

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

De
**FINIBUS
JURISPRUDENTIÆ
NATURALIS REGENDIS**

RECTORE ACADEMIÆ MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDERICO WILHELMO
MARCHIONE BRANDENBURGICO ET ELECTORATUS
HEREDE, &c. &c. &c.

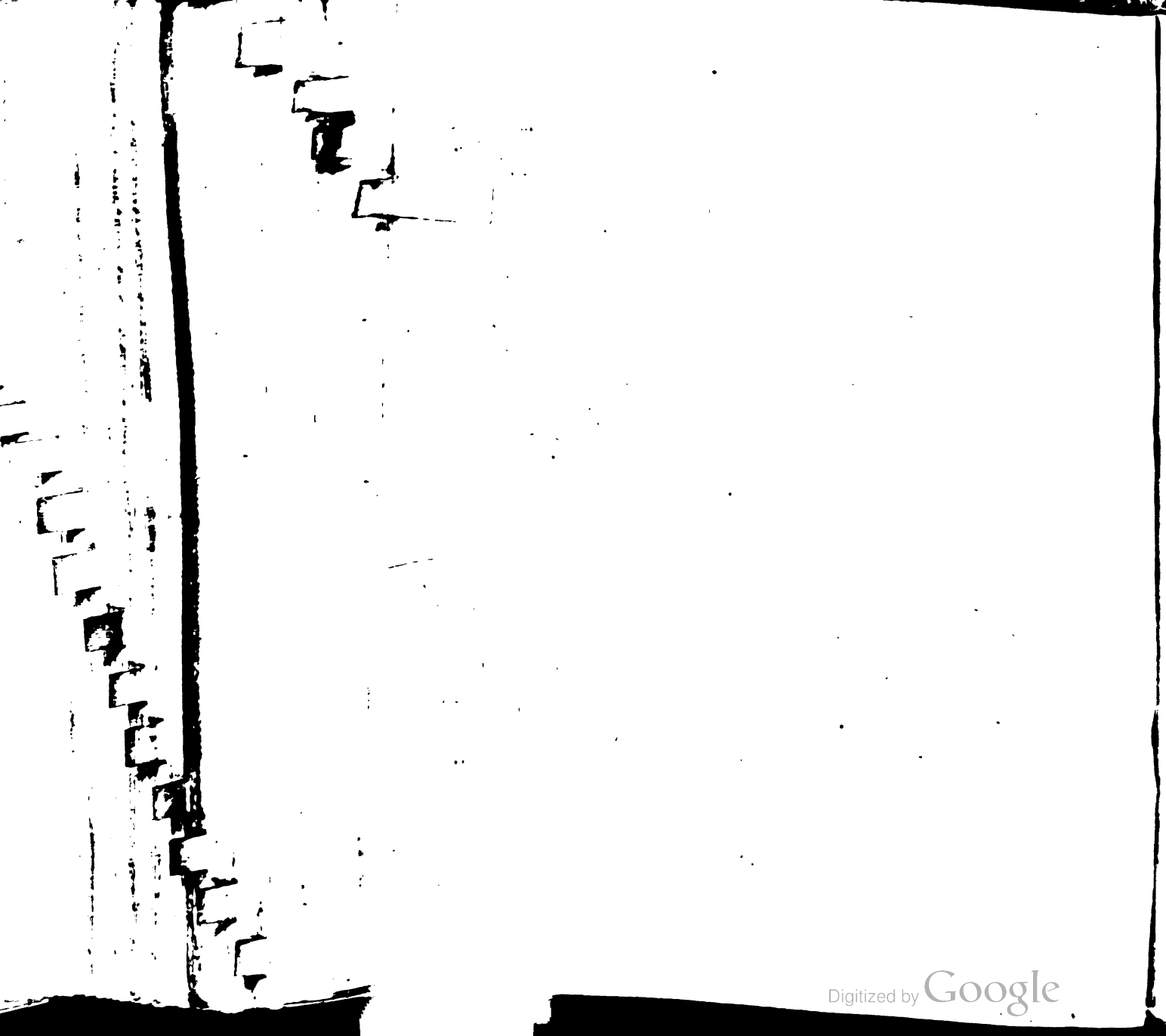
In Illustri Academia Fridericiana
CONSENSU AMPLISSIMÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ

SUB PRÆSIDIO
M. JOH. FRIDEMANN & Schneider
EJUSDEM FACULTATIS ADJUNCTO,

differeat
JOHANNES JACOBUS LUEDECKE,
HALLENSIS - SAXO.

ad d. Decembr. Anno M DCC.

HALÆ MAGDEBURGICÆ
Typis JOHANNIS JACOBI KREBSII, Acad. Typogr.

P R A E F A T I O.

Postquam foeda ingenii servitus, quæ Pythagora cœpit autore, in musarum sedibus atque universo fere eruditorum orbe penitus abrogata fuit, ab eo tempore donatis hac libertate, in Republica literaria sine pompa sapere & sine invidia discere, singulis licuit: Inprimis vero illis, qui alumnos se bonæ mentis profitentur & liberalium artium cultores. Isti nunc paulo uberius poterunt per sectas veterum ac recentiorum dispersam, colligere veritatem, & duce experientia satis intelligere, nullam extitisse, quantalibet etiam excelluerit sapientia, quæ omne verum viderit, benignitate divina hunc servante ordinem, ut diffunderet dona sua in ætates & in homines, neq; in unam illam aut hunc unum, omnia simul & semel conferret. Quare libera per vacuum vestigia cum Venusino Poeta ponimus, nullius in Magistri, velut Pythagoræ olim fecerunt mancipia, verba jurantes, in amœnissimorum Philosophorum tempe exspatiamur, atque non secus ac tempore suo præstantissimus Pictorum, Zeuxes, qui venustæ virginis effigiem ex animi picturus sententia, plures cum cura introspeciebat ac sollicitudine; ex unaquaque retinens, quod sibi pulcherrimum videbatur. Eadem sane ratione nos varias optimorum ac solertissimorum virorum opiniones in præsenti ar-

gumento delibantes, solos veritatis flosculos, omnino rejectis errorum umbris utcunque decerpemus. Quandoquidem non amicorum solum sententias, si quando à veritatis tramite deflectunt, sed proprias etiam delere, veri Philosophi plurimum interest ad veritatis præsidium, ne fortassis pro Junone nubem amplectens suis luctum, eruditionibus vero perpetuum debeat ludibrium. Atque nobis hunc scopum intendentibus, velut Ariadneo filo, ex mille errorum labyrinthis nos educturo, probe utendum erat, circumspicere finium, ab imperitis confusorum, rectione, qua nihil magis necessarium, nihil utilius, jucundiusq; evenire Jurisprudentiæ Naturali posse, si demum tætebuntur, quos Musæ intra velum docuerunt. Pleriq; enim, symbola sua ad artem hanc conferentium, quæ ex constituto veniunt, minus recte separarunt a naturalibus, exinde procul dubio factum, ut de uberrimo argumento dicerent paucissima, atq; sine ordine, quæ naturalis sunt juris, quæ divini, quæ gentium, quæ civilis, quæ ex canonibus veniunt, valde permiscerent & pessime confunderent. Nos tuas igitur haudquaquam feremus Athenas in tanta librorum ac dissertationum copia indolem ac historiam juris naturalis pro ingenii nostri viribus exhibituri, ut vel eo nomine minimam quoq; iisdem impendendo considerationem, operam ludamus, & perdamus illius pretium. Verum hæc propositi nostri summa erit, ne Harpocratis partes sustinere, Eleusiniisque sacris præter expectationem litare aliis videamur, brevissimis quidem verbis ea tradamus, quorum notitia cupidos Legum naturalium cultores ad majorem studii hujus æstimationem aliquando perducet. Equidem feliciter nostro potituri voto ordinem doctrinæ nostræ talem eligemus, ut primum Jurisprudentiæ naturalis naturam declarem cap. I. Deinde varias juris naturalis hypotheses indicemus cap. II. Tandem ejusdem juris discrimen ab aliis juribus evolvamus cap. III. Sane mediocritatis nostræ consilium digne singula haud tracta-

JURISRUDENTIAE NATURALIS
tractare nos posse non ignoramus, conatum ostendere voluimus, quem Dei auxilium & Benigni Lectoris judicium ut sublevent, enixe contendimus.

CAP. I.

De Natura Jurisprudentiæ Naturalis.

- §. I. *Definitio Jurisprudentiæ naturalis.*
- §. II. *Discrimen a Jurisprudentiæ supernaturali affertur & jus naturale etiam revelatum esse, non tamen a sola revelatione vim suam obligandi accepisse contra Hobbesium defenditur:*
- §. III. *Regula juris Naturalis Hobbesii, quam è Christi sententia desumpsit, explicatur, ut*
a) *grata Pagano Imperatori.*
b) *firma in fundamento suo,*
c) *catholica in officiis erga proximum, atque hoc nomine refutatur Robertus Scharoekius.*
- §. IV. *De Lege Cæli. Auctor istius Plato cum suis affectis: Naturam hujus legis Ficinus & Bolognetus exposuerunt. Cælum vero non esse Legis ca-*
- pax ostenditur. Quotuplici sensu Fatum a gentilibus accipiatur Philosophis. Autores de Fato adducuntur. Interesse hujus Controversiæ de Lege Cæli s. Fati annectitur.*
- §. V. *De genere Jurisprudentiæ Naturalis. Non est ars. Neque tamen nuda scientia: licet hac supponatur propter demonstrationes. Objeçtio solvitur contra rerum moralium aertitudinem prolata. Prudentia, verum esse genus statuitur, eaque ex Aristotele definitur. Cur scientia officiorum secundum Jus Naturæ attemperatorum non sufficiat?*
- §. VI. *Objecçtum Jurisprudentiæ nostræ sunt leges naturales. Harum descriptio. Autor Deus: Nullum enim jus sine Deo concipiendum contra Hug. Grotium*

6
 Grotium & Autorem Praesidii
 Academici. Solvitur hujus ob-
 jectio. Promulgatio per dicta-
 mina recta rationis. Lumen
 rationis contra Scholasticos
 explicatur clarius. Rejiciun-
 tur Moraliste quidam igno-
 rantiam juris naturalis in-
 vincibilem defendentes. Num
 detur recta ratio? Anne tu-
 tius sit Leges naturales scri-
 ptura comprehendere? Di-
 stinctio inter Leges civiles ra-
 tione autoritatis & originis.
 Quid de Alberici Gentilis ju-
 re, civili universali sentien-
 dum? Quibus effectibus co-
 gnoscatur leges naturales ha-
 bere autoritatem civilium?
 Fontes officiorum huma-
 norum.

§ VII. Scopus Jurisprudentia
 naturalis remotus est tran-
 quillitas totius generis hu-
 mani; non salus aeterna con-
 tra Pelagium & Naturalistas.
 Horum ratio solvitur, & re-
 gula Philosophica male appli-
 cata simul vindicatur.

§ VIII. Proximus Jurispruden-
 tia naturalis scopus est legum
 naturalium explicatio & ap-
 plicatio.

De regulis Hermeneu-
 tica remissive. Explicatio
 fieri debet per demonstratio-
 nes & mentionem omnium
 circumstantiarum. Num den-
 tur antinomiae in J. N.? Dis-
 crimina ab inaequitate le-
 gum positivarum per con-
 sideras. Solvitur objectio. Ha-
 go Grotius defendatur contra
 Zieglerum & Jagerum.

§ IX. Legum Naturalium appli-
 catio ope fit prudentia. Haec
 vel legislativa, vel consulta-
 toria, vel Judicialis est. Utrum
 habitus & actiones voluntariae
 dirigantur ab habitibus
 intellectualibus?

§ X. Applicationis traditur Regula
 I. De lumine natura non con-
 fundendo cum lumine revela-
 tionis supernaturalis. Quae-
 dam morum capita exclu-
 duntur, quae fidei mysterium
 includunt l. supponunt, ut
 adoratio Dei Trinumius, fu-
 ga magia, prohibitio incestu-
 sarum nuptiarum. Notantur
 inter recentiores Alexander
 à Roel, inter veteres Kecker-
 mannus, Mornau, & Gro-
 tius. Circa magiam D. Ofsian-
 dra

opinio refellitur & Scholasticorum, angelorum existentiam & lapsus à lumine naturali demonstrantium. De festu sententia Hedingeri datur. Argumenta dissentium solvuntur I. a sui ablatione. Resp. supponit peccatum originis. II. Ab inimicitione. Resp. per distinctionem inter naturam & noxam. III. Simonium S. Augustini & Julianorum exemplum commendatur. Q. Num Juris prudentia naturalis Christiana est?

eg. II. De fictis, mere fictibus, & pure poenaliibus negotiis. Descriptio fictiois. Corrasio. Q. an quaedam naturalis valeant, qua talis ob fictionem jure civili irrita? Exempla donationum inter Patrem & filium factis. It. inter conjuges. Q. Quae per fictionem jure civili valent J. N. sint irrita? Illustratur per aditionem testamenti. Refellitur sententia Clarissimi de fictiois irritis natura & gentium, (1) immortalitatem

Reipubl. Resp. Non ex fictione, sed ex continuatione imperii & surrogatione civium est. Veltheimii profertur testimonium. (2) restitutionem damni ab eo, qui mediate illud dedit. Resp. Illa non ex fictione, sed ex vera imputatione oritur. Occasione hujus differitur de causa morali. Alteserra opinio eligitur, & Albericus Gentilius laudatur. Solemnitas expenditur. Non tamen omnis hic excluditur, sed tantum ea, qua ad negotii substantiam pertinet. Q. Num actiones forenses sint juris naturalis? Q. Num omnes etiam exceptiones ex J. N. descendant? Testari judicium de solemnibus. Genera poenarum non definit J. N. Neque obstant I. Morsus Conscientiae. Resp. per distinctionem inter poenas conspicuas & inconspicuas. II. Talio. Resp. per distinctionem inter poenam generalem & specialem. It. inter talionem simplicem & comparatam. Exemplum Talionis simplicis ex Dubradio producitur. Q. Utrum jus civile cum jure N. pugnet? Argumenta

menta solvuntur I. ab obligationibus reprobatis. II. a capitis deminutione. III. ab alimentis incestuosa proli negatis IV. a servitute, petita.

§. XII. Reg. III. De negotiis in genere praeceptis, in specie autem solummodo permittis agit: Illustratur matrimonio & militia. 2. An caelibes agant contra J. N? Reg. IV. Actio in thesi debita aliquando est in hypothesis indebita. Sic vita defensio praecepta in genere; non tamen contra quemlibet permittitur. E.g. contra principem meum. Vasquius refutatur. Neque enim imperium delicto amittitur, neque civis jus resistendi excipitur. De Moralistarum innocentia in hoc casu remissive.

§. XIII. Jurisprudentiam Naturalem comitatur (1) utilitas, qua elucet, cum in conservatione generis humani, tum in declaratione reliquorum juri-

um. (2) Universalitas ex parte objecti. Leges enim naturales omnes sine exceptione obligant homines. Laudatur Job. Bodini Testimonium & solvitur argumentum Labintegrarum gentium delictum. Resp. Hac non obligationem, sed ejus usum tollunt. Distinctio inter gentem sibi relictam & seductam exhibetur. Argum. II. a Cessatione pacis universalis. Resp. Non in voluntate obligatione & naturali cogitatione, sed in eventu saepe deficit. Pacis universalis admittitur (1) Justitia & Christianismus Hug. Grotio. (2) Imperium Occidenticum Burgundico, ubi difficultas circa jus acquisitionem expenditur. (3) Collegium Fecialium Ruchelii, de quo judicium fertur, quod non abroget bellum, si ejus frequentiam. Auctoritate concluditur.

§. I.

Cum omnis, quae a recta ratione suscipitur, de aliquo institutio, ab ipsa definitione proficisci debeat, ut intelligatur, quid sit, de quo disputetur, monente Oratorum summo, Cicrone, l. 1. de Officiis, cap. 1. p. 7. Defin-

tio enim finis est, quem primum omnium intueri nos oportet, atque firmissimam præbet anchoram, contra præsentissimos errorum fluctus, ne hiscemersa veritas obruatur. Quare operæ non penitus perituri sumus pretium, si in fronte dissertationis nostræ definitionem Jurisprudentiæ naturalis collocaverimus, ut juxta ejus mentem fines Juris naturalis magis circumspicte regere possimus. Salvo autem aliorum, forte feliciori instructorum judicio, ita censemus illam esse definiendam: Jurisprudentia naturalis est Prudentia leges naturales explicandi & applicandi ad salutem hominis temporalem.

§. II. Naturalem vero appellamus Jurisprudentiam nostram, ut à supernaturali Jurisprudentia paulo melius distingatur, Leges revelatas declarante, easque ad Reipublicæ & Ecclesiæ tranquillitatem simul applicante. Equidem non diffitemur, naturales etiam leges extare plures in Sacro Codice, nobis revelatas, atque huc pleraque Decalogi præcepta pertinere, ut eo clarioribus appareret documentis, Deum non posse non jubere, quod rectæ rationi convenit, aut prohibere, quod eidem plane disconvenit: Propterea tamen ipsas Leges naturales non ex revelatione, sed adhuc ex lumine naturali probare, merito tenemur, ne fines à Numine ipso probe distinctos, imprudentissime confundamus. Nihil enim turpius est, etsi prudentioribus etiam acciderit, in foro juris naturæ occupatis, quam auctoritates, quæ veri fidem tantum gignunt, proprio ausu miscere cum argumentis, quæ parere scientiam possunt. Certum quoque est, publicationem vel promulgationem non mutare jus ipsum, nisi quatenus aliquid addit, hinc illud naturalitatem quoque juris naturæ non tollet, quod plurima ejus præcepta in S. Codice reperiantur repetita; nam & in Legibus nostris civilibus multa continentur, quæ sunt Juris Divini & Naturalis. Vid. Illustr. DN. Samuel Strykius, quem universa Respublica literaria propter immortalia ejus merita summis effert

fert laudibus in egregiis Not. ad Dn. *Lauterbachii Compend. p. 16. & 17.* Cui subjungimus eju. dem sententiz defensores. Dn. D. Reinhardum Hedingerum in *Sicilimentis Philosoph. Juris Dissert. I. de Principiis Juris natura §. 10. p. 5.* Dn. D. Joh. Eisenhardum in *Inst. J. N. repræsent. cap. 1. §. 2. p. 5.* Dn. Gedohardum Borgefium in *Evolutione J. N. cap. 1. §. 21. p. 17.* Rectè igitur B. Dn. de Pufendorff. *l. 1. de J. N. & G. c. 6. §. 4. p. 81.* reprehendit Thomam Hobbesium, raturum in *libro de Civ. c. 3. §. ult.* leges naturæ eatenus duntaxat legum vim obtinere, quatenus in Scripturis sacris oratione Dei sunt promulgatæ; non autem, quatenus sunt conclusiones quædam ratione illatæ de agendis & omittendis. Ac si vero ex dictamine rationis intelligatur, legum naturalium observantiam generi humano solum esse utilem; cum tamen ex eodem pariter cognoscantur a Deo has juberi, ut mortales ad istarum normam actiones suas dirigant. Qui igitur ratione sua uti noverit, & Legum naturalium Deum esse autorem, qui totius universi, nunquam ignorabit; quippe cujus existentiam nobis partim ratio, partim traditio perpetua insevit. II. Grot. in *Proleg. §. 11.*

§. III. Quibus ita præmissis, haudquaquam Roberto Scharockio, cetera non postremo Juris naturalis interpretis *lib. de Officiis, secundum jus natura instituendis cap. 11. n. 11. p. 115.* calculum nostrum adjicere possumus, ubi Thomam Hobbesium Malmesburiensem: Doctorem, magis ex invidia, quam veritatis amore ductus refutat, hanc juris naturæ regulam rectè inculcantem in *lib. de Civ. c. 3. §. 26.* Sic erga unumquemque agas, quomodo tecum agi velis, si ipse in eo fueris statu, in quo est ille, quicum agis. Omnium sane suffragio illa regula a reoram nobis exhibet Christi sententiam, (*Matth. VII. 12. Luc. VI. 31.*) quod tibi vis fieri, alteri id feceris, judicio ipsius Senatoris, summam Legis & Prophetarum complexam. Tanta in super facilitate sese commendat, ut extreme improbum hunc esse

esse oporteat, qui eidem vellet assensum suum recusare, quoniam ex proprio sensu & iudicio nostro vim atque normam accessit officii. Inde dubio procul factum, ut inclutus Romanorum imperator, Alexander Severus, etsi Christianorum sacris minime addictus, satis id evincente Celeberrimo Dn. Christophoro Cellario (Viro, cujus tersa etiam scripta grato animo perlegere omnes debent, qui barbariem averfantur, literas & humanitatis studia in pretio habent) in elegantissima plane exercitatione historica *de primo principe Christiano*. §. 20. adeo tamen ille Imperator delectatus Christiana sententia, ut Lampridio narrante in ejus vita *cap. 51. pag. 350.* per Præconem, cum aliquem emandaret, dici iusserit: Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Quin etiam istius perpetuam custoditurus memoriam præcepit suis, ut in palatio & publicis operibus præscriberetur. Ab hoc itaque Pagano Imperatore justo rubore suffunditur Robert. Scharockius, existimans, prædictam regulam pertinere tantum ad statum naturalis æqualitatis, in quo inter æquales invitos nulla juris datur prærogativa, quam sententiam aliqui itidem B. Dn. Pufendorf. *l. 3. de J. N. & G. cap. 2. §. 4. p. 273.* per summam affingunt calumniam. Verum enim vero huic regulæ neque universalitas deficit, neque veritas. Universalitas quidem ei convenit, quia per talem regulam intelligi potest illud omne, quod Jus naturæ a nobis intuitu proximi requirit, cujus præcepta omnia dari specialia nequeunt. Imo si jam dictum esset: Facite omnia, quæ justa sunt: sententiam quidem haberemus generalem, sed minus perspicuam, ex qua certi redderemur, quid circa singulas res & negotia justum esset. At cum dicitur: Quodcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis, ejusmodi deprehendimus normam, ex qua certi esse possumus, quid in qualibet re justum sit. Quemadmodum animi pendere nequimus, quid ipsi nobis vellemus fieri ab aliis; ita etiam dubitare non possumus, quid aliis facere de-

beamus. Si quando exoptamus, ut alii amici nobis sint, cogitandum statim est, vicissim nos velle debere, ut aliis amici simus. Neque porro veritatem aut ejus sufficientiam evertunt incommoda, quæ denso agmine Scharockius produxit. Ut num instar omnium erit adductu necessarium brevitatis cultoribus. Ita vero inquit *L. r.* Sempronius iudex de convictis latronibus sententiam laturus, quærit, quomodo se erga latrones gerere oporteat, quibus constat, ex legibus supplicium capitale esse infligendum. Regulam consulat, ac semet ipsum roget, si ipse latro convictus coram tribunali staret, haberetque eos iudices, quos jam videt atrocissimi reos, an eligeret vitam, an mortem infamem, an vellet sibi ignosci, an se a iudicibus condemnari? Sane affirmare aulim, paucissimos esse, qui, cum penes se sit vitæ & necis suæ potestas, vitam morti, non nisi cum ignominia & dolore obeundæ, non præferrent. Si vero ipse convictus ignosci sibi vellet, ergo & juxta regulam debebit, iudex cum sit, latronibus ignoscere, quod quam sit absurdum, quisque judicet. Hæc Scharockius. Sed quo premere incommodo nostram, eodem propriam fere oppressit sententiam. Quod si enim fallax aut insufficientis hæc regula esset ad dirigendum hominem, ejusque vitam in actionibus erga proximum, falso dixisset Sapientissimus Legislatorum Christus: In hoc toti sunt Moses & Prophetæ; utpote qui sine dubio sufficienter moribus instruunt homines. Propterea incommodum quod nimis urget, & personarum respectum invertit, & voluntatem ordinatam confundit cum inordinata. Si enim ut Scharockii exemplum retineamus, iudex sententiam laturus condemnandi latronis personam induat, & simul ipsam regulam exuat, certo certius est, se velle absolvi. At si latronis personam assumat, qui vi hujus regulæ in iudicis locum transgressus, latrones debita pœna afficiendos esse statueret. Atque hinc tantum abest, ut se absolvi cuperet, ut potius mor-

te legibus præscripta se occidi vellet; ita tamen, ne graviore supplicio, quam par esset, in ipsum animadverteretur. DN.D. Wolffgang. Jæger in *Tr. de Lege natura*, qu. 8. pag. 148. DN. D. Reinhard. Hedingerus in *Sicilementis Philosoph. Juris. Diss.* 1. §. 7. p. 4. DN. D. Samuel Reiher in *not. ad Scharockium* p. 127. DN.D. Samuel Strimesius in *Originibus Moralibus Dissert. de bono morali summo*. p. 122. Thom. Jacksonus *lib. 2. Comment. in Symbol. Apost. c. 33. p. 499.* & Guilielm. Amesius *de Casibus conscientia. l. 5. c. 1. qu. 6.*

§ IV. Postquam in superioribus indicavimus, Jus supernaturale non pertinere ad jurisprudentiam nostram, opportuna nobis inde affulsit occasio, paulo accuratius examinandi Legem Cœli, quam regundorum finium imperiti ad illam male reducerunt. Platonicos his indigitamus verbis, qui Sectæ suæ conditorem, Platonem, virum summæ prudentiæ & autoritatis apud Græcos, (teste Callistrato Jcto in *L. 2. ff. de Nundinis*) strenue secuti in Timæo p. 479. (*edit. Venet. 1656.*) sibi certo persvaserunt, Legem divinam gradatim ad homines descendisse per Legem Cœli. Nimirum cum Divinus Plato in Ægypto à sacerdotibus, tanquam præceptoribus suis audivisset, & accurata omnium rerum consideratione invenisset, nihil a Deo motus aut ordinis experts esse productum harmonicam proinde asserturus omnium rerum consonantiam & conformationem, simul deprehendit, à Deo omnia per gradus ad homines pervenire, nonnunquam ita differuit, quali eadem media ad rationem hominis perficiendam aliquid conferrent. Et cum omnia divina opera altius rimanti proximè à Deo pulcherrimum & plane divinum cœli opificium, stellarum ornatu, illarumque influxu stupendum occurreret, divinæ justitiæ modo dictam subjecit legem cœli. In cujus declaratione duas eminere sententias passim animadvertimus. Una Marsilii est Ficini, Florentini, fidelissimi haud dubie Platonis

interpretis, qui à tenera ætate tanti nominis cultorem se fuisse, in proemio ad universa Platonis opera à se in latinum translata sermonem, prolixè gloriatur. Hic autem per Legem Cœli in *Comm. ad Dialog. Platonis de Legibus. p. 607.* intelligit fatum, sive immobilem quandam in superiore animæ mundi parte dispositionem. Atque hanc Ficini constantem fuisse sententiam ex enarratione specierum Legis certo colligimus, quam nobis præstitit in *Comm. ad Platonis Min. p. m. 34.* dicentis: Legis autem species sunt quatuor. Prima divina, quam providentiam Plato vocat: Secunda Cœlestis, quam fatum: Tertia movens, quam naturam: Quarta humana, quam prudentiam naturalem. Post Ficinum non primoribus attigit labris hanc Legem Cœli, alteramque nobis suggerit opinionem Albert. Bologonettus in *eximio libr. de Lege, jure & Aequitate*, ubi *cap. 3.* in Sphæra siderumque inclinatione illam posuit. Esto, Platonem hanc tradidisse Legem. Cum Platone interiit universum hominum ingenium? Nonne artes per secula cœperunt incrementa sua? Nobis igitur imponere silentii servitutem non possumus. Omnino enim veri Philosophi munus est, omnia revocare sub limam rationis, & veritatem non amare solum, sed etiam confiteri, non attento autoritatis præsidio. Quamvis itaque Aristoteles ipse, Dux Peripateticorum summus, & facile Doctissimus Platonis Discipulus in *lib. 2. de Cælo. 1. 3.* τὸ ἐγαθὸν ἰμψυχον sive cœlum animatum esse statuerit; nihilominus meliora de indole naturalium edocti, ei parum tribuentes fidei, constanter affirmamus, quoniam rerum ratione carentium omnium, nulla proprie & sub peccato obligatio est, legem, relatione facta ad cœlum, strictam propriamque rationem legis nunquam obtinere. Neque rem confectam dederunt, per Legem cœli significantes fatum, aut enim istud collocarunt infra Deum, sc. in virtute Cœli & astrorum influxu; ut Plato ipse in *Timæo p. 478. & 479.* & Plutarchus in *peculiari li-*
bro

bro, de Fato, qui extat, in Tomo secundo operum p. 569. aut intra Deum, in ejus voluntate & operatione immediata, Vid. Seneca. lib. 4. de Benef. cap. 7. iterumque Plutarchus de Stoicorum repugnantibus, Tom. 2. p. 1056. 1057. aut denique supra Deum elevarunt, Conf. Seneca in l. 2. Natural. quæst. cap. 36. & Plutarchum l. c. Primum Fatum est ineptum, quia cœlum quidem corpora inclinat, æque ac vis astrorum; sed animæ, elementari contemperatione nequaquam constanti, fatales haud injicit compedes. Secundum est periculosum, si ita concipitur, ut Deus omnia in hominibus absolute agat, aut ad omnes actiones eosdem quasi adigat, tunc homines vitam frustra agunt, eisque Deus nihil præcipere, nihil prohibere poterit. Conf. Dn. de Pufend. l. 1. de J. N. & G. cap. 4. §. 3. p. 51. & 52. Tertium est blasphemum, quia fati servum facit Deum omnium liberimum, uti apud Lucianum in Dialogo, qui inscribitur, Ζεύς ἰσχυροῦνος, jupiter confutatus (extat TOMO IV. EDIT. BASIL. p. 240.) in quo Cyniscus jovem exagitat, quod fati instrumentum sit, ut ascia & terebrum sunt instrumenta fabri. Ceterum accuratiorem forte efflagitantibus fati & expositionem & refutationem, cum primis legendus erit Alphonſi Pandulphi, Comaclacensis Episcopi, TR. DE FINE MUNDI (edit. Bonon. 1659.) in quo non indocte fati modo descripti errores ex Thoma, Scoto, Bonaventura & aliis investigatione simul sententiæ factæ, penitus exploduntur. Neque Stoicæ Philosophiæ restaurator, Justus Lipsius, in eorum fato refellendo otia egit, sed cum alibi passim, tum in manu ductione ad Stoicam Philosophiam acerbissimis improbaverit verbis, ac suum fatum, quod ipse ibidem substituit, ab illorum belle distinxit, in libr. 1. de Constantia cap. 20. Omnium vero optime fatuum hoc fatuorum fatum e finibus jurisprudentiæ Naturalis haud ita pridem proscripsit Dn. Licent. Jo. Franciscus Buddeus in Dissertationibus suis de præcipuis Stoicorum in Philosophia Morali erroribus.

ribus. Dissert. 2. Nos, nil superesse, in presenti arbitramur, præterquam incommodum expendere de fato controvertentium: sc. hoc observatione dignum, eos, qui fato omnia tribuunt, non usum modo rationis ex homine tollere, sed etiam operationem Legis peccati, cum operatione fati confundere. Et quidem eo fine tantum fati potentiam mordicus defendunt, ut sese in omnibus delictis excusare & culpam scelerum, at quantum hominum scelus! in fatum Deumque possint referre. Similes ferme nostris instituit querelas, Bataviæ honos, Hugo Grot. in libello posthumo, quo collegit Philosophorum sententias DE FATO p. 292. inquit, qui tollunt id, quod in nostra est potestate, & velle & nolle, hi & eam, quæ in animo est, differentiam virtutis & vitii tollunt, neque justas laudes relinquunt aut vituperationes.

§. V. Vifa etiam Cœli lege, revertimur ad Jurisprudentiam nostram, quæ tum demum cognoscitur, quando quid ea cum aliis disciplinis commune, quid vero sibi proprium habeat, intelligitur: nempe cum definitio ejus, qua genere & differentiam constat, est perspecta. Inprimis quod dissidia non plane contemnenda de genere subinde moventur, adeo, ut pro diversa horum compositione, majus commodum vel detrimentum in alteram partem redundet. Quod si enim nonnulli artem generis loco ponunt, id periculi statim subeunt, ut delicta contra conscientiam minuere, ex ignorantia autem commissa exaggerare ita debeant. Certe artificis graviora sunt errata, quæ ex ignorantia, quam ea, quæ data opera committit, ratio in promptu est: quoniam illa artificis negligentiam, hæc vero istius acumen ostendunt & solertiam. E contrario in Jurisprudencia naturali hæc minime procedunt: ibi enim peior esse actio putatur, quæ prælucente intellectu ac discernente voluntate perpetrata, ea, quæ per ignorantiam admittitur. Egregie illustrat hanc sententiam post occasum suum quo-

eoque fulgidissimum Germaniæ sidus, Illustris Dn. de Puf-
 and. *in lib. 1. de J. N. & G. cap. 8. §. 3. p. 128.* his verbis: In actio-
 bus malis utique etiam inter homines major habetur ratio
 attentionis. Et quidem, ubi illa plane absuerit, quod contingit
 circa ea, quæ ex ignorantia aut errore invincibili suscipiuntur,
 actio pro invita habebitur. Atque hæc de Arte disseruimus.
 Porro, qui pro genere eligunt scientiam, habita probationum
 certarum ratione, quas disciplinis, circa moralia versantibus,
 & veteres Pyrrhonios, & recentiores Scepticos, quorum im-
 mes errores repulit Excellentissimus Dn. Jo. Franc. Bud-
 as *in Disp. de Scepticismo morali*, secuti, quidam plane abjudi-
 unt, illi vero ad Jurisprudentiæ naturalis fines multo pro-
 s accedunt, licet eidem propterea Mathematicam non æ-
 que tribuant certitudinem. Istorum autem mens eo clarius
 reseruet, si quæ in contrariam partem hic adduci solent, bre-
 vibus modo excussimus. Non pauci reperiuntur, qui nobis
 audacter objiunt, actiones humanas non esse necessarias, a-
 que de illis nihil posse certo probari. Ad hoc dubium
 nobis evellendum nunc respondemus: Actiones morales con-
 derari, vel ratione productionis, vel ratione connexionis
 cum attributis suis: Priori sensu utique non sunt necessariæ,
 tunc a liberrima hominis voluntate trahentes originem su-
 am; nihilominus modo posteriori, quo posita illarum existen-
 tiæ certæ singulis actionibus affectiones necessario conveni-
 unt, atque tales conveniri, ex indubiis Principiis demonstrari
 test. Et quantumvis objectum demonstrationum morali-
 um duratione haut necessarium sit; adhuc tamen sufficit, ne-
 que in connexionem cum affectionibus suis necessaria, neque in-
 dentia facile quicquam desiderari posse. Si terminis Scholæ
 pendendum esset, diceremus cum Henrico Julio Scheurlio in
philosoph. morali Diff. 2. §. 8. p. 71. Actiones humanas esse qui-
 busdam mutabiles in actu exercito, constantissimas autem ac

C

pro-

profus immutabiles in actu signato. Conf. Dn. de Puffend. de
J.N. & G.l.a.c.2. §.5 p.24. Dn.D. Joh. Reinh. Hedingerus in *Conf.*
Jurisprudencia Natur. qu. 2. p.11. B.D. Valent. Velthemius in *inte-*
gra Dissert. de hac materia, cui Titulus: ÆTIOSCOPIA MORALIS, &
in Jurisprudencia Moralis Tab. 1. Horum vestigiis nos non poterit
 inlisterere, & quo magis demonstrationes vulgo negliguntur,
 eo diligentius naturalis juris principia, tanquam illarum
 fontes explicare nunquam non conntemur, ut luculenter ostendamus,
 Jurisprudenciam nostram non spuriam esse opinionis filiam, ex variis hinc inde collectis erroribus natam, neque
 infelicem & subditicium pravæ consuetudinis partum, sed genuinam prolem
 veritatis, quam justitia ex Deo peperit, Philosophia enutrivit, Deus
 autoritate sua dotavit. Qua de causa Jurisprudenciam naturalis
 genus acu ipsa tetigerunt, designantes prudentiam, ut, quantum
 operemur, tantum sciamus. Vid. Celeberrimus DN. D. Thomasius,
 Vir omni scientiarum genere quam instructissimus, in *Institut. Jurisprud. divinae. l. 1. c. 1. §. 2. seqq.*
 Verum juxta Aristotelem, principem fere veterum Philosophorum
 in *l. 6. ad Nicom. c. 5. p. m. 298.* Prudentia est habitus agendi
 vera cum ratione, circa ea, quæ sunt bona homini, atque mala.
 Certum omnibus est atque exploratum, scientiam officiorum nihil,
 vel parum conducere Juris naturalis cultoribus, nisi istorum usus
 accedat. Primum quia scientia cadit etiam in homines extreme
 improbos: actiones autem humane, pro ratione obligationis ad præscriptum
 legum attemperata, non sunt, nisi bonorum propria. Deinde, quia
 homines scientia possunt abuti, Seneca enim teste in *Epist. 95. p. m. 432.*
 postquam docti prodierunt, boni desierunt; Simplex illa & aperta
 virtus in obscuram & solertem scientiam versa est, de ce, nur
 disputare, non vivere. Verissimæ dicta sunt hæc de moribus nostris,
 leges ubique pertracturis in potestatem suam. Et sane malo hodie
 accidit literarum fato, quod infeliciter nonnulli in tractandis
 naturæ legibus per solas disceptationes famam

nam aucupantur. Deniq; scientia officiorum sine illorum præstatione prorsus est otiosa, & contra intentionem legislatoris divini adhibetur, quippe qui vult, ut officia discamus agendi causa. Audiamus sub finem longe utilissimi hujus Dogmatis assertorem, celeberrimum DN. D. Strimesium *in originibus Moral. Diss. 1. §. 9. p. 8.* Prudentia, inquit, cognitionem supponit, sed nequaquam, vel eadem absolvitur, vel qua potissimam sui partem exhauritur. Homines itaque pravi, rerum licet peritissimi & callidissimi, minime tamen prudentes, sed qua praxin stolidissimi sunt, quia hi recta ratione omnino destituuntur. Ille demum absolute & complete recta ratione præditus est, cujus & theoria & effectio & actio perfecta sunt.

§. VI. Cum igitur pro ratione instituti nostri genus Jurisprudentiæ naturalis expendimus velut internum quoddam principium, e quo de certitudine ipsius disciplinæ sobrium ferre judicium omnes valeant, proximum esse arbitramur, ut de specifica illius differentia, quam solertissimi appellant Philosophi, cum cura dispiciamus, eandemque partim ab objecto, partim a fine petitam clarius paulo tradamus. Minus vero objectum Jurisprudentiæ naturalis sunt leges naturales, a Deo humanæ menti inscriptæ, præcipientes ea, quæ secundum naturam sociali conveniunt, & prohibentes, quæ ab eadem discrepant, propter tranquillitatem totius generis humani. Lex autem nullam in animis eorum, quibus fertur, vim imperare potest, nisi & legislator & lex ipsa cognoscantur, quoniam nemo obedientiam præstare unquam poterit, si non sciat, cui parere debeat, neque ad quid teneatur, noverit: Lex enim reverentiam excitat & parendi necessitatem, Lex vero de proposito explendi legislatoris voluntatem, sive in committendis, sive in omittendis abunde instruit; Ita, Lex non ad efficacem legum naturalium, obligationem merito præceditur cognitio tum DEI tanquam legislatoris, cum imperatoris promulgationis, quippe quæ facit, ut in noticiam sub-

subjeetorum lex perveniat, neve impii, qui injuste ac scelerate
 vivunt, habeant, quo se excusent. Equidem Deum, qui u-
 niverſi, eundem quoque legum naturalium eſſe autorem ex
 lumine rationis fatiſ cognoscitur; quoniam eo prælucente
 imperium Deo in omnes homines jure creationis & conſer-
 vationis acquiſitum, ſinguli deprehendunt, ut ea de cauſa gra-
 viter errent, qui cum Hug. Grotio in *Proleg. de J. B. & P. §. XI.*
Diſp. 1. cap. 1. §. 2.) etſi Deus non detur, juſ tamen naturæ obli-
 gare. Neque ad rem pertinet, quem nobiſ injiciunt ſcrupur-
 lum, Deo negato, (quod ſine ſummo errore ac ſcelere fieri ne-
 quit,) non legiſ naturalis obligationem, ſed tantum pœnalem
 ejuſ executionem ceſſaturam eſſe, cum obligatio etiam ab a-
 nima noſtra originem trahere poſſit. Sed præterquam quod
 nemo ſibi ipſi obligatur, quia ſemper obligationem ſibi remit-
 tere poſſet, (ut nihil dicamus de confuſione) cum idem foret
 obligans & obligatus, adeoque obligans facile poſſet obliga-
 tum ab hoc morali liberare vinculo per merum arbitrium ſu-
 um, & qui hoc poteſt, jam actu & in præſenti liber eſt, Tho-
 mas Hobbeſius *de Civ. cap. 6. §. 14.* Quamobrem, qui obli-
 gandus eſt, debet imperio habere ſuperiorem. Vid. *Illuſtr. DN.*
de Puffendorff. de J. N. & G. l. 1. c. 6. §. 7. 8. & 9. Neque porro
 admittendum erit ſalva veritate, quod de pœnali objicitur
 executione, cum Deum habentes tantum pro executore legiſ
 naturalis, eundem reddunt hominiſ miniſtrum, atque falſiſſi-
 ma nituntur hypotheſi, quaſi nonnulli hominum actus ſunt
 honeſti & turpeſ ex natura ſua ante legem & voluntatem Dei
 diſponentem. Cedro digniſſima ſunt verba Illuſtriſ DN. Sa-
 mueliſ Strykü, J. Cti in omni jure verſatiſſimi, quibus huic ſen-
 tentiæ magnum pondus adjecit in *Comment. ad Lauſerbach.*
Comp. p. m. 16. & 17. Nullum juſ extra Deum concipiendum,
 & ſic nec naturale quidem: quicquid enim per modum legiſ
 obli-

obligat, id sine legislatore & sine superiore, qui auctoritatem legis asserat ac violatoribus vindex futurus sit, concipi nequit, qui hic ipse Deus est, quippe auctor Naturæ, quæ nobis tale quid dicere dicitur. Profecto unum ex præcipuis iis est, quæ merito miramur, quod nempe Ethnici solum ad miniculo rationis eo ascendere potuerint, ut perspicerent legem naturæ, menti humanæ insculptam, esse immutabilem sapientiæ & justitiæ Divinæ normam, quæ conformitatem cum Deo in homine ita postulet, ut omnem contumaciam difformem etiam in hac vita sæpe destrui ac vindicari oporteat. Nolumus hic cumulare antiquitatis testimonia, in quibus colligendis toti fuerunt. Benedictus Wincklerus *de principiis juris cap. III. & IV.* Gvil. Grotius *in Enchiridio J. N. cap. III. §. 1.* Gregorius de Valentia *in l. 2. Tom. 2. Disp. 7. qu. 4. punct. 1. p. 85. lit. b.* Dominicus a Soto *de Jure ac Justit. qu. 4. art. 1.* aliique, quos brevitatis studio jam præterimus. In primis quod lex naturalis ad vim suam obligandi præter legislatoris, sui ipsius etiam notitiam omnino deponit, ad quam minime perducimur, nisi ejusdem promulgationem observemus. Hæc contingit per lumen rectæ rationis, quod cum Thoma *in 1. 2. qu. 84. art. 1.* Raphaël Averfa *in Tr. de anima sect. 3. qu. 75.* & Ægidius Romanus *in Quodlibet. 3. qu. 12.* describunt, per participatam similitudinem luminis increati, in quo contineantur rationes æternæ; Nos clarius: ipsam vim judicandi, & honestum turpi, justum ab injusto, bonum a malo discernendi, quæ materialiter & secundum rem est ipse intellectus hominum actus, quamvis formaliter & secundum concipiendi modum linguatur. B. Joh. Zeifold *in Tr. de naturalibus notitiis. §. 268. 165.* Ceterum non ignoramus, quamplurimos etiam re rationis existentiam vocare in dubium; cum tamen eo processo intellectum, ne circa moralia quidem naturaliter tum fore, asserendum erit, ut homo maturæ ætatis, adhibita

cultura & necessaria meditatione possit recte comprehendere minimum generalia isthæc principia, quæ ad vitam hanc ce tranquille cum aliis exigendam faciunt, atque ex illis judicare, quæ humanæ congruant indoli, quæ vero ab eadem recedant, tunc sane quibusvis delictis suis ignorantiam invincibilem saltem in foro humano obtendere possunt, cum nemo in hoc argui possit, violasse regulam, quam capere supra ipsius vires est. Illustris Dn. de Puffendorf, in *lib. de J.N.S. Gentium* c. 3. §. 3. p. 37. Accedit, quod quidam Moralistarum non contemnenda auctoritate reperiantur, juris naturalis invincibilem ignorantiam pessimo ausu propugnantes, Antonius Corduba in *lib. 2. Theolog. Moral. quest. 4. dub. 5.* Gabriel Vasquez in *1. 2. Disp. 122. c. 3.* Hieronymus ab Angelo Tract. 1. *Moral. c. 7.* Illorum latebras detecturi, fraudesque dissipaturi, operæ duximus pretium, aliquo tantum probare argumento dari rectam rationem. Scilicet, qui ita judicat de recta ratione, aut recte judicat, aut male judicat. Si prius, ergo datur recta ratio: quia judicium rectum tanquam effectus testatur de tali causa sua, sin male judicat, adhuc superest recta ratio: quia rectum est obliqui index H. Grot. de *J. B. & P. lib. 2. c. 12. §. 4.* & oppositorum unoposito, alterum quoque poni necesse est. Quamdiu igitur hæc dictamina sua ita perficit, ut inter colligendum non deveniendum sit ad absurditatem, & ipsam conficientem, tamdiu in illis quærimus juris naturalis promulgationem, neque aliam esse necessariam judicamus etsi leges naturales scripto exprimere ac publice proponere propter humanæ mentis imbecillitatem, voluntatis pravitatem, peccandi consuetudinem & inprimis varia judicii recti impedimenta, cum vel metu, vel voluptatis præsentis illecebra corrumpatur, aut temerario rapiatur imperu, H. Grot. *Proleg. de J. B. & P. §. 9.* tutius fore concedimus, Excellentissimo DN. Andrea Götschio in *Disp. de Subsantiâli consensu* p. 177

sermo ad nuptias filiorum familias requisito §.3. p.5. dummodo probe servetur discrimen inter leges civiles, ratione autoritatis, & ratione originis. Illustris DN. de Puffendorff *de O. H. G. C. lib. 2. cap. 12. §. 2. pag. 275.* Priori enim sensu in scripturam a legislatore redactæ leges naturales vocari possunt civiles, utut originem suam adhuc debeant voluntati divinæ, principium vero probandi ad conditionem naturæ humanæ referunt; sed non posteriori sensu referant, quo leges a voluntate summi imperii civilis profectæ, & ad utilitatem singularum civitatum destinatæ id ferunt nominis. Procul dubio eandem intellexit acceptionem Albericus Gentilis in *lib. 2. de jure belli. c. 3.* ubi docens, dari jus civile universale, quod omnes populos obliget, fundamentum collocavit in jure naturæ, sed pro ratione status civilis commode applicato, atque ita multum differente à jure civili distributo inter gentes, cujus meminit H. Grot. *lib. 2. de J. B. G. P. c. VIII. §. 1.* Et quanquam Jurisprudentia Romana naturali juri plurimum attulit lucis, dum J. Cti veteres omnia evocarunt ad rectam rationem & æquitatem, imo multa pertractarunt, quæ spectant ad prædium Juris naturalis, nihil tamen fecius fuit opus peculiari disciplina aliqua, quæ ex profecto formaret mores hominum ad Legem naturalem, ne fines eius transilirent imperiti juris positivi censes. Quibus scien- tum est, summos imperantes in Rebus publicis his legibus naturalibus vim & efficaciam legis civilis imperitos esse, quibus poenam adjecerunt, e. g. adulterio, vel ex iis actionem societatem dederunt. e. g. ex constituto, exclusis illis, quarum obligatio ex communi opinione, vel solo pudore & innocentia scilicet mentis adhuc continetur. e. g. lex naturalis de gratuito pro beneficiis præstando. Quo arctius inde colligatur in vinculum, eo minus permittitur, officiorum fontes, eas homines hauriunt, quid sibi in hac vita, ut honestum sit, ut turpe fugiendum, deinceps turbare. A lumine enim

enim rationis (non extincto, sed ab eo accenso lumine experientiz) deducuntur officia hominis, qua hominis, sine discrimine religionis, ætatis, nationis & similibus præstanda, in quibus dirigendis unice versatur Jurisprudencia Naturalis. Ex legibus civilibus fluunt officia hominis, qua civis est, pro varietate Rerum publicarum solemnitatibus variis circumvestita, ac justis etiam pœnis munita, & præmiis, quorum contemplationem sibi vindicat Jurisprudencia Civilis. Ex speciali denique Numinis Divini revelatione officia hominis, qua Christiani, enitescunt, quæ ad majorem Dei cultum, & perfectiorem sui ac proximi amorem incitant, istorum explicationem Theologia morali, regundorum memores finium, relinquere, sancte tenemur.

§. VII. Præ ceteris autem illi, qui de moribus & vitæ mendanda scripserunt, a scopo potissimum disciplinarum suarum petunt discrimina, unde etiam istius ante omnia habere rationem, nostra plurimum interest, ut vel eo cognito, sine jurisprudentiæ nostræ melius constituamus. Geminus enim a nobis exprimitur: unus quidem remotus, tranquillitas totius generis humani, alter proximus, explicatio & applicatio legum naturalium. Circa priorem exiguas modo necessitas moras, confusorum finium agimus reos, qui Pelagium, Monachum Britannum, ab Augustissimo Patrum Augustino relatum, (de Pelagianis hic dicere fuit solitus: Sub laudibus naturæ latent inimici gratiæ) in *lib. de Nat. & Grat. cap. 1. & 9.* secuti juri naturæ scopum plane supernaturalem assignant, & paganorum quosdam sola lege naturæ salvatos esse, & etiamnum sævari, operosè, sed impiè defendunt. Præter Moralistas, quæ brevitatis studio non tangimus, primus in scenam prodit, Marcus Antonius de Dominis, strenuus sententiæ hujus assertor, in *lib. 7. de Republ. Eccles. c. 9. §. 14.* Franciscus Puccius, portentum istud Italiæ in *Tr. de Christi efficacia in omnibus hominibus*, quem

cum aliis allegavit & probe castigavit. B. Balthaf. Meisnerus in *Tr. de Legibus* l. 3. qu. 4. p. 186. seqq. Moses Amyraldus, Professor in Academia Salmurienti, cujus sententiam adfert & sub veritatis examen revocat, B. Dn. D. Kromeierus in *Theol. Positiva* p. m. 384. cui jungendus erit B. D. Kortholt in *Tr. de tribus impostoribus* sect. 2. tot. ubi contra præcipuos Naturalistas calumiam suam egregiè strinxit. Parum quoque valet ratio ipsorum ita concludentium: Cujus legis transgressio, ignorata etiam omni lege supernaturali, sufficit ad æternam damnationem, ejusdem observantia conducet ad æternam salutem consequendam: quippe illa ideo damnat, quia consummatam continet malitiam, hæc verò minime salvat, tum quia merenti non profus est indebita, sed ab ipso per legis naturalis præscriptum debetur summo Numini, tum quia eidem plura desunt, quæ ad tale opus in genere suo requiruntur, ut perfecte sit bonum. Conf. Joh. Henricus Heideggerus in *Anatome Concilii Tridentini Historico-theologica*, Sess. 6. qu. 21. p. 260. Henricus Sommerus in *Tr. de merito* cap. 1. §. 22. seqq. Quibus succinit cordatissimus Juris naturalis interpres, Puffendorffius in *lib. 1. Element. Jurispr. Univers.* in. 8. §. 11. p. 326. his verbis: Actionis bonæ formaliter & in se ipsum nullum omnino est meritum, & omnium clarissime, l. c. def. 1. p. 336. Mortali nullum meritum adversus Deum esse potest, si demus, ipsum perfecte legem Divinam posse imitari (quia ex actione debita nullum resultat meritum) adeo ut nullus modo fieri potest hominum debitor. Male iustitiam suam consuluerunt, in præsentis negotio dialecticè opposantes regulam: Oppositorum opposita sunt consequenter in pluribus, non vero in omnibus procedere, dicitur est Francisc. Zabarella in *lib. de Accretione* c. 5. non nempe, sed probabilitatem ei tribuendo. Et propterea omnium limitatione acutissimi Metaphysici, Danielis Stahlii. *II. Dissp. 19. Reg. 18. §. 19.* eandem intellexisse, sc. de opposi-

positis, pari gradu inter se pugnantibus. Sed paria non sunt bona opera secundum legem naturalem, & mala opera contra illam præstita: Quoniam hæc sunt perfecte mala; illa imperfecte bona. Quamobrem hæc damnant, illa autem neminem sal-
vabunt.

§. VIII. Propriorem Jurisprudentiæ naturalis scopum nobis porro indagantibus statim is occurrit in Legum naturalium explicatione & applicatione: Quarum illa secundum regulas Hermeneuticæ, quas summa diligentia collectas ab Hugone Grotio, *l. 2. de J. B. & P. cap. 16.* illustratas a Puffendorffio *l. 1. de J. N. & G. cap. 12.* & vindicatas a celeberrimo nostro Thomasio in *Institut. Jurisprudentiæ Divinæ, lib. 2. cap. 12.* habemus probe instituta, Dei voluntatem uberrime manifestat, in præceptis & interdictis relucens. Et quoniam hominum mentibus hæc singula tantum infixæ sunt, explicatio juris naturalis absolvitur demonstrationibus, a quibus ne conclusiones quidem exceptæ, siue faciles, siue difficiliorem habeant cognitionem, siue proxime, siue remote e præceptis fluant. Vid. DN. D. Becmann in *Conspectu Politico cap. 2. pag. 10.* Qui igitur legem naturæ plenius intelligere vult, totum ejus dictamen animo suo concipere debet, omnesque addere circumstantias, & conditiones rei coherentes, quibus omnibus positis lex naturalis primum obligare incipit. Demum vero non quidem mutatur aliquid, quod juris naturalis est, sed declaratur, nunquam id fuisse juris naturalis, quia omnes conditiones necessariæ non ad fuerunt Guilielmus Grotius in *Enchiridio J. N. c. 3. §. 9. pag. 44. & c. 11. §. 4. pag. 177.* Atque, his in tempore observatis, antinomiæ jurium naturalium ab aliquibus temere confictam, facile dissipamus negotio. Sic inter se pugnare videntur præceptum juris naturalis hoc: Alteri depositum esse reddendum; & illud: non esse occidendum. Contra quod peccare videtur restituenti furioso gladium, quo se postea occidit. Parum enim, quantum

ad hoc attinet, interest, an homicidium quis committat, an vero cædis instrumenta subministrat. Simpliciter juris naturæ est, hominem non esse occidendum. Quod tamen maleficus, cui capitale imminet supplicium, negat, aliud idem lumine naturæ notum pro se allegans: quod tibi non vis fieri, alteri ne faceris. Unde nunc dicat quis, dum utrumque juris naturalis esse conceditur, unum autem observatur, alterum minus, anne id quod antea erat illicitum, nempe occidere, jam fiat licitum? quando Magistratus gratissimam Deo victimam offert, merita pena fontem afficiendo. Verum hanc apparentem pugnam ita conciliamus, scilicet in ipso Jure naturali, unius juris alterum esse interdum limitationem & explicationem, quod in allatis exemplis quoque locum habet. Hinc præceptum illud: depositum est reddendum, restringitur per hoc generalius: Mala & occasio ad ea omnino sunt fugienda. Perinde istud interdictum: Ne occide, limitatur per hoc, simili modo generalius: delicta sunt punienda. Talis itaque limitatio & restrictio omnem, quæ subesse, jam putabatur, contrarietatem tollit & avertit. Aliud hujus antimoniz exemplum legere licet apud Grotium *in l. 1. de O. H. & C. c. 5. §. 6.* ad quem benevolam lectionem remittimus. Ceterum ex supra dictis cognoscitur, Juris naturalis interpretationem multum differre ab ea, quæ legum est positivarum, maxime autem scripto comprehensarum, quippe *in declaratio* meris conjecturis, seu rationibus saltem prohibitis utitur, non obstante, quod leges Positivæ, præsertim *leges naturales*, sed mediate, interveniente summorum Imperantium voluntate, a qua in origine & duratione pendent. H. Grot. *de J. B. & P. c. 20. §. 24.* ut tamen ratione nitantur & æquitate hoc, cum aliunde, tum vel hinc imprimis, quod in dudum civilium sententiis, ad Jus naturæ, seu ad id, quod esse naturali ratione demonstratur, recurrere soleamus,

& interpretationem desumere. Recte ergo Hugo Grotius & subtiliter jurium perfecit genealogiam in *Proleg. de J. B. & P. § P. 16*. Naturam humanam juris naturæ matrem: juris gentium aviam: juris civilis proaviam affirmando. Neque opus habuissent B. D. Ziegler in *not. ad b. l. & D. Jæger in Tr. de Leg. naturæ quest. 2.* Grotio propterea nescio quem crassum impingere errorem, ceteroquin valde familiarem Gabrieli Vasquezio in *l. 2. Tom. Dissp. 150. dub. 2.* quasi naturam humanam pro causa efficiente legis naturalis vendicaret, cum potius hoc designavit nomine: ut, quemadmodum mater partum custodit & conservet, ita humana natura legem naturalem, in mente immortalis insculptam foveat ac tueatur. In qua comparatione, quam indoles similium deposcit, si permanemus, nihil plane incommodi hanc sententiam premit, nedum opprimat, quo minus a Grotio semel electa, a nobis iterum in lucem revocetur.

§. IX. Doctrinæ tuiti ordinem huc usque interpretationem præmisimus Legum naturalium applicationi, quarum illa in intellectu; hæc in selectu rerum agendarum versatur, licet eisdem scopum præbeat proximum Jurisprudentiæ naturali. Nam jurisprudentia ambitu suo nihil aliud comprehendit, quam legum prudentiam: primo ferendarum in autore (quam Deo *de J. B. & P. § 3.* & magis secundum id, quod videtur nobis, quam quod est in præsentis tribuere quis prohibuerit. Hugo Grot. *de J. B. & P. cap. 13. §. 3.*) deinde declarandarum in docente & interprete, deniq; applicandarum in judice. Qua de causa Jurisprudentia ipsa modo legislativa, modo consultativa, modo judicialis est: illam hic loci non tam exponimus, quam supponimus istam quæ actiones futuras, & hanc potissimum, quæ ad actiones præteritas leges naturales applicat: in illis dirigendo, in his vero vel probando vel rejiciendo occupantur, nostro labori subijcimus. Quanquam vero in præcedentibus quam maxime iudici, pro tribunali ambigua causarum fata dirimenti, applicationem

legum tribuisse videmur; propterea tamen ab hac non sumus ex-
 clusos alios etiam homines sive ad publica, sive ad privata nego-
 tia Leges naturales applicaturos. Singulos enim prudentia
 legum instructos esse oportet, ut negotia presentia ordinent,
 futura praevideant, & praeteritorum recordentur. Sane, qui nihil
 de praeteritis cogitat, vitam perdit, qui nihil de futuro prae-
 meditatur, in omnia incautus incidit. Quemadmodum vero habi-
 tus voluntarii diriguntur ab habitibus intellectualibus, & qui-
 dem practicis pro objecto habentibus cognitionem actionum
 humanarum; ita etiam cum actionibus voluntariis comparatum
 est, nimirum honestas prudentia, turpes astutia, indifferentes
 solertia dirigit ac moderatur, praclare hac docentem singula se-
 quimur celeberrimum DN. D. Thomam in *Inst. Jurispr. Div. l.*
1. c. 1. §. 11. & 21. Neque refragatur Peripateticorum summus Dux,
 Aristoteles, in *lib. 6. Ethic. cap. 5.* ubi asserit, prudentiam perficere
 appetitum in ordine ad bonum, ut hoc modo directrix virtu-
 rum fiat & actionum moraliter bonarum, Conf. Wendelinus in
Philosoph. Moral. lib. 1. cap. 35. p. 1217. Thomas Sagittarius in *Exerci-*
tatione Ethica VI. quest. 4. p. 100. Samuel Strimesius in *Praxiologia*
prodiethica cap. VII. §. 6. seqq. p. 195. Obteno igitur eo, prudentiam
 omnia bona in omnibus circumspicere, & a malis discernere,
 & facienda fugiendaque in omnibus indicare, omnemque
 sus avertere confusionem, ductum ejus secuti jurium natu-
 rum applicationem certis regulis includemus, quarum prae-
 tantum adduxisse, consultum erit.

§. X. Quandoquidem nihil frequentius accidit, quam
 naturalis praecepta misceri cum iis, quae ex mera pen-
 revelatione, commodum fore existimamus, in ipsa
 ratione fines Theologiae moralis & Jurisprudentiae nat-
 urae prima separasse regula: Quodcumque lumen natura
 & perspicue demonstrari nequit, id etiam jure natu-
 rae quaquam praecipitur, etsi non aequè prohibeatur

30
aut concedatur. Hinc excluduntur ea morum capita, ali-
quod fidei mysterium vel includentia, vel minimum præsup-
ponentia, de quibus ideo Jus Naturæ nihil disponit, quoni-
am rationis lumine tantum nititur, in finibus probationum
suarum recte tuendis, ex illo autem mysteria nec cognoscun-
tur, nec probantur, quamvis illud ex novitatis pruritu sibi per-
suaserit, DN. Alexander a Roël in *Tr. de religione naturali* §. 4.
seqq. Hisce jam perspectis nec præceptum de Trinuno Deo
adorando, nec interdictum de magia fugienda, nec prohibitio
incestuosarum nuptiarum, aut similibus, jus naturæ velut ex-
tra limites suos sitorum, attingere potest. Sic non illud præ-
ceptum inculcat, qui tremendum Trinitatis mysterium in se
continet, utpote quod Bartholomæum Keckermann. *lib. 1. Sy-
stem. Theolog. cap. 3.* Philippum Mornæum in *lib. de veritate Re-
lig. Christianæ cap. 6.* Hug. Grotium *lib. 4. de veritate Religio-
nis Christianæ pag. 216. & 217.* aliosque, sive ex lumine rationis,
sive ex testimoniis veterum Philosophorum, traditione sola im-
butorum demonstrare olim conatos, sacrorum hostium ludi-
brio sese exposuisse, meliora ac certiora proponenti merito cre-
dimus, DN. D. Joh. Andr. Schmidio, Theologorum ornamento,
in integra Disputatione, cui titulus: *Ratio in mysterio Trinitatis ex-
privata.* Ad interdictum de Magia progressuri, a vero abluden-
tem deprehendimus, DN. D. Joh. Adam Osiandrum, Theolo-
gum scriptis insignem, in *Tr. de Magia, Theol. 35. pag. 88.* ubi pollice-
tur, se ex ratione firmiter ostensurum, omnium gravissimum fo-
re delictum, magiam. Certe, nisi nos omnia fallunt, ipse oblitus
est eorum, quæ in *Theologia Casuali Part. 1. cap. 1. de angelis qu. 1. p.
460.* contra Scholasticos disputavit, præsertim contra Joh. Ba-
ptistam Gonetum in *Clypeo Theologia Thomistica. Tom. 2. C. 7.
Disp. prælim. art. 1. §. 2.* partim ex hujus universi perfectione, par-
tim ex rei creatæ cum opifice suo assimilatione probantem,
quando pertendit, non demonstratione, sed conjectura ratio-

nem nostram assequi angelorum existentiam, adeoque seposita
 Scripturæ S. revelatione illam mere probabilem fore nedum
 ad malorum angelorum lapsum, quem Magia secuta est, & ve-
 rum ac purum esse mysterium, rerum sacrarum periti uno
 ore fatentur, probandum ulli sufficere. Denique, ut perve-
 niamus ad prohibitionem incestarum nuptiarum, quam levia
 pro eruenda harum turpitudine, e lumine naturali passim
 proponantur argumenta, vel ab ætatis disparitate, vel a re-
 verentia, vel a pudore insito desumpta, in fluctuante et-
 iam Hug. Grot. deploramus, *in lib. 2. de J. B. & P. c.*
§. 12. Cum longe satius egissent, firmis destituti rati-
 onibus, si scripturarum adhibuissent suppetias, quippe quæ per-
 fectissimam vivendi rationem tradunt, ut quibus imbellior
 ad ratiocinandum vis animi consulatur; & qui impetu in-
 versa trahuntur addictius regantur, & sine ac modo coer-
 antur. Vigeat Lex Dei positiva, ejusque litera in dubio
 præstet rationibus. Fluctus enim dissensionum in re
 ardua non aliunde coorti sunt, quam ex ignorantia my-
 steriorum, de identitate carnis inter conjuges contracta, ceu ad-
 monebat nobis celeberrimus DN. D. Joh. Reinhard. Hedin-
 us, *in Siciliment. ad H. Grotium, Disp. de Junctura persona-*
rum §. 4. p. 46. Ex hisce singulis non fines solum, qui jus na-
 turale, prout a nobis istud traditur ac declaratur, a Theologia
 separant, probe constituuntur, sed plerorumque etiam
 contra Theologiam egregie confutatur, asserentium, jus naturale effli-
 gunt pugnare dogmatibus veræ Theologiæ. Horum ar-
 gumentis, quid nervorum insit, nunc videamus. In primis ve-
 hementer anni contentione objiciunt; abnegationem sui
 quidem hanc in coercitione pravæ concupiscentiæ
 rem, valde necessariam esse, quoniam efficit, ut homo
 non se amplius esse velit, sed potius se totum
 operam opifici suo resignet; nihilominus cum per so-
 lam

lam naturam investigari nequeat, pravam concupiscentiam esse peccatum, multo minus ulli, nisi divinæ literæ ipsi præluxissent, constare poterit, ex eadem demum oriri affectuum rebellionem, & per culpam primi hominis in nos propagari, propterea jus quoque naturale ad abnegationem sui præcipiendam non abit, ad quam nequit ratio pertingere. Merito igitur relinquimus eandem ut primum principium vitæ Christianæ, & mortem Christianorum philosophicam Theologis examinandam & inculcandam cum DN. D. Becmann in *Consp. Moral. c. 14. p. 437.* Thoma de Kempis in *lib. 3. de imitatione Christi cap. 39.* & Joh. Suffreno in *Circo perfectionis (Monacho edit. 1648.) Medit. 3. p. 93.* Insuper habentes illorum exceptionem, quod homo sibi relictus inordinatos & in devia tendentes affectus sentiat: quippe a sensu pravorum affectuum in pectore ad intellectum ipsius originis aut radicis, a qua succrescunt, non valet consequentia. Alter scrupulorum, quem injiciunt, pugnam inter Theologiam & Jurisprudentiam naturalem commenti, in dilectione inimici quæsitus, facile diluitur, si quando in inimico distinguimus naturam & noxam. Quemadmodum igitur ob naturæ humanæ consortium, & quod ex eodem semine nobiscum oriundus, etiam lege naturali diligendus est; ita ob certæ noxæ periculum præter divina morum præcepta eundem cavendum ac fugiendum esse, lex naturæ postulat. Quo enim homines propius ad communionem jurium nostrorum accedunt, eo plures amandi ipsos causæ ultro se offerunt, at inimici jura nostra impediunt, illas propria culpa sibi subtrahunt: non quidem omni, sed potiore & justiore, ut a Grotio vocatur in *lib. 1. de J. B. & P. c. 2. §. 8. n. 10.* dilectione se spoliant. Augustissimus Patrum Augustinus nostræ sententiæ album adjicit calculum in *Epist. 54.* Facile, inquit, est atque proclive, malos odisse, quia mali sunt, rarum autem & pium, eosdem diligere, quia homines sunt: ut in uno simul & culpam improbes & natu-

ram

ram approbes. Et sane ipsi Pagani, sola naturæ lege ducti, bella quidem gerunt, sed citra odium personarum, sola intentione juris sui persequendi. Ex veterum monumentis protrahamus nobiles illos Sogdianos ab Alexandro retractos a supplicio, & interrogatos: an vivere vellent inimici illi? Cautè respondent apud Q. Curtium in l. 7. c. 10. nunquam se inimicos ei, sed bello lacesitos, hostes fuisse. Ad eandem plane mentem Germani proverbio etiam morum aliquod præceptum invenerunt, dicentes; *der Person Freund/ der Sache Feind*. Tandem e jacto superius fundamento nunc destruimus Jurisprudentiam naturalem, quam Christianam aliqui confinxerunt, facta revelationis & rationis confusione, quæ & seditiones in Republica, & hæreses in Ecclesia parere satis apta erat. Ne dicamus, quemlibet habitum non a possessore aut cultore suo speciem sortiri, sed denominationem capere, sed potius ab objecto eum consistente. Palam quoque omnibus esse puramus, applicationem non immutare disciplinæ naturam, sed usum ejus uberius ostendere. Aliud denique est, mysteria e scriptura proponere, aliorum historias ibi extantes allegare, & in istis sanæ rationis consilium quærere: istud reprobamus; hoc vero commendamus. Ante nobis Celeberrimo DN. D. Thomasio in *Introduct. Philosophiam Aulicam* c. 2. §. 32. seqq. p. 60. ubi omnium optime finium in Philosophia Christiana confusionem sustulit, lege meliorem istorum instituit rectionem, ut cupidum ductorem facile in assensum posset pertrahere.

. XI. Etsi nil fere in jure positivo occurrit, quod non modo pertineat ad jus naturæ, utrumque enim ex ratione nascitur. Hugo Grot. *de J. B. & P. Proleg.* §. 16. Hugo de *eo, quod justum est. lib. 1. Tit. 3. §. 2. & lib. 2. tit. 2. §. 3.* & *u. eum* sibi finem habet propositum, ut serviat hominibus; præterea tamen civile etiam societatem respicit, & comprehendit non pauca juribus naturalibus ex

E

libe-

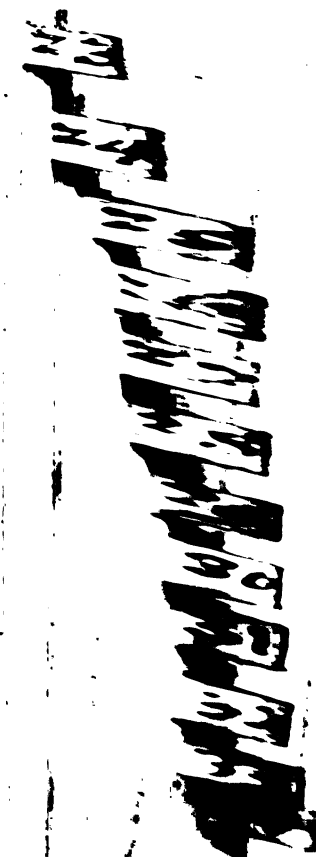
libera legislatoris voluntate superaddita, quorum innuend
 jurisprudentiæ naturalis fines commode regendos alteram
 adhibeamus regulam: In quocunque negotio fictio, solen-
 nitas & certum genus poenæ requiritur; in illo non habet lo-
 cum juris naturalis dispositio, illa enim evidentiam, isthæc sim-
 plicitatem; hoc autem ejus communitatem quodammodo
 destrueret: Atque a fictione, quæ Jacobo Corrasio *de Jure
 Civ. in artem redig. p. 3. c. 7. p. 341.* est legis adversus veritatem
 in re possibili ex justa causâ dispositio; jam ordiamur. Ratione
 hujus plura jure civili sunt irrita, quæ tamen jure naturali
 valent, ne vero multitudine obruamus lectorem, sententiam
 nostram uno saltem illustraturi sumus exemplo, quod a dona-
 tione depromimus: Nam jure civili satis expeditum est, do-
 nationem inter Patrem & filium nondum emancipatura hæc
 subsistere (*L. 17. C. de Donat.*) quoniam eo jure pater & filius
 eadem persona esse pene intelliguntur. (*L. fin. C. de impub. &
 aliis substitut.*) en fictionem! Nihilominus jure naturali hæc
 plane cessat, & donatio Patris conscientiam obligat, ne temere
 eandem revocet, & ipse filius familias per traditionem rei do-
 natae dominium sibi acquirit, quia morali æstimatione Pater &
 filius sunt distinctæ personæ. Nobis tum agnoscunt valorem
 hujus donationis inter Moralistas. Joh. Azorius *in Instit. Moral.
 p. 6. lib. 11. c. 10. qv. 11.* Emanuel Sa *in Aph. Confess. de Donat. p. 96.*
 Angelus a Clavasio *in Summa C. sub tit. Donat. p. 118.* quibus
 pariter accedunt Illustris DN. de Puffendorff. *in Elementis Juris
 prudent. Univers. lib. 1. def. 12. §. 6. p. 128.* Charisius *de foro
 conscientie, cap. 5. n. 13.* Pari fundamento nixi donationem in-
 ter conjuges jure civili expresse prohibitam (*L. 1. ff. de donat.
 inter virum & uxorem*) jure tamen naturali ut validam, quo ju-
 ria vitam turbatura conjugalem melius impediatur, non sine
 prægnantibus amplectuntur rationibus. Thomas Sanguet *de
 Matrimonio lib. 6. Diss. 1. n. 2.* Ludov. Molina *de J. & J. Tr. 2. Diss.*
 217

289. p. 22. Anton. Diana *Resolut. Moral. Tom. 6. Tr. 7. Resol. 67. 4.*
 Caramuela Lockeviz *in Theol. Moral. lib. 2. n. 52.* Ex adverso;
 quæ per fictionem jure civili valent, jure naturali sunt irrita. Sic
 lex civilis fingit infantem adiiisse hereditatem, (*L. si infanti 18. C.*
de jure deliberandi) ut eam transmittat. DN. D. Sonneman *de*
jure infantum cap. 2. §. 27. seqq. cum tamen natura fieri non po-
 tuerit talis aditio, quatenus in ea animus & voluntatis usus re-
 quiritur, qui infanti nondum convenit per ætatis imbellicita-
 tem: Joh. a Reberteria *in lib. 3. Topic. Jur. cap. 1. Loc. de fictioni-*
bus. p. 47. A veritatis igitur tramite abduxit, Vir quidam claris-
 simus, cui meritam non invidemus laudem, Disputatione sua,
 quam de fictionibus juris naturæ & gentium haud ita pridem,
 conscripsit, neque gemina ejus, quæ ibi magno molimine adfert,
fictionis in jure naturæ exempla, tantum controversiæ momen-
 tum perficiunt: Quorum unum *l. c. §. 20.* ab identitate populi, aut
 immortalitate Reipublicæ, cui non obstaret quosdam civium
 mori & alios in eorum locum, vel nativitate, vel cooptatione
 succedere, prolixè deduxit. Verum enim vero ipso non invito
hanc identitatem & perpetuam durationem non fictioni tri-
 buimus, sed continuè personarum sub eodem pacto & imperio
 accessioni: Licet itaque homines pereant, manet tamen u-
 ni *species*: Hugo Grotius *de J. B. & P. l. 2. c. 9. §. 3.* Non e-
 nim, cujus corporis partes pereunt, utique interitui obnoxium
 sed cujus omnes partes simul & eodem tempore pereunt.
de Seneca in Epist. 58. manet idem fluminis nomen, aqua
 sniissa. Sicut & Aristoteles *lib. 3. Polit. cap. 2.* flumen popu-
 lmparans dicit: flumina eadem vocari, quanquam alia sub-
 mpera aqua alia decedat: sic externa illa hominum accessio
 um alium non facit in Republica, (Conf. Dn. D. Alberti
de Immortalitate Reipublica th. VI) ut propterea fictione ju-
 ralis opus esset, ne obligationi pactorum se subduceret
 ribus suis initorum. Idem plane defendit B. Dn. D. Velt-
 he-

hemius in *Introd. ad H. G. l. 2. c. 9. qu. 4. p. m. 858.* Sufficit, inquit, realis continuatio unius ejusdemque ordinis, ut una eademque numero maneat. Alterum vero, quod Vir clarissimus objicit *Disp. cit. §. 21.* ad restitutionem damni spectat. Nimirum existimat fictione juris naturalis translative. cum tamen ad restitutionem, qui damnum quidem dolo malo, non tamen, nisi mediate & per alium dedit. At quisquis rem ipsam sine partium expedit studio, facile advertit, Clarissimum virum, falsa usum hypothesi, quod causa moralis non sit vera causa, ad hanc demum fictionem delapsus esse. Nos eandem profligamus hac ratione; quia causa moralis intentione, tanquam vera fictione & libera, virtute potentiae activae producta, quae ordinem ac respectum habet ad effectum per intermediam causam physicam principalem producendum, omnino concurrat, ut vere faciat, quod per aliam fieri intendit. H. Grot. *de J. B. & P. l. 2. c. 6. §. 9. c. 17. §. 13. lib. 3. c. 34. 21.* Illustris DN. de Puffendorff. *in lib. 1. de J. N. & G. c. 5. §. 3. p. 61.* Dn. D. Petrus Musæus *P. 1. Instit. Metaph. c. 10. §. 9.* & Auctor *der Klage der cause morali und Conditionis sine qua non.* Ideoque mediata damni productione, vera ejus causa evasit, cui & imputationis & restitutionis incumbit necessitas. Cæterum singula, quæ contra fictiones juris naturalis pro tulimus, non eo fine destinavimus chartæ, ut quicquam præciperemus, aut viam monstrare vellemus, multo melius callenti; sed ut sententiæ Puffendorffianæ innocentiam vindicarem, relinquentes hanc de fictionibus juris naturalis ementitam sententiam, fines jurisprudentiæ nostræ valde turbantem, meliori Doctorum discussioni, & communi Pallas dedicamus templo, veriorem opinionem ab Antonio Dadenio Alteserra, qui quicquid fere fictionum cadit in jus civile, in ordinem & certas classes digessit, protrusam *in lib. de fictionibus juris. p. 3. tit. 1.* ubi præclare ait: Fictiones locum habent in his, quæ sunt juris civilis, ut in postliminio &c. sed ea, quæ

NATURA
AP. I. DE NAT
H. G. I. A. P. P. A.
cio unius episcopi
pancat. Alterum vero
2. ad restitutionem
ne juris naturalis trans
mmum quidem dolo
dedic. At quisquid
ile advenit, Clarissim
a moralis non de ven
a esse. Nos caeter
ralis intentione, tam
ntia activa produci
fectum per inter
endum, omnino
ntendit. H. Grotius
llustris DN. de Re
Petrus Alvariz
causa moralis
a damni proce
is & relictas
tra fideliter
nus charit
lleman
iam in
onibus
entia
, & cen
m ab A

eti sunt, seu juris naturalis, fictionem non recipiunt. Addit
ibidem Fictio est remedium Juris Civilis, merito igitur huic lo-
cus non est, nisi in his, quæ sunt juris civilis. Et tandem con-
cludit: In foro igitur conscientiæ, nec fictiones, nec præsum-
tiones spectamus. Huic ad stipulatur Albericus Gentilis in lib.
2. de jure belli c. XVI. p. 339. dicens: vera realia, non ficta, non
verbalia, amat jus gentium & naturæ. Sed plura de fictione,
quam jus naturæ excludit, cumulare testimonia, tum magnitu-
do disputationis prohibet, tum festinatio, ut ea explicemus,
quæ exorsi sumus de solennitate. Videlicet, nullum solenne,
quæ tale e jure naturæ descendit. Monemus autem hoc non
omnes pactorum & ex contractuum externas ceremonias, ju-
ris polivi esse, sed illas tantum, quas Leges Positivæ secerunt
necessarias. Ea est conditio negotiorum humanorum, ut ju-
ris effectum, ab animo pendentem, non possint ad solum ani-
mi actum præsentem producere, nisi is actus signis quibusdam
indicatus sit; quia nudis animi actibus efficiantiam Juris tri-
buere non fuerat congruum naturæ humanæ, quæ nisi ex si-
gnis actus cognosci non potest. Hugo Grotius de J. B. & P.
lib. 2. c. 4. §. 3. Externæ igitur Ceremoniæ aut solennitates
ideo adhibentur, ut per sensus nos instituunt & doceant, quid
agatur. Et quia omnis plenæ fiduciæ appetitio ac sensuum
doctrina naturalis est, etiam ceremoniæ quædam sunt natura-
les. Habent enim ejusmodi solennitates magnum & necessa-
rium usum, quia informant, & certiores nos reddunt de
præsenti negotio & sæpe hebetiores per externas ceremo-
nias & sensus melius informantur, quam per acutas ratioci-
nationes: multi etiam, quid ageretur, omnino non intellige-
rent, nisi per sensus & signa externa erudirentur, uti muti & sur-
di. Ita porrectio dextræ manus, quando ea Legibus Civilibus
agitur ut necessaria & essentialis contractus solennitas, tunc
vera ceremonia contractus: cui si solennia quædam ver-
ba

ba accedunt, nomen capit stipulationis. Verum eadem detrahe prehensio apud omnes fere gentes; Romanarum stipulationum plane ignaras, hac intentione adhibetur, ut firmet promissa & pro re nata naturalis est atque necessaria, æque ac natus, aliaque signa in pactis mutorum ac surdorum. Sicut ex his videmus, nimium sapere eos, qui omnes solennitates, ut inania & superstitiosa hominum commenta explodentes opus maxime negligentis industriæ esse statuunt, illas observare, cum falso sibi persuaserint, cæremonias omnes civiles esse, neque evidentem suum habere usum; ita hos parum callere veros Jurisprudentiæ naturalis limites arbitramur, qui omnes contractuum & dominiorum species ad eam referunt, quarum tamen discrimina jus naturæ ignorat. Hug. Grot. *de J. B. & P. l. 2. c. 12. §. 3. & cap. 16. §. 11.* DN. D. Thomasius *in Instit. Jurispr. divinæ l. 2. c. 10. §. 161. & cap. n. §. 59. 64.* Par judicium ferendum erit de actionibus, prout spectantur vel ratione formularum solennium civiliter compositarum (ut *L. 2. §. 6. ff. de O. J. accipitur*) vel ratione processus in publico judicio exercendi, ut formulæ solennes erant juris Romani puri, de quibus consulatur eruditissima Dissertatio Clarissimi Viri DN. L. Cellarii sub præsidio Illustrissimi DN. Strykii communis præceptoris nostri habita *de Processu juris Romani Antiquo cap. 1. §. 22. seqq.* ita processus videtur esse juris civilis mixti, nempe persecutio juris, rei que suæ repetitio per se semper est juris naturæ & gentium, modus vero persequendi id, quod quisque sibi deberi arbitratur, ad jus civile spectat. Quo sensu DN. de Puffendorff. *in lib. 2. de O. H. & C. cap. 12. §. 5.* sententiam interpretamur, dicentis: Legi naturali subveniunt Leges civiles, quod ad ea, quæ ex illa debentur, hæc actionem accommodant, cujus vi ista in foro civili per subsidium magistratus exigi possunt. Multo clarius etiam occasione pacti metu initi obligationem non naturalem, sed civilem producentis, de exceptionibus forensibus differit, Phœnix Germaniæ nota

stræ B. Puffendorffii in lib. 3. de J. N. & G. cap. VI. §. 22. Iste excep-
 tionum ambages magis ad usum fori civilis, quam simplicita-
 tem juris naturalis pertinere, saltem ubi agitur inter eos, qui
 communem judicem non agnoscunt. Possemus de his evagari
 latius, & ea, tum repetitis e veteri memoria, tum vivis ac spiran-
 tibus exemplis confirmare, quomodo in negotiis mere solen-
 nibus juris naturæ fines maxime confundantur eum finibus ju-
 ris positivi, sed acquiescimus in decisione Celeberrimi Joh. Tes-
 mari in Comment. ad H. Grot. lib. 2. c. 12. §. 3. p. 420. Ignorat jus na-
 turæ subtilitates ejusmodi Lege civili inventas, ut rectius scæpe
 foret, non habere illas proditas, quam ita misere ingenium illis
 torquere. Quid restat ergo, nisi ut paucis ostendamus, poenarum
 genera e jure naturali sine gravi finium confusione unquam
 erui. Etsi enim lex naturalis culpæ reos declarat omnes ac sin-
 gulos transgressores ac poenæ reatum jure ipso infligit, simul re-
 cta ratio, laniatus per temeratam immittens conscientiam satis
 dicitur, non passurum esse optimum Numen, & tam bene de
 mortalibus indies meritum, ut voluntas ejus ab homine per-
 meram malitiam impune violetur ac condemnetur: nihilomi-
 nus ipsum naturæ lumen eique innixum jus naturale nullum
 poenæ genus aut definit, aut etiam facto ipso infert, sed poena-
 rum definitionem Deo, qui ad delicta noscenda sapientissi-
 mus, & ad expenda æquissimus, & ad vindicanda poten-
 tissimus. Grot. l. 2. de J. B. & P. c. 20. §. 20. permittit, aut et-
 iam executionem magistratibus ex moribus gentium vel jure ci-
 vili faciendum delegat. Hac vero sententia ut melius intel-
 ligatur, paulo penitus examinanda erunt argumenta, ab adver-
 sa parte nobis adjecta. Quorum (1) a morsibus conscientia
 defumitur, quos haud infimæ notæ Poeta Juvenalis, in Satyr. 13.
 vivis coloribus ita depingit:

Cur tamen hos tu:

Evasisse putes, quos diri conscia facti

Mens

Mens habet attonitos & surdo verberere cædit
 Occultum quatiante animo tortore flagellum?
 Pœna autem vehemens, aut multo sævior illis,
 Quas aut Cæditius gravis invenit aut Rhadamantus;
 Nocte dieque suum gestare in pectore testem.

Hujus insuper pœnæ, quam nemo effugit, exemplum dedisse Tyrannorum truculentissimum Neronem, qui sæpe confessus, se exagitari materna specie verberibus furiarum, narrat Suetonius in *Nerone c. 34.* & Egelippus in *lib. 1. c. 7.* addit: immanitatem tanti sceleris mentem exulcerasse, non somnum oculis, non quietem animo datam. Conf. Paul. Zehentener in *verme conscientia lib. 4. c. 12.* & Barnabas de Rosalibus *lib. 1. de conscientia cap. 3.* Verum dubium hoc quibuscunque blandiatur modis, optime tollitur per distinctionem ab Hug. Grot. in *lib. 2. de J. B. & P. cap. 20. §. 4.* traditam, inter pœnas conspicuas & inconspicuas, quarum illæ in oculos incurrunt, hæ verò in animis sentiuntur patientium. Conf. Gronovius in *Not. ad Grot. b. 1. Lex igitur naturalis inconspicuas, e. g. inquietem conscientia, obdurationem & similes decernit; non æque conspicuas, quæ ad exemplum pertinent, ut alii deterreantur.* Hug. Grot. *lib. 2. de J. B. & P. cap. 20. §. 8.* Quamvis jure naturali etiam in his detur puniendi licentia; pœnæ tamen conspicuæ secundum genera sua non imperantur. - Sic Cain fatebatur (*Genes. IV. v. 14.*) per instinctum naturæ, quod certam pœnam meritis esset, sed non continuo puniebatur. Quod si apertæ & conspicuæ pœnæ exactio fuisset jure naturæ præcepta, credibile non est, Deum tolerare divites in his terris voluisse hominem hunc extreme improbum. Sæpe proinde Guilielmi Grot. sententia in *Enchirid. J. N. c. 4. §. 4.* Nullæ pœnæ extrinsecus proprio loquendo sunt naturales. Nulla a talione, antiquissimis celebrata juribus, sc. Mosaico veteri (*Exod. XXI. 27. Deus. XIX. 19.*) Lege Attica Græcorum, & XII Tabulis Romanorum. *Gell. Noct. Attic. 1. 20. c. 1.* Non enim e-

injuria, pati quod prior feceris, Seneca *lib. 2. de Ira c. 20.* Equidem largimur Hug. Grot. *in lib. 1. de J. B. & P. c. 2. §. 5. n. 3.* Illustr. DN. Coccejo *in Disputat. de Proportione furti ac suspendii rupto laqueo s. 6. p. 3.* DN. D. Siegfried Ring *in Disput. de pœna sine culpa c. 1. §. 7.* Natura non iniquum esse, ut quantum quisque fecit mali, tantumdem patiatur, imo nullam legem tam æquam fore, quam ut quis idem patiatur mali, quod alios pati voluit, ac ne hiscere contra eam habeat homo, defendimus cum DN. D. Joh. Tesmaro *in commentar. ad H. Grot. l. c. p. 43.* sed omnes pœnarum species hinc derivare, non audemus. Nullum siquidem vitium est, quod non sequatur incommodum: ita intemperantiam morbi, audaciam vulneta, contumeliam dicenti contumeliæ, læsionem mutuz socii læsiones merito comitantur. At qualis & qua ita pœna pro quovis delicto sit infligenda ex talione ubique determinari non poterit. Facillius intuitu æqualitatem inter pœnam & culpam, tanquam primam æquitatis naturalis partem exigi, Seneca *in Epist. 30.* sed omnia pœnarum genera ex talione inprimis Pythagorica, cui Aristoteles totis viribus sese opponit *in lib. 5. Eth. c. 9.* promere, nimis crudum, nedum vitio obnoxium erit. Quæ enim ratione quis per talionem punire vellet, e. g. stuprum, adulterium, crimen læsæ majestatis, veneficium, & reliqua crimina, quorum sat prolixum necit catalogum Illustr. DN. de Puffendorff. *in lib. 8. cap. 3. §. 27.* faciem sibi præferente H. Grot. *l. 2. c. 20. §. 32.* & casum submini. Istrate Dubravio *lib. 22. Hist. Bob. p. 184.* in vita Caroli Quarti occupato. Nempe cum nobilis quidam Zachora sacerdotem atroque privasset oculo, quod erroris in religione eum accusasset, & ad Carolum de lata injuria Zachora admissum facinus excusasset, quod animum non habuisset in potestate, & pro satisfactione pecuniam obtulisset, dicentem interpellavit Carolus, & sententiam tulit: Non posse in hoc casu satisfactionem sibi de talione constare, quando cæco in integrum restitui oculi vult, sed oportere Zachoram pariter atque sacerdotem perculos suos, neque aliter jus esse æquabile. De pœnarum

generibus hæc dicta sunt. Et quoniam candidi est ~~hominis~~, hoc potius intueri, quod natura jubet, quam quod præcipit legum subtilitas, sine mora densam obstantium phalangem, ac jus naturale cum civili, spreta finium ratione, male collidentium iusta strage fundemus & dissipabimus. Sic inter obligationes naturales, quas jus civile reprobat atque enervat, conventiones pupilli infantia majoris, filii familias mutuam pecuniam sumentis, mulieris fidejudentis eminere, huc usque creduntur, ex quibus neque actio, neque exceptio, neque ullum aliud juris remedium detur. Præterquam vero, quod ejusmodi conventiones in se parum firmæ, utpote vel dolo eiiciuntur, vel pleno & vero consensu destituuntur, adhuc jus civile non tam illis repugnat, quam non assistit, ut modo dictis conventionibus agendi vim exhiberet, aut aliud juris auxilium ac remedium conferret. DN. D. Hedinger, in *Comm. ad Inst. de Oblig. §. 4. p. m. 97.* Simili fere ratione depelluntur, quæ de capitis diminutione media & maxima cognationem tollente, item de alimentis incestuosæ proli jure civili non præstandis, denique de libertatis amissione, acri proferuntur contentione: Cum tamen illa capitis diminutio non cognationem auferat, quia jura sanguinis nullo jure civili dirimi possunt (*L. 18 ff. de R. J.*) quam jus succedendi & ad tutelam adipiendi hinc impediatur. Impedito autem effectu juris naturalis in certo casu, non mutatur aut impugnatur jus naturæ, sed tantum ejus efficacia suspenditur: Vid. Joh. a Reberteria in *Diff. juris L. 1. Pos. 9. p. 25.* Ceterum de alendis liberis ex incestu prognatis in *Auth. ex complexu. C. de incestis nuptiis* ita agitur, ut subtractio alimentorum vel tanquam effectus patris potestatis, extra justas nuptias non obtinendus, spectetur, vel in detestationem adeo nefarii sceleris tantum permittatur, ut ut Illustri DN. de Rhetz in *Comm. ad Inst. Diff. XVIII. pos. 8. pag. 309.* magis arrideat opinio, qui de alimentis lausis, nec admodum necessariis allegatos textus declarat: quia maxime necessaria, & in quibus vita consistit, nec jus civile ipsis denegare voluisse verius existimat, ne necis causam videatur indulgisse. Jungatur huic summo Viro, Illustris DN. Samuel Strykius, Jureconsultor

torum velut oraculum, in aureo plane *Tr. de Successione ab Intesta-*
to Dissert. 1. cap. 2. §. 56. Denique ad libertatis amissionem quod at-
 tinet, superveniente servitute inductam distinguimus inter jus na-
 turæ & statum naturalem: illud utique immutabile est; hic muta-
 bilis. Ipsa vero libertatis definitio satis hunc demonstrat, quæ con-
 tinetur in *§. 1. Inst. de jure person.* ubi libertas non per jus naturæ,
 sed notanter per facultatem naturalem describitur. Cum igitur
 naturalis solum facultas sit, qua uti vel non uti hominum arbitrio
 relictum, apparet luculentissime, non pugnare cum Jure naturæ,
 quando libertas, vel moribus gentium, vel legibus civilibus, aut et-
 iam pactis circumscribitur, aut penitus adimitur. Conf. Hug. Gro-
 tius *lib. 2. de jure B. & P. cap. 22. §. 11. & 12.*

§. XII. Requirit fere jurisprudentiæ naturalis contempla-
 tio, ut quæ in applicatione juris naturalis supersunt regulæ, sive
 finibus ejus regendis, sive in controversiis decidendis non parum
 adferunt momenti, easdem hic tradamus. Scilicet negotium ali-
 quod in genere (seu ut alii philosophi loquuntur in thesi) potest a
 Jure naturali præceptum esse, quod tamen in specie (seu hypo-
 thesi aut individuo) prout ad certas res, aut personas applicatur, eo-
 re tantum permittatur. Ita matrimonium, sœcundum istud ge-
 neris humani seminarium, in thesi est præceptum, in hypothesi
 permittum. Conf. Illustris DN. de Puffendorff. in *lib. 2. de O. H. &*
2. §. 3. Hoc volumus: Præceptum ineundi conjugii obligare
 totum genus humanum, non autem perinde singulos: Ratio est
 manifesta: quoniam conjugium non tam ad individui, ut ut ma-
 in uxore adjuvandum, uxor in marito habeat præsidium; quam
 speciei humanæ conservationem introductum est. Non ob-
 scortatione etiam nasci sobolem, sed contra votum va-
 ventium venere. A prolis enim conceptione sœminæ, quæ
 prostitutz pudicitiz, quam maxime abhorrent Guiel. Gro-
 tius *in Enchir. 7. N. Cap. IX. §. 5. B. DN. Simon in not. ad buj. Au-*
Cap. IV. §. 7. p. 68. & 69. Neque a veritate alienum putamus;
 totum genus humanum, non æque

singulos ex hominibus. Quis nescit, miliciam generi humano valde necessariam, imo in tanta publicarum injuriarum copia præceptam? non tamen propterea singulos esse milites oportet. Eadem sane ratio in præsentis recurrit, quia militia facit ad conservationem speciei humanæ, non autem ad conservationem uniuscujusque individui. Ex his igitur firmissime concludimus, coelibes, qua tales, nec legis naturæ esse transgressores, neque a veteribus puniri potuisse, de quarum vero poenis luculentus testis est Valerius Maximus *L. 2. c. 9. & lib. 7. c. 7.* nisi ipsorum frequentia fuisset damno Reipublicæ. Alias non minimam coelibatus meretur laudem, si e pio proposito susceptus est. Hug. Grot. in *lib. 3. de J. B. & P. c. 3. §. 2.* cum animis non conveniat, nisi excellentibus Hug. Grot. *l. 2. de J. B. & P. c. 2. §. 21.* Quod vero per antiquas Romanorum leges militibus uxores circumducere non licebat, hæc erat causa, ne animi uxorum comitatu elangvescerent. Conf. Rosini *Antiquit. Roman. lib. 2. c. 12.* DN. D. Beckmannus in *Parallelis Politicis c. VII. §. 9. p. 495.* Ceterum nobis haudquaquam displicet quorundam hac in re distinctio inter tempus mundi multiplicandi & multiplicati: illud si respiciamus, matrimonium ad jus præceptivum pertinet; quippe Deus præcepit, intenditque finem, multiplicationem sc. propagationem, & fructificationem generis humani, adeoque necessario debuit intendere ac præcipere conjugium, quod velut adminiculum ad finem hunc consequendum probe conducit; hoc vero si consideremus tempus, juri permittenti merito adscribimus conjugium. DN. D. Hahnus *ad W. senbec. Tit. de R. N. n. 3. p. 96.* DN. D. Simon *in not. ad Guil. Grot. Enchiridion cap. IX. §. 5. p. 155.* Seldenus *de jure N. & G. secundum disciplinas Hebræor. lib. 5. cap. 3. p. 565.* Rebellus *de Obligationib. lib. 2. quest. 2. pag. 284.* Sanchez *de Matrimonio. Lib. 7. Diss. 80. n. 8. p. 259.* Ponce *de Matrimonio. lib. 1. c. 3. n. 5. p. 4.* Sed ingenio nostro diffidere velle ne videamur, si de rebus tam perspicuis, cuius non obviis, largius disseramus: aliam, priori non dissimilem adferamus regulam: Saepè actio quædam in genere (sc. in thesi) jure naturæ debita est, atque licita,

licita, quæ postea in hypothese, sc. applicatione ad certam personam eodem jure fit indebita, & prorsus illicita. In thesi, ut ita loquamur, vitæ defensio naturaliter unicuique non tam concessa, quam opinionem plures, inter quos H. Grot. *l. 2. de J. B. & P. c. 1. §. 3. & 8. & 25. §. 7.* DN. de Puffendorff. *de J. N. & G. l. 2. c. 5. §. 2. B. DN. Zieglerus in not. ad Hug. Grotium lib. 1. c. 3. §. 3.* DN. D. Eisenhart *in Representat. Instit. Jur. Natur. cap. XII. §. 33. & cap. XVI. §. 12. & 40.* elegerunt, quam præcepta, uti partim ex charitatis & conservationis ordine, partim ex precaria vitæ possessione, partim ex cædis propria periculo, non pauci id asserunt. Vid. Joh. Georg Obrechtus *de defensione necessaria c. 1. n. 23.* Christ. Kremberg *de necessaria defensione qu. 1. num. 55.* Fr. Zóanettus *de necessaria defensione pr. 1. n. 3.* B. Osiander *in not. ad Hug. Grot. lib. 1. c. 3. O. 1. §. 3.* B. DN. Simon *in not. ad Guil. Grot. Encobrid. c. VII. §. 3. p. 121.* B. DN. D. Mauritius *in Disput. de Vita defensionis favore. §. IX. p. 900. seqq.* Quod si vero in hypothese, seu relatione ad invasorem, ponderamus hanc defensionem, non dubitamus tunc affirmare, illam nec contra quemlibet, nec in quolibet eventu permissam, nedum præceptam fore. B. DN. D. Rachelius *in Tr. de Duellis §. 25. p. 952.* Facinvasorem habere imperium in invasum, idque non privatum, sed publicum, ac summum, quo casu defensio sui ne quidem licita erit, quin potius patientia mortis cadet sub obligationem: quia, meo unius bono multorum majus bonum præferre, ipsum naturæ jus imperat. Mor enim subicere Reipublicæ caput, cum cujus salute tot hominum vita & magna felicitatis publicæ spes connexa & copulata est, nulla permittet, cum unico hoc actu securitas & tranquillitas omnium Rerumpubl. funditus everteretur. H. Grot. *l. 2. de J. B. & P. §. 7. & l. 2. c. 1. §. 9.* DN. D. Thomasius *in Instit. jurispr. Divin. lib. 2. c. 2. §. 89.* Velthemius *in introd. ad H. Grot. l. 2. quæst. 9. p. 1.*

Qua de causa detestamur Fernandi Vasquii *lib. 1. Controv. cap. 1. Julii Clari Recept. sentent. lib. 5. §. homicidium. n. 30.* Cardinalis Richii *Conclus. CXXXI.* aliorumque sententiam, prolixè contentium, defensionem quoque cruentam esse licitam adversus omnes,

anes, eoque etiam adversus Principem, ipsumque posse interfici, quando contra omne jus vellet offendere privatum & ipse privatus aliter effugere non possit. Sed malæ causæ adferunt rationes peiores, nempe eum principem, qui innocentem invadit, desinere principem esse ipso facto, & porro naturalem rationem, subjectionis respectum excludere. Verum neutra sufficit tam arduo ac periculoso negotio; non prior: quia ut dominia, ita & imperia non amittuntur delinquendo, nisi lex id statuat. Quæ autem hoc de Imperio statueret Lex, ut delicto in privatum amitteretur, nusquam reperta est: nec repertum iri credimus, summam enim rerum confusionem induceret. H. Grot. *lib. 2. de J. B. & P. c. 1. §. 9.* Neque posterior: quia semel subjecto nec pœnitere licet & mutare voluntatem sine perfidiæ crimine, nec casum hunc eximere propter translationem juris sui in imperantem privative factam, atque adeo jus resistendi in præsentissimo etiam discrimine excludentem, ne si licentia resistendi remaneret, aut aliquo eventu revivisceret, ipsas Respublicas in extremum conjiceret periculum. H. Grot. *l. 1. de J. B. & P. c. 2. §. 2. n. 3. & l. 2. c. 15. §. 14.* Reliqua pensiliculus iam examinare, nostri non erit instituti, Cor hic quibus libuerit, DN. D. Thomasius in *Instit. Jur. Divin. l. 2. §. 88.* DN. D. Beemmannum *de pietate subditorum erga Principem. cap. 2. §. 8.* D. Hédingerum in *consp. J. N. tit. 36.* E moralibus vero Joh. de Dicastillo *lib. 2. tract. 1. Disp. 10. Dub. 2.* Filiuccium in *Quæst. Moral. Tom. 2. Tr. 29. n. 38.* Anton. Cordubam *lib. 1. qu. 36. dub. 1.* quorum dogmata non promiscue probamus, ceu exactius illud de Moralistarum innocentia singulari ostendemus specimine, hic vero meliora docentes, tantum commendavimus.

§. XIII. Verum rumpendæ tandem sunt moræ, in his regulis commissæ; Plures enim addere disputationis nostræ scopus haud permittit, nec præsentis argumenti fert uberras. Accedit, quod ex illis sat perspicuum judicatu fuerit omnibus, quæ præ naturalis applicatio esse debeat, ut ea separentur negotia, quorum originem, aut modum jus positivum, sive Divinum, sive hu-

manum, sibi vindicat, & quomodo hinc à naturalibus, illinc à supernaturalibus & civilibus præceptis, morum ac officiorum petenda sint discrimina. Nunc inoffenso pede progrediamur ad Jurisprudentiæ naturalis & utilitatem & universalitatem brevibus pertrahendam. Utilitas præcedit, tanquam cognitu facilior, atque artium cultoribus potior observatu, licet enim ex utilitate mensuram non accipiat Jurisprudentia naturalis, nihilominus pro more omnium disciplinarum docet, quid ex usu sit, non particularis tantum unius aut alterius societatis, sed totius generis humani, seu magnæ illius universitatis hominum, quam Hugo Grotius bene explicat in *Prolegom.* §. 172. Unde in omni bellicisquæ statu præstabilem ejus valere scientiam idem Grotius præclare ostendit, in *Proleg.* §. 1. 2. Et certum hinc reddicitur, peccare, graviterque decipere studiosam juventutem, quotquot obsterrent eam, ab indagazione juris ex primis hisce & nitidissimis fontibus, jubentque legitimam scientiam ex Doctorum commentariis solum depromere. Quid enim hoc aliud est, quam reposito Originali (liceat his artificum uti verbis) ex copia velle sapere aut spretis aquarum fontibus bibere ex putidissimis lacunis. Vid. Joh. Smar in *Comment. ad H. Grot.* pag. 4. Imò neminem fugit, ex quibus præceptis prima legum Romanarum tunabula, totumque veterum legum opus fuit compositum. Nam veteres Juri, etsi tantum non ubique admirabilis sui ingenii exempla exhibeant, in rationibus juris naturalis felicissime derivatis: ad fontes rationis & principia earum quod attinet, veluti Arctusæ aquæ in parte ea videntur delituisse. Quibus inventis atque etiam nisi nos omnia fallunt, magno cum fructu versari in Jurisprudentia naturali is poterit, qui in conclusionibus dextre deducit aut nec tendis illas antiquorum Jurisconsultum reliquias, per Diderotum libros undique dispersas adhibita judicii lima collegerit, à novaturientium contentu vindicaverit. Inter ceteros enim hoc dedit consilium Samuel Rachelius, Philosophus & si quis alius, magnificendus in *Diss. de J. N. & G. I. Thef.*

124. p. 127. Post spectatam huc usque jurisprudentiæ naturalis utilitatem commodissima se pandit ratio digrediendi ad ejus universalitatem: quippe in perpetuis hæc occupata legibus omnibus gentibus ac civitatibus, ne rectoribus ipsarum exceptis semper & ubique communis est. Et quamvis Joh. Bodinus longe felicior impugnator, quam defensor civilis prudentiæ, apud vulgus Philosophorum, parum mereatur fidei, in ea tamen assertionem vix illum deserendum esse censemus, quando in *lib. 2. de Republica, c. 8. p. m. 42.* ait: Legibus Divinis & naturalibus Principes omnes ac populi æque obligantur, quas si perturbare aut infirmare tentabunt, Divinæ Majestatis judicia non effugient. Sed veritati tam perspicuæ, multi multas offundunt nebulas, quibus lumen ei obstruant, aut si fieri possit nobis plane intercipient. Objiciunt Gentes totas communi omnium errore contra naturæ jura peccasse, multorumque exemplorum inductione id posse ex Historicis ostendi, quæ in compendium redacta legere cui is licet in B. Georgii Calixti *Epitom. Theolog. Moral. p. 49.* Nos ea tantum profereamus, quæ ubi levi brachio tractata non exiguam dubitant fidem facient. Quid namque fuit liberorum propriorum expositione usitatius olim apud Græcos, Aristoteles *L. 7. Polit. c. 26.* Philoponus in *Lib. contra Procl. de aetern. mund. c. 9.* hodie apud Ceylani incolas? Robert. Knox in *the historical Relation of, the Island of Ceylan pr. 3. cap. VII. p. 94.* Quid Laconum & Ægyptiorum turpitudinis, Cretensium mendacii, Tartarorum atrocissimi frequentius? Quis etiam nescit, ex publicis libidinibus puellas sibi dotem quæ sumpsit, qua futurum bearent maritum, Justinus *lib. XVIII. de Cyprus. Elianus lib. 4. c. 1.* De Lydis & de Regionis Tartaricæ Tebeth incolas similia recenset M. Paulus Venetus *lib. 2. c. 37.* Et quis sanctorum persequetur horrenda quarundam gentium flagitia. Cum nihil tam turpe sit, quod non legislator aliquis fieri voluerit, ac genti suæ aliquando præceperit. Singula hæc diligenter expendentibus non minimam adferunt dubitationem de universalitate Jurisprudentiæ Naturalis: Resp. Esto talia, & longe gravio-

ra delicta integros patrasse populos : haud tamen evertitur Jurisprudentiæ Naturalis universalitas: Siquidem a negatione observatorum principiorum naturalium male procedimus ad negationem scientiæ, de iisdem proditæ. Neque enim ab obligatione legis naturalis peccatum contra eam admissum ullum eximit hominem. Unde in ejusmodi gentibus spectandum erat, non quid factum est, sed quid fieri debuerit. A facto jus distat plurimum. Non igitur ex facto jus, sed ex jure factum examine- mus. Deinde non inepte alii distinguunt ad hoc dubium excutiendum, inter præcepta Legis naturalis communissima, & ejus conclusiones: illa nec possunt desinere esse vera, nec delentur è membris hominum; hæ mutantur & nonnunquam oblitterantur, licet ex accidens, ob singularem adfectum vehementiam, pravam veteratamque consuetudinem, in potestatem suam mores perhentem, ut gentes approbent, quod conclusionibus istis justis & qui efflictim repugnat. Hinc iteramus sententiam nostram: Peccata contra Legem naturæ non tollere obligationem. Jus igitur naturale non ex utentium qualitate, sed ex se æstimandum est. Hug. *de J. B. & P. Lib. 1. cap. 1. §. 13.* Denique rata etiam perseveravit. B. DN. D. Simonis in hac argumento decisio, *in Not. ad Guil. Enchirid. c. 3. §. 7.* dicentis: Ex tot publicis flagitiis non sequitur Gentes Jus naturæ ignorare absolute, qua gens sunt, dictæ rectæ rationis utens: sed potius, qua incuriosa & minus recte tractata, adeoque Diaboli astutiis magis mancipata Gens sunt. *De. Ex qua limitatione constat, verissime post alios dixisse Sacerdotum Imperatorem Justinianum Inst. de J. N. G. & C. §. 11.* *jura naturæ non solum apud omnes gentes peræque observantur, sed divina providentia constituta semper firma & immutabilia permanant.* Neque porro negotii multum nobis facessunt, si (2) jurisprudentiam Naturalem ideo non fore universalem, quod finem suum, nempe pacem universalem inter homines consequatur, cum tamen a fine optima in moralibus sit prosequenda. *dijudicatio H. Grot. de J. B. & P. l. 2. r. 7. §. 2. Resp. Quo minus*

minus hæc spes de pace universali concepta nos decollat, ea faciunt adminicula, quæ ad illam ab eruditis viris identidem proponuntur. Ex his H. Grot. in *Proleg. de J. B. & P. §. 24.* extollit modo justitiam, dicens: si justii essent homines omnes, fortitudine militari non indigerent; modo Christianismum tanquam summum istius subsidium, commendat *in lib. 1. c. 2. §. 8.* his verbis: certum est, si omnes sint Christiani & Christiane vivant, nulla fore bella. Num vero hinc statim concludendum sit: Ergo nullum inter homines bellum non ex vitio nascitur, aliorum disceptationi permittimus. Conf. B. DN. de Puffendorff. *de J. N. & G. l. 2. cap. 2. §. 9.* Alterum pacis universalis velut instrumentum Franciscus Burgersdickius in *Idea Politica sub fin. Probl. 1.* statuit imperium Oecumenicum, quod sub se complectatur omnia orbis imperia, & cum ab eo fluere, & cives, & agricolæ, & milites & gubernatores, & opes, & victus, & amictus, & arma & omnia tam ad pacem, quam bellum necessaria, & in confesso apud omnes bonos Oeconomos sit: Pacem bello meliorem: omnesque homines natura appetere id, quod est melius, & fugere deterius: hinc consequi imperium œcumenicum posse (si velit ut debet) pacem Politicam e vestigio procurare æternam, sinceram, stabilemque in secula tum inire, tum conservare. Hactenus Burgersdickius. Sed alii recte verentur, ut tale imperium de præsentis rerum statu sit expectandum, in quo homines locorum distantia & ingeniorum varietas ab ejus nexibus facile solveret. Quemadmodum navis aliqua ad eam magnitudinem pervenire potest, quæ regi amplius nequeat, ita hoc imperio œcumenico, universum hominum genus complexo, certissime accidet, si unquam exiturum esset. Vid. Hug. Grot. *de J. B. & P. l. 2. c. 22. & 13.* Idem in *Apologet. c. 5.* D. Hermann Conring. *de Dominio eminente th. 30. & Tr. de pace perpetua inter imperii ord. sect. 2. Conclus. 17.* DN. D. Heruius in *Element. Prud. Civ. pr. 2. Sect. 3. th. 40.* Tertium aliquoties dictæ pacis universalis remedium DN. D. Samuel Rachelius *de J. N. & Diff. ult. th. 119.* quærit in Collegio aliquo Feccialium, communi gentium conventionione instituto, in quo

controversiæ inter gentes ortæ primo omnium cognoscantur, disceptentur, & judicentur. At ita bellum non totum abrogatur, sed tantum ejus frequentia. Quod si enim gentes causa cadentes, forte judicatum facere nolint, aliisque modis Collegii hujus auctoritati & decretis contumaciam suam objiciant, etiamnum bello ipsa exsequendi necessitas viam aperit. Zucheus *de Jure & Judicio sociali inter gentes pr. a. sect. I. pag. III.* Quod superest, has ideas bonarum mentium admiramur, & ceu foetus meliorum temporum exoptamus. Nos interim judicamus, vitam in tanta morum honestorum gestate ita a quolibet instituendam esse, ut alio juris gentium & vilis imperio non sit opus: vivendum pacifice, ne opus sit bello: um cuique ultro tribuendum, ne prætoris coactionum remediis indigeamus: Fateamur veritatem, honeste & amice conversetur & nullis opus erit litibus.

CAP. II.

De Variis Juris Naturalis Hypothesibus.

Fons errorum juxta sententiam DN. D. Hoffmanni. Applicatio ad præsens negotium. De hypothesebus in genere, quarum descriptio. (2.) Conditiones feruntur. Hypotheses J. N. fundamentales distinguuntur primo principio Practico. Quæ hæc etiam præcepta priorum comprehendat? Ocne hujus disseritur de patris familiarum segregum, et illorum præcepta debuerunt habere Legum. Primum hoc: Deo parentanquam minus adæquum, cause adhibendum

est in Jurisprudēt. Naturali. §. II. Hypothesis de L. Dei æterna ex Thomæ atisque Moralisticis exponitur. Consensus quorundam Theolog. Evangel. hæc in parte ostenditur, imprimis recentiorum. Ejus refutatio suscipitur. Occasio erroris e Ciceronis & Augustini orta testimoniis. Auctorem Legis esse imperantem, docetur, atque hac ratione Lex Dei æterna destruitur. DN. D. Thomasi & DN. Restneri decisio laudatur. Cautio H. Grotii. Ubi nulla dependentia, ibi nulla obligatio, Borgeſius. Ex sententia Protestantium Theologorum

Lex Dei aeterna est Lex improprie dicta. Rationes duae ex Meisnero adducuntur. Impugnatores Legis aeternae a suspicionibus Atheismi vindicantur, ejus vero propugnatores gentilismi accusantur. Hunc in finem Seneca est allegatus.

§. III. Hypothesis de sanctitate Dei atque justitia adfertur. Antores inseruntur. Refutatio illorum. Extra hominem non querendum est juris natura fundamentum. Confusio Theologiae notatur cum jurisprudentia naturali. Hypotheses & insufficiencia & inevidentia indicatur. DN. Jageri solvitur objectio. Voluntas Dei non abstrahenda est a sanctitate & Justitia. DN. Mulleri deductio ad absurdum excutitur. Inevidentia Hypotheses ulterius deducitur. Sanctitas enim & Justitia Dei ex lumine rationis tantum. confuse cognosci potest de via negationis, perfectionis & causalitatis remissione. Quomodo virtutes ac perfectiones Deo tribuantur? Dissertentium argumenta I. Ab exercitio juris in res creatas, a Numine suscepto. Resp. A jure Dei ad jus hominum non

valet consequentia. Fundamentum juris Dei vel in beneficio, vel in maleficio hominis queritur. Q. Num Deus hominem sine culpa in nihilum redigere possit? II. a Dei imitatione, in sanctitate & justitia ejus observanda, Resp. Gradus imitationis non potest simul norma Legis esse. Q. Utrum sanctitas ad statum presentem pertineat? Theologis relinquitur.

§. IV. Alberti Hypothesis de imagine Dei exhibetur. DN. Paschii benignum de ea Judicium. Barmanni consensus. Rationibus haec rejicitur I. quia ignota lumine natura. Puffendorffii Testimonium. Notitia, qua de statu integritatis Ethnicis affulsit, non ex ratione, sed traditione fuit. II. quia minus sufficit probandis hominum ac civium officiis. D. St. i. c. affertur inter summa L. N. capita & inter praecepta ejus particularia. H. Grot. defenditur. Q. An nulla LL. naturales in statu integritatis vigerint? Neg. contra Guil. van der Meulen. Objectus ejus solvitur. D. Mafai refutatio allegatur. Q. Num philosophia sit restauratio imaginis divinae? Resp. Per distinct.

inter objecta Divina & Humana, ut naturalia & supernaturalia & inter civilia ac spiritualia.

§ V. Hypothesis DN. Nitschii ostenditur de cultu divino. Consensus Zentgravi. DN. Hedinger tria principia J. N. enarrantur. Cui praedisse Hopperum, & Hug. de Roy simul indicatur. Judicium de hac hypothesis. Officia, non principia J. N. monstrat. De necessitate Religionis in societate humana differitur, reliqua enim officia ex Natura simulis fluere monemus. Testimonium Opalensckii traditur. Hac occasione de tribus Juris praeceptis Justinianei agitur. Sententia DN. J. S. Strykii assumitur, quod ex iure praesistente orientur. Primum de vita honesta explicatur juxta mentem D. Amesii, Cumberlandi. Neque tertia admittitur de suo cuique buendo contra D. Strime-

m. Seldeni traditur hypothesis natura secundum praecepta Noachi declarantis. Origo dubia. Frischmuthii. Flavii Josephi silen-

tium de illis observatur. Hujus Hypothesis indicatur insufficiens. Alia producit hypothesis de communitate aeternum humanorum cum actibus brutorum Autores ad legantur, qui jus bestiale statuunt. D. Medii adoptatur refutatio. Consensus in eo Suarezii. Abstinencia tamen brutorum, a quibusdam actibus debentari debet homines. Tres causa designantur, propter quas jus commune homini cum brutis tributum. Nova Hypothesis profertur de Utilitate. Hujus Patroni fuerunt Carneades & Epicurus: illum Laetantius & Grot. refutarunt; Hunc Cicero. Sed iterum a Gassendo defensus. Puffendorfii & Illustr. DN. Cocceji de hac judicium remissive. DN. Thomasi distinctio inter utilitatem propriam & communem totius generis humani ad controversia decisionem adhibetur. Subordinatio utilitatum commendatur Latrones hanc violare ex Grotio probatur. DN. Mauriti dubium solvitur. Omne naturaliter justum est utile, non tamen contra.

- §. VII. Hypothesis Rachelii narratur de providentia Dei. Non tamen admittitur, tum quia posterior re probata, tum quia minus adequata. Per singulos providentia Divina actus ostenditur, nullam horum aperire J. N. fontem. Progressus ad Veltbusii opinionem, ex fine mundi ejusque ordine jus natura eruenti instituitur, atque hac iterum refellitur, tum ex capite obscuritatis, tum etiam insufficientia. Q. Num mundi creatio cognosci possit ex Lumine Nature? Resp. Non apodictice, sed probabiliter. Fines rerum creaturarum communes; non tamen cujusque rei proprios eodem modo investigamus. De insufficientia differitur partim e confusione ordinis natura atque humani, partim ex multorum actuum indifferentium inclusione orta. DN. Thomasius laudatur.
- §. VIII. Hobbesii designatur Hypothesis, partim de conservatione sui, partim de statu belli concepta. Dubium de pace excutitur. Non enim communem intelligit Hobbesius, sed tantum particularem. Re-

futatio, quia prior brutorum regit instinctus; posterior ex humano genere facit suum. Bellum Naturale adversatur cognationi naturali. Seneca mitior assumitur sententia. Hobbesii Refutatores enumerantur. B. Puffend. vindicatur contra Strimecium, quasi cum illo statum quoque naturalem bellicosum descenderet. Lex Nat. magis corruptum quam integrum statum supponere demonstratur, atque etiam ex Decalogo illustratur.

- §. IX. Hypothesis de intrinseca actuum humanorum moralitate adfertur. Auctores illius numerantur. H. Grotii consensus. Actus humani nequeunt ex suapte natura morales esse. I. ob indifferentiam suam. II. ob periculum circuli sophistici. Deum juri natura nec subesse contra Mevium assertur. Petri Poireti judicium probatur. Regula vero Moralistarum rejicitur.

- §. X. Recepta denique Hypothesis de societate exhibetur, una cum ejus impugnatoribus parlo recentioribus. Definitio specialitatis prolixior & brevior

admentem DN. D. Thomasti
 subicitur. Defensores hujus
 hypothesos Puffendorffius,
 D. Hertius, aliique adducuntur.
 Vera illius conditiones secun-
 dum Culpisum applicantur.
 Confusio inter societatem hu-
 manam & socialitatem. It
 inter jus natura & jus morale
 perstringitur. Viri cujusda Ill-
 lustris Objectiones solvuntur,
 Nim. I. a renunciatione custo-
 diae societatis. Resp. Illa fieri
 nequit ob connexionem istius
 custodiae cum natura humana.
 Exemplum Eremitarum nihil
 probat. Nemo enim & horum
 sibi sufficit. E Verulamio indi-
 cantur solitaria vita incom-
 moda. Quinimo & Viri Illu-
 stris sententia in periculum
 conjicitur per ascorum e-
 mpla, quos dari experien-
 docemur. II. Ab exemptione
 rundam delictorum, posita
 ctatis custodia. Resp. Non
 alitas, sed societas potest
 esse scelerum. Siquidem

illa Deum habet autorem:
 quem neque Grotius, neque
 Puffendorffius a jure nature
 excluderunt. Latronum coetus
 vix nomen societatis mereatur.
 H. Grotius contra Viri Illustris
 reprehensionem defenditur.
 Seneca testimonium. III. Ab
 exclusione quorundam officio-
 rum erga Deum, semet ipsum,
 & bruta. Resp. Singula si non
 directe, indirecte tamen & sa-
 vis evidenter probantur ex so-
 cialitate. Religio enim societa-
 tum est vinculum: Neque in
 solitudine homo sociabilis esse
 desinit. Bruta sunt societatis
 humana instrumenta. Elegan-
 tissimum DN. Borgeſu testi-
 monium. IV. a vita Adami ar-
 gumentum petit D. Mauri-
 tius. Resp. absentia actualis
 societatis non tollit socialita-
 tem. Cujus intuitu officia et-
 iam praestitisse Adamum de-
 monstratur. De reliquis argu-
 mentis remissive.

S. I.

em errorum esse innumerabilium, quod homo limites
 intellectus sui nesciat, sed ultra ipsos promovere scientiam
 t, Vir Excellentissimus DN. D. Fridericus Hoffmannus,
 licus & Philosophus de Univerſa Republica literaria &
 in pri-

inprimis de Academia nostra meritissimus ac indies de bono publico insigniter merens, egregie nos instruxit, ac fideliter commo-
nuit in *Thesibus Selectioribus* Th. 33. Atque hanc longe verissimam esse
assertionem, ipso comprobata eventu, omnes experiuntur, qui fata Jurisprudentiæ naturalis modo lugent, modo confusos e-
jus limites cum cura separant. Quod enim cuilibet male facta
sua dicitur opinio, pro jure naturali crepat, aliisque obtrudere
studio laborat omni ac industria. Ita pro libidine sua depugnant
nonnulli juris naturalis interpretes, tanquam pro rectæ rationis
dictamine, quibus perinde licet, quod libet. Cum igitur inta-
ta admodum hæc via sit, lubrica & periculis quam plenissima: non
prurientis rationis foetum enitemur, si in veritatis lance, varias, quibus
ipsi in jure naturali investigando sese sumptuose oblectant
hypotheses in præsentia expedientes, turbatos jurisprudentiæ na-
turalis fines restituamus. Ut ex animi sententiâ nostrum succed-
propositum, ante omnia declaranda nobis est natura hypotheseos
hac notatur certa propositio, sub qua omnia ac sola præcepta & in-
terdicta Juris naturalis, velut sub communi quodam axiomatico præ-
bationis gratia comprehenduntur. Cujus iterum tres conditiones
probe sunt observandæ ac inspiciendæ (1) veritas, i. e. ut cum re ipsa
conveniat, mentem convincat, nec falsam propositionem aliquam
contineat, (2) sufficientia, ut ex ea omnia & sola juris naturalis officia
probari, delictorum vero contra illud commissorum foeditas de-
monstrari possit. (3) Evidentia, quæ voluntatem Dei, sive præcipi-
entem sive prohibentem tam clare ostendat, atq; perspicue, ut ab-
strahentibus a supernaturali revelatione satis constare possit, quod
eis secundum jus naturale faciendum, quidq; omittendum sit, præ-
ter manifestissimam ipsius hypotheseos cum propositione illa
connexionem. His autem conditionibus recte perpensis, cum ob-
liquet, cum hypothesi juris naturalis fundamentali non conspu-
dendum esse primum, quod appellant, Principium practicum
Imperanti parendum, quia omnia jura tam naturalia, quam posi-
tiva ex eo declarantur, probantur ac defenduntur, ne præcepto

patriis, dominicis, aut si quæ sunt similia, exclusis: quanquam à potestate legislativa non veniant: ei tamen subjici possunt. H. Grot. de J. B. & P. lib. 1. c. 1. §. 14. Alioquin Patres familiarum, qui se regem agentes vitam, cum in civitatem nondum coivissent, sicut Regum instar familiæ suæ eos imperasse, ita ferre Legem potuisse ex Aristot. l. 1. Polit. c. 2. etiam cognoscimus, ne id ex sacræ historiæ monumentis repetere sit necessarium. Conf. DN. D. Hermann Conringius in lib. 1. de Civili Prudentia c. 6. p. 83. Quod autem ad istud principium attinet: Deo pare; cum omnibus quidem ingenuis J. N. cultoribus ingenuæ fatendum, idem pertinere ad Jurisprudentiam naturalem, quippe Jus naturæ non potest intelligi sine Deo, & qui naturam cognoscit, non potest non opificem eius Deum, cognoscere; Non tamen id adæquatum esse, quia perinde jurisprudentiæ Divinæ revelatæ in exponendis & applicandis Legibus positivis quam maxime inservit. Ne diu nimis in line subsistamus hujus capituli, lectorem nostrum remittere in posterum jubemur ad Celeber. DN. D. Thomasi in Instit. Jur. Civ. l. 1. c. 3. §. 34. seqq. & c. 4. §. 2. seqq. qui in juris hujus explanatione atque solerter instituta ab aliis juribus distinctione operam accuratissimam præstitit & longe felicissimam.

§. II. Explicatis, quantum instituti nostri poscebat ratio, hypothesis conditionibus, proximum erit, secundum has selectiones inire, atque de singulis pro ingenii nostri viribus judicium ferre, an recipiendæ, an potius rejiciendæ sint. Faciemus autem præmissis præfationis hypothese initium, quod nomen scriptoribus jurisprudentiæ in hoc genere non prorsus inutilem præstantibus omnino, casuum frequentia excitatis, cum aliis potissimum tribuimus. Ex illis integrale educi posset, masculinæ propugnaturæ naturæ esse expressionem, participationem & manifestationem Legis æternæ, adeoque fundamenti loco hanc sit colloca-
nili vere amur, ne jactantiæ labem temere nobis aspergatur. **fidem in** super assertionis nostræ facturis, celebriores tantum **offerre,** nemo saniorum Philosophorum nobis prohibuerit,

fanniones enim Moralistas non allegatione, sed contemptu dignos arbitrantes vix attendimus. Sic vero Thomas de Aquino, Moralistarum facile Princeps *in 1. 2. qu. 93. art. 1.* Lex æterna est ratio divinæ sapientiæ, secundum quam dirigit omnium creaturarum motus & actiones in fines suos. Clarius mentem Doctoris Seraphici exprimit Gregorius de Valentia *Tom. 2. Diss. 7. qu. 4.* in definitione legis naturalis: 'Lex naturalis est naturale rationis nostre iudicium, seu dictamen, quo per lumen nobis AB ÆTERNA LEGE impressum & inditum evidenter cognoscimus, ea esse facienda, quæ ita sunt recta, & naturæ nostræ consentanea, ut ea negligere sit deformis, & naturæ repugnans, & contra ea esse vitanda, quæ facere turpe sit, & naturæ rationali minime congruum.' Cum his reliqui omnes nunc consentiunt, ut evolventibus illorum scripta, in quibus laudabile præbent modestiæ exemplum, rationibus inter se certantes, non, qui nuper adeo literas inquinare cœpit, concitius turpi fœtu impotentis animi, H. Grotius *in Proleg. de J. B. P. §. 53.* satis patebit. Quare laudamus hac in re Martinum Becanum *Pr. 1. Theol. Scholast. Tr. 3. c. 7.* Angelum de Clavasio *in Summa C. C. sub voc. Lex. p. 309.* Joh. de la Crux *in Directorio Confessorum pr. 1. art. 1. §. 1. p. 2.* Didacum Ruitz de Montoya. *Diss. LVIII. sect. 1.* Joh. Albertinum *Tom. 1. Theol. Scholast. qu. 18.* Ludovicum Gammacherum *in Tr. 3. in 1. 2.* Joh. Henricum a Gandavo *in Quodlibet 2. qu. 12.* Franciscum Svareziium *in Opusc. de Justitia sect. 4.* Martinum Sparzam de Artieda *in lib. 3. de Actionibus Moralibus qu. 19.* Joh. Rada *in lib. 2. controv. inter Thomam & Scotum 20. p. 502.* Imo inter Evangelicos Theologos non desunt strenui hujus opinionis propugnatores, quorum tamen dare catalogum nec libet, nec licet. Tantum e recentioribus quorundam mentionem injicere, novitate cupidi nos impellunt, quibus ante oculos locamus D. Veltheminum *in Introduct. ad H. Grot. lib. 1. c. 1. §. 5. seqq.* DN. D. Jægerum *in Tr. de Lege Æterna quest. 1. seqq.* D. Joachim Zentgrav. *in Summa J. D. sect. 1. §. 15. p. 28. & 29.* Adrianum Heerbordum *in Disputationibus ex Philosophia selectis. Diss. 40. de L. æterna §. 2. p. 152. & 153.* obiit.

differt: Ut in Deo est ratio rerum creandarum, quæ dicitur idea, sic etiam est in ipso ratio rerum gubernandarum, quæ dicitur Lex æterna; Verum, hæc hypothesis, quantamcunque veritatis & devotionis speciem præ se ferat, ac multitudinis habeat præsidium nondum solide probata, sed nimis audacter efficta est à Moralisticis, aliisque Ddbus, quos vel Ciceronis gratia oris, vel summa augustissimi Patrum Augustini decepit autoritas. Cicero quidem in *lib. 2. de Legibus* ait: hanc video sapientissimorum fuisse sententiam: Legem neque hominum ingeniis excogitaram, neque scitum aliquod esse populorum, SED ÆTERNUM QUIDDAM, quod universum mundum regeret, imperandi prohibendique sapientia. Et paulo post addit.: Nec si regnante Tarquinio nulla erat Romæ scripta Lex de stupris, idcirco non CONTRA ILLAM LEGEM SEMPER ÆTERNAM Sextus Tarquinius vim Lucretiæ intulit. Augustinus item in *lib. 22. contra Faust. Manicheum. c. 27.* definit peccatum per illud, quod est contra legem æternam. Eandem quoque in *lib. 5. de Civitate Dei. cap. 9. 10. & 11. & in lib. 6. cap. 21.* non obscure exhibuit. Sed enim hanc sive Pagani Oratoris in rebus divinis cæci, sive Patris ab erroris periculo non exempti, sive Moralistarum, ut multa danda, ita quamplurima condonanda proponentium, sententiam tutius eliminamus, quam amplectimur. Siquidem Legis auctor semper imperans esse debet, quod Legum omnium inductio satis superque evincit. Deo autem nihil par haberi, nedum superius imperio occurrat, a quo legem acciperet, independentia sua quam tutissimus. Quamobrem deficiente Legum auctoritate, per se evanescit Lex æterna. Conf. Celeberr. DN. D. Thome in *Jurisprudentia Div. lib. 1. c. 1. & cap. 11. §. 74. not. b) cap. 12. & cap. 14. §. 8. not. a) §. 21. & 22.* Quam optime huic adstiterunt DN. D. Henricus Ernestus Kestnerus, ingens Rintelenensis juris naturalis ornamentum in *Dissert. de Statu jurisprudentia, necessarii juris naturalis & civilis connexionione §. IV. p. 7.* Frustra, inquit, hic legem naturalem aliquam legem confugitur, ita enim aliquid esse ante Deum fingeremus, quod absurdum, nec refutatione dignum

gnum arbitramur. Dubio procul Hug. Grotium jam olim hæc movit absurditas, ut a partibus Moralistarum, quorum magnus fuit admirator, plane deficeret, *in lib. 2. de J. B. & P. c. 11. §. 4. n. 1.* ubi præclare dicit: Deum nulla constituta lege obstringi posse. Nam obligatio Legis, qua Deo nos paremus, ex ejus divina omnifufficiencia & upereninentia oritur, ac nostra dependentia confirmatur, ut sine exceptione præstemus aut omittamus, quod ipse injungit. DN. Gœdhardus Borgeſius *in Enodatione Juris N. ca. §. 9.* Sed contra Moralitas hæc dicta sufficient, Legem Dei æternam pro Lege Dei proprie dicta habentes. DN. D. Oſiander *in Typo. L. N. Tb. 21.* Interim malæ etiã causæ præbent indicium Protestantæ Theologi, quando ipsi in Lege æterna defendenda fatentur solent, illam esse improprie Legem, Balthaf. Meisnerus *in Tr. de LL. p. 25.* DN. D. Velthemius *in Introd. ad H. Grot. c. 1. §. 22. p. 54. & 55.* D. ent gravius *de O. I. N. art. 4. §. 12. p. 103.* D. Hildebrandus *de Lege Dei æterna. §. 39.* Sic enim nebulæ falsi dissipantur a luce veritatis, ut pariter hostibus ejus illucescat, qui rationibus hisce convincuntur (1) quia hæc Lex æterna eadem esse debet cum Legislatore suo: cum nihil in Deo sit, nisi ipse Deus; Ita Deus mentiri nequit non ob Legem a superiore latam, sed quia cum ipsius essentia, quæ veritas est, mendacium pugnat, quoniam ad illud confugere nota infirmitatis est, tam omnipotentis Numine prorsus indignæ. H. G. 13. *de J. B. & P. c. 1. §. 15.* (2) quia destitueretur obligatione. Quod si enim Deum obligaret, ipse desineret ens esse liberrimum, prout quælibet obligatio privationem secum trahit pristinae libertatis. Tanta parit incommoda hypothesis de Lege Dei æterna male electa, & pejus defensa. Quibus diligenter expensis, impugnatores legis æternæ ab acerbissima Atheismi suspicionem liberantur, temere prodita in DN. M. Georgii Lani *Differt. Polit. de sex speciebus juris. §. 4.* Ita enim omnis imperfectio a Deo removetur, & summa ipsius libertas præ afferitur. Cum e contrario Legem Dei æternam tanto tuiti fervore, perspicue demonstrant, quam minoris faciant Dei majestatem, atque dogmare suo sen-

sentim Gentilismum reducant, cujus rei testimonium e Seneca
lib. de Providentia c. 5. p. 100. petere licet, dicentis: Scio omnia cer-
ta, & in aeternum dicta lege decurrere. Et paulo post: Ille ipse
omnium conditor ac Rector scripsit quidem fata, sed sequitur:
SEMPER PARET, semel jus sit.

§. III. Inquirendum ulterius est, an radix & fons juris na-
turalis sit Dei sanctitas atque justitia, ut quicquid cum illa conveniat,
a jure naturali præcipiatur: quicquid eidem disconveniat, hoc ju-
re naturali prohibeatur? Verum ne cum turba Moralistarum no-
tas res sit, huic sententiæ dabimus advocatos, Philippum Me-
schonem, communem quondam Germaniæ Præceptorem in
Antome Philos. Moral. p. 99. & 100. docentem legem naturæ radium
sapientiæ & justitiæ divinæ. DN. D. Jægerum Theologum &
Philosophum Tubingensem in *Tr. de Lege Natura qu. 6. n. 9. p. 131.*
inquit: Juris naturæ fundamentum est ipsa sanctitas & justitia

Gemina apud DN. D. Zentgravium deprehendimus, perti-
nens hujus opinionis defenforem in *Tr. de O. J. N. art. 4. §. 2. seqq.*
& 89. & in Summa J. D. art. 1. sect. 1. §. 13. 14. & 15. p. 25. seqq. At
opus habemus, ut cum illis extra hominem progrediamur, quia
ad quærimus, in ipso acquiremus. Deinde harum perfectio-

divinarum plenior explicatio spectat ad Theolog. revelatam,
ne summa finium confusione Jurisprudentiæ naturali inse-

Denique in ipsa hypothese & sufficientia & evidentia de-
rur. Equidem sufficientia, quoniam talis convenientia cum
e & justitia Dei fundamentum quoque præstat legibus di-
calibus. strictè dictis & positivis; at nos illud poscimus, e
cepta & interdicta juris naturalis adæquate eruantur. Ne-

DN. D. Jægerum *l. c. p. 132* hic excepisse Divinam sancti-
tatem formaliter esse voluntatem divinam, sed aliquod attri-
butum antecedens adeoque etiam superesse discrimen inter
divinam naturalem & positivam: Sed hoc pacto non uno
gradu erit sanctitas in Legibus Dei, quas positivas ap-
prouit est in iis, quas naturales vocamus. Neque abstra-

tionem perfectionum divinarum admittere hic possumus, quia in signo rationis sanctitas concipitur Dei voluntate prior esse. Aut enim ejusmodi conceptus fundamentum in re habet, aut eo caret. Si illud, in Deo prius & posterius erit, quod aeternam ejus tollit essentiam; sin hoc, jus naturale pro fundamento agnoscit mentis nostrae commentum. Merito igitur, tanquam inepta, attributorum divinatorum abstractio rejicitur a Celeberr. DN. D. Thomasio nostro in *Inst. Jur. Div. lib. 1. c. 2. §. 74. seqq. & cap. 4. §. 24.* Ex hac enim omnino accidit, ut libertatem voluntatis divinae parum convenienter reliquis Dei attributis exponentes, ita concluderent: Si ex voluntate Dei præcipientis, aut prohibentis bona vel mala essent opera, sequeretur, ejusdem voluntate eadem quæ nunc bona mala & peccata esse, quæve jam mala, eadem bona & honesta esse posse. Vid. Franciscus a Victoria in *Relection. de Homicid. n. 3. 4. seqq.* & DN. D. Joh. Jacob. Müller in *Instit. Moral. pr. I. c. H. §. 10. p. 103.* Quippe supponunt Deum male dispensare de libertate sua posse. saltem in signo rationis; cum tamen optimum Numen quando libere vult, sancte agit: Neque potest sancte agere, nisi ex libera voluntate. Sed in viam redeamus. Evidentia quoque in modo dicta deficit hypothese, quia lumine rationis non distincte, sed confuse tantum sanctitatem & justitiam Dei cognoscimus, & sine S. Scripturæ auxiliis in dextra ejus applicatione, & ex ea paganis etiam necessaria officiorum & vitiorum demonstratione plane calcamus, non diffidente id nobis DN. D. Jægero, qui insuper habitæ enim separatione *l. c. p. 132.* argumentis aliis indigus ad S. Scripturæ dicta quam sæpissime se convertit. Silemus viarum negationis, perfectionis, & causalitatis salebras, quod sciamus a nemine clarius monstratas præterquam a Celeb. DN. D. Thomasio in *Inst. Jur. Div. lib. 1. c. 3. §. 54. seqq. p. 109.* quibus Scholastici Doctores fere immoriuntur, minus ponderantes secundum *av. §. 2. c. 1. §. 1.* virtutes ac perfectiones in hominibus deprehensas deinceps Deo tribui. De figura illa in rem nostram apposite scripfit Hug. Grot. *1. 2. de J. B. & P. c. 13. §. 3.* Sancti scriptores de Deo sæpe loquuntur

tur *de personis* & magis secundum id, quod videtur nobis, quam
 quod est. Ab hac interim persuasione argumenta dissentientium
 nos minime deterrent, quorum, (1) Si Deus jus in res creatas exer-
 cet secundum justitiam & sanctitatem suam: Ergo utraque harum
 norma erit Legis naturalis. Resp. A jure Dei ad jus hominum natu-
 rale male infertur argumentum, quoniam illud est eminentissi-
 mum, hoc vero certis limitibus ac finibus circumscriptum, quos
 transilire piaculum. Conf. DN. de Puffend. *in l. 2. de J. N. & G. c. 3. § 5.*
 Tantum enim jus est Dei in hominem, ut creaturam suam, secun-
 dum quod illi id ipsum esse, quod dedit, auferre potest, eumque
 in nihilum redigere vitæ necisque Dominus. Quandoquidem jus
 ad Dei nititur vel ipsius beneficio, vel hominis in Deum malefi-
 cio. Henricus Kipping *in Diatriba posth. de jure Dei in homines. § 8. p.*
 Unde licet sine culpa hominem nunquam puniat & affligat, at-
 tamen non sine causa, aut culpæ expertem, destruere potest. Quo-
 minus autem hoc a Dei omnipotentia vereri quis habeat, summa
 s impedit benignitas, qua instigante creator semper est crea-
 turæ curator, teste Imperatore Justiniano *in Nov. 39. pr.* (2) Si ipse
 sanctus vult esse homines sanctos atque justos, Ergo ejusmodi
 citiones erunt norma Legis naturalis, Resp. Gradus imitationis
 que norma L. N. esse poterit, utpote ad quam plena, ad illum
 qualiscunque rei imitandæ requiritur cognitio. Interim DN.
 mini opinionem statuentis *in conspect. Mor. c. XIII. p. 130.* san-
 ctissime qualitatem hominum, quæ proprie ad alteram vitam
 at, Venerandis Theologis excutiendam omninò relin-

IV. Cum nihil magis justitiam & sanctitatem Dei expri-
 m im imago concreata, ordinem nostrum vix rumpemus,
 correcturi ad examinandam illam hypothesin, quam B. D.
 us Alberti, Interpres Philosophiæ Christianæ quam stu-
 is proposuit *in Pr. 1. Comp. J. N. Orb. Theolog. conformat.*
 deducendis conclusionibus Juris Naturalis, revocaret
 minis & civis officia ad statum integritatis, laudem pro-
 meritus a Georgio Paschio in Acad. Kilonensi Moral.
 Phi-

Philosophiz Professore in *Schediasmate suo inventorum Novar-
tignæ. cap. 4. §. 11.* quod ex puris minimeque infectis verbi divini fon-
tibus juris naturalis hauserit notitiam. Eandem sententiam Bur-
mannus, Theologus Batavus, defendit in *Apologia sua pro vindictis
disquisitionis hebdomadalis conscripta cap. I.* Morale, ait, proprie est,
quod fuit ex imagine Dei, sive antelapsum homini concreata, sive
post eum ex gratia restaurata. Verum enim vero lufci & lippientes
non levem finium confusionem exinde conspiciunt, qua liberali-
ter permessa, præter spem accidet, ut Jurisprudencia naturalis per
nescio quam Metamorphosin convertatur in Theologiam revela-
tam. Nobis igitur in regendis Jurisprudenciæ naturalis finibus
etiamnum operam navantibus, hæc procul pellenda & studio o-
mni impedienda est. Videlicet status integritatis ideo pro fun-
damento juris naturalis haberi nequit, (1) quia solo lumine naturæ
instructis plane est ignotus. Atque hæc ipsa ratio a DN. de Puf-
fendorff. redditur in *Apolog. p. 53.* his verbis: Quare a statu integri-
tatis abstraxerim & consideraverim hominem, ut nunc est, non
attendendo, an primitus aliter se habuerit, rationem attuli mihi
gravem; quia propositum mihi fuit hanc disciplinam ita generali-
ter tradere, ut & eadem ad captum Ethnicorum foret. Qui utri-
que statum integritatis ignorant, quem ex solis divinis literis licet
addiscere: Hæc Puffendorffius. Fac etiam statum tum integritatis,
tum corruptionis, cum reliquiis suis Ethnicis quibusdam inveni-
tuisse, non tamen talis notitia eis per lumen naturæ affulsit, sed
quod verosimilius putatur, per conversationem cum Judæis &
haustam ab his traditionem obtigit, quod argumentis satis valide
evincit Edvardus Stillingfleet in *Origin. Sacr. l. 2. c. 6. §. 7.* (2) qui
singulis officiis homini ac civi incumbentibus, non sufficit. Quando
quidem illa præsupponit vel institutum, quod an in felicissimam
hominum conditionem cadat, non constat, uti de Rebus publicis
in *Inst. Jur. Div. lib. 1. c. 2. §. 27. seqq.* ostendit. Vel quia sine miseria
& morte, quæ ab illo statu exulabant, non intelliguntur, ita officio-
rum tutorum ob immaturam Parentum mortem & propter lubricum

etatis in pupillis deprehensum introducta dicuntur. Guil. Grotius
in Enchirid. J. N. c. 10. §. 11. Ex his manifestum evadit, summa qui dem
 legis naturalis capita in utroque statu, sive integritatis, sive cor-
 ruptionis esse eadem, sed multa præcepta particularia propter di-
 versitatem conditionis humanæ variare. Cum enim vixissent in
 mutuo amore & ingenua innocentia, ipsis nunquam opus fuisset
 defensoribus: quia non erant offendentes; non opus fuisset Legibus
 civilibus, prætoriiis remediis & similibus, quia non fuissent, qui in-
 iuriam facere vellent, amore hanc prohibente, omnesque homi-
 nes inter se conciliante. Respexisse huc nobis videtur H. Grot. *in l.*
de J. B. & P. c. 2. §. 2. tribuendo Protoplastis ignorationem vicio-
 rum; hæc tamen non de earumque juris, sed quarum factorum capienda e-
 st quia homines integri ut summa pollebant prudentia; ita & fa-
 cilitate intelligendi Legis actiones sive præceptas, sive prohibitas
 pariter instructos fuisse credimus. Ceterum nullas Leges na-
 tales in statu integritatis viguisse, quod Guil. von der Muelen *in*
Art. de Orig. J. N. §. 14. p. 16. statuere voluit, hac perductus ra-
 tione, quia homines ex puro naturæ impulsu fecissent bonum &
 non essent malum, assensu nostro haud recipitur. Nam iste impul-
 sus creatura rationali erat ipsa Lex naturalis. Ultronea certe o-
 portuit non sustulisset, sed firmasset legem. Et si prædictus im-
 pulsus separetur a jure naturali, hujus demum se prodit necessitas,
 ut sit facultatis liberæ ac finitæ. Quemadmodum hæc li-
 bertas sua abuti poterat, ita indignit Lege, ut de illa recte dispen-
 sari Uberiorem dabit hujus sententiæ refutationem DN. D. Si-
 monius Musæus *in vindictis Juris naturalis Paradisiaci*, quas
 paulo ante J. Cto opposuit. Nos finem facturi examinis,
 hypothesis ideo brevibus suscepti, quod a viris æqui ac boni
 animis, Puffendorffio, Thomasio, Ryffelio aliisque dudum
 in suis ipsorum libris eandem censuram passa sit ac con-
 demnata, ut nobis tantum spicilegii labor relictus fuerit, in
 hunc verum versati tribus annectimus verbis: Philosophiam non
 regni divinx restorationem nobis promittere, nisi circa
 objecta

objecta humana, nempe naturalia, moralia & civilia, in quibus imago divina magis debilitata quam totaliter amissa: licet etiam hæ reliquæ & propter imperfectionem & propter obscuritatem suarum juris naturalis demonstrationibus vix conducant.

§. V. Nunc sententias illorum justo commemorabimus ordine juris naturalis officia subituentium pro ipsis principiis. Inter quos primum tenet locum Celeb. DN. D. Nitschius, J. C. Tus. C. G. sensis *Element. Jurisp. univers. MSC. lib. 1. cap. 1. §. 6.* (cujus inspicienda nuper copia per amicum nobis facta est) ratus, cultum divinum fore fundamentum J. N. Neque alienum se præstitit ab hac opinione DN. D. Zentgrav. in *Tr. de Orig. Jur. natur. art. V. §. 9. p. 126. 127. & art. IX. §. 16. p. 948. seqq.* eumque etiam strenue secutus, DN. D. Hediingerus in *Const. J. N. qu. 11. §. 13.* cui tamen videtur convenientissimum, hæc tria principia statuere, directo, quicquid juris naturalis est, inferrentia, nempe amorem Dei, custodiam sui & socialitatem. Quibuscum bene conveniunt Joach. Hopperus *de arte Juris. lib. 1. p. 21. b.* & Hugo de Roy *de eo, quod justum est Lib. 1. tit. 3. §. 5. p. 31.* quorum uterque amorem Dei & hominis in jure naturali investigando tanquam Leges fundamentales urgent atque commendant. Profecto nisi nos omnia fallunt, in singulis pura tantum proponuntur officia, non autem genuina & adæquata demonstrandi juris naturalis principia. Quis enim tam ignarus jurisprudentiæ naturalis erit, qui cultum Dei, a quo creati, & vita donati sumus primum esse officium, negare unquam sustineret, nisi atheorum, more Cycloperum cælum quoque adorantium, castra frequentet. Et sine ullo intelligimus negotio, ubi nulla religio, ibi etiam nullam fidem, nulla pacta, nullas etiam societates ac civitates persistere. Quinimo inter homines sæpius accidunt casus, qui sine religione expediri non possunt. Ita adversus hostem copiis nostris longe potentiolem ac validiorem belli alea subeunda est, tunc nulla spes superest in viribus humanis, sed a sola religione, cultuque Dei petendum est auxilium, ac militi persuadendum, non in multitudine exercitus, sed de cælo victoriam expectandam esse. In reliquis officiis tanto minus dubii occurrit, quod neque-

ant hypothefes juris naturalis esse stabiliendi, quanto certius vel ex ipsis naturæ stimulis tanquam principiis suis erumpunt. H. Grot. *de J. B. & P. Lib. 1. c. 2. §. 1.* Qua de causa nec tria juris præcepta ab Imperatore Justiniano §. 3. *Instit. de J. & J.* promulgata, tanquam principia J. N. admittere possumus, cum fluant ex jure præexistente. Celeberrimus DN. D. Joh. Samuel Strykius *in not. ad hunc §. p. 12.* Inprimis vero illud: honeste est vivendum, nunquam omnia officia hominum comprehendere potest, utut sibi hoc per-suaserint, Guil. Grot. *in Encbir. J. N. c. 9. §. 1.* Samuel Rachelius *de J. N. & G. Dissert. 1. §. 120. p. 233. seqq.* Nam præceptum hoc significat, aut virtuose, aut gloriose vivendum esse: Si illud, statim omit-tur cultus Dei, quem non virtuose, sed religiose colere debemus, *out a Gentilibus* quoque virtus a religione distinguitur. D. Guil. Strimesius *in C. C. l. 5. c. 1. §. 19. p. 370.* Sin hoc, ut vulgo, honestas dicitur pro gloria, non tam præceptum juris naturæ strictè dicti, *am decori* erit, nobiscum facientibus Richardo Cumberlando *Proleg. Leg. Natur. §. 16.* & Lamberto Velthufio *in Dissert. Epist. Jusso ac decoro p. 41. & 89.* Similem fere opinionem fovet D. Samuel Strimesius *in Orig. Moral. Dissert. 3. §. 11. p. 105.* qui tamen his ultimo nititur præcepto: Suum cuique tribuendum, tamen si *partim* nimia laborat angustia, quia tantum hominis offi-cium exhibet in faciendo, adeoque istud etiam adjungere debuit, *ut ne læde*, quod in non faciendo hominem dirigit: *partim* *prioritate*, uti modo diximus. Supponit enim alteri jus *convenire*: Quo igitur magis confusa & imperfecta admo-dum fuit hypothesium commemoratio, eo vehementius de-terminatur, quo minus alterutram illarum eligeremus.

. VI. Ingressi semel certamen cum diversis hypothesium *rum Patronis ac defensoribus*, non possumus extra consi-lia collocare, qui secundum septem Noachi præcepta jus *sedulo* explanant. Sunt ea (1) de Idololatria (2) cultu *idoli*, (3) justitia, (4) homicidio, (5) stupris, (6) rapinis (7) esu *carum*. Traduntque Dd. Deum illa primum Adamo, uti H.

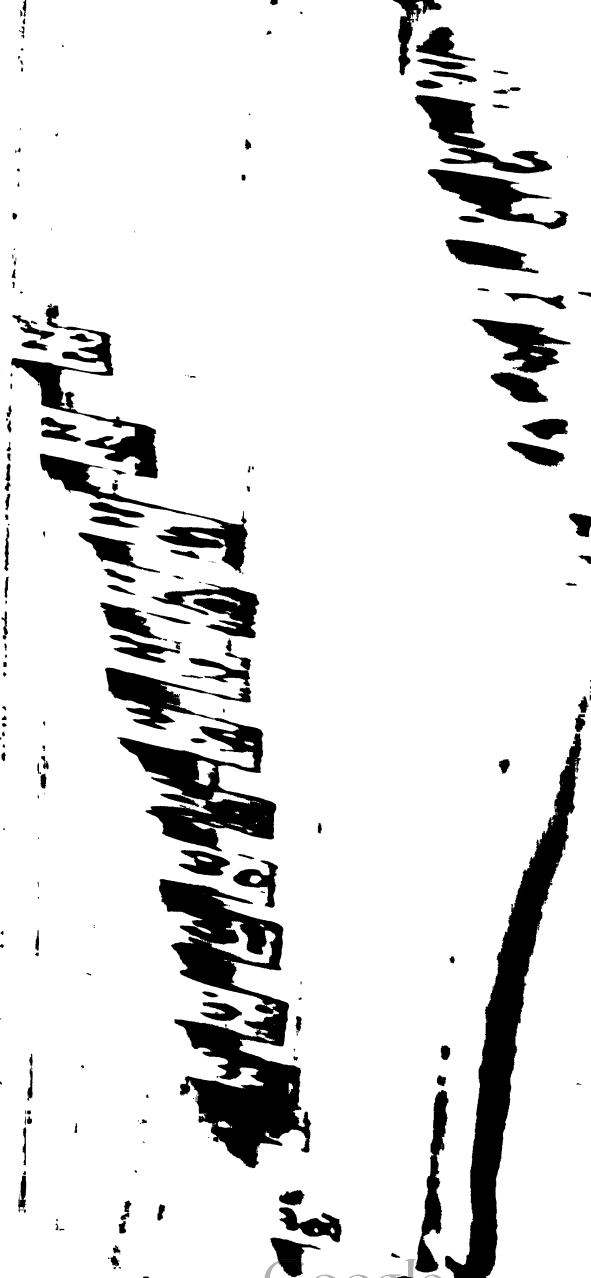
Grotius *de J. B. & P. lib. 2. c. 5. §. 13.* ac deinde Noacho observanda commendasse, Gvil. Grotius *in Enchirid. J. N. c. 5. §. 10.* & qui omnia Rabbimorum veterum legit scripta, summoque judicio digessit, de utroque satis restatur J. Seldenus *de J. N. iuxta disciplinam Ebreorum l. 1. c. 10.* Jam dudum vero ab eruditis, inter quos palmam præfert B. Joh. Frischmuthius *in Dissert. de septem Noachi præceptis*, traditio hæc fabulis accensita fuit, tantum abest, ut illorum Præceptorum vis ac obligatio singulis gentibus perspicue demonstrari poterit. Neque credimus, Flavium Josephum, perquam diligentem Antiquitatum Judaicarum investigatorem, qui ut plurimum ea, quæ brevibus in Sacra Scriptura indicata latius exponere solitus est, si vere præcepta hæc Adamo promulgata, & Noacho post diluvium repentinè tradita fuissent, rem tanti momenti alto præteriisse silentio. Meritalia igitur utique esse, si certo spectentur modo, haud invidi largimur, licet de eo merito dubitemus, utrum sub initio mundi speciatim Dei jussu hominibus primis mandata & post Diluvium Noacho jusque posteris in memoriam revocata fuerint. Unde hanc questionem subjicientes antiquitatum sacrarum scrutatoribus, nos ad aliam recipimus hypothelin, quando ex actibus, quos homines cum brutis communes habent, aliqui jus naturæ male derivant, quia communitas actuum non parit communitatem juris. Quare jus bestiale, quod Hugo de Roy *in Tr. de eo quod justum est lib. 1. Tit. 2. D. Bechmann in Commentario ad ff. Theoretico-Præctico Extra. 1. n. 32. p. 10.* & D. Ledererus *in integra Diss. de jure bestiali* magno adstruunt molimine, penitus corrui: quoniam ratio, non instinctus jus facit. B. D. David Mazvius *in Prodr. Jurispr. Gent. Inspect. 2. §. 29. p. 54.* Sola enim mens applicare ad actiones vitæ potest Legis præcepta. Quibus non adeo dissentanea profert Franc. Svarezius *in Tr. de Legibus l. 1. c. 1. n. 7. p. 10.* Animalia etiam bruta non sunt capaci proprie Legis, cum nec ratione, nec libertate utantur, & ideo non potest, nisi per metaphoram, illis attribui Lex naturalis. Quamvis in hoc differunt ab insensibilibus, quod non solo naturæ potest, sed etiam instinctu naturali ducantur, qui instinctus est illis quasi

quasi lex, atque reduci debet ad Dei providentiam, summam brutorum moderatricem. Ad hanc igitur aciem flectentes ipsi homines, non leviter delhortantur, ut abstineant iis actibus, a quibus etiam bruta abhorrent per directionem divinam & contra appetant ea, quæ ad sui propagationem, sobolisque educationem etiam animantia rationis expertia, conferunt. Vid. Illustr. DN. de Syncker in *Disp. de Jure occurfus, cap. 1. §. 3.* Quicumque vero jus commune homini cum brutis statuunt, id faciunt his permotivum argumentis, vel propter cultum ipsis præstitum ab Idololâtris, vel propter commutationem animarum inter homines & bestias, quæ Pythagoreis Metempsychosis appellata est, vel propter usum rationis, quem præter veteres Philosophos Plutarcho in *lib. 5. de Plat. Philos. c. 20.* aliisque testibus, errorem inveteratum non correperunt, sed potius disseminarunt multi recentiorum, Bernard. Tessius in *lib. 8. de Rerum natura, c. 16.* Charron de la Sageffe, *livre premier c. 34. n. 6.* Thomas Campanella de *sens. rer. lib. 2. c. 22.* Et quod annuum memoratu dignissimum hac in re judicatur Hieron. Rorarius in libris duobus, quod animalia bruta ratione melius utantur homine. Verum ne istorum hominum autoritas altiores juris radices in animis nostris agat, orationis nostræ filum ducimus hanc hypothésin de utilitate conceptam, qua Carneades Juris acriter impugnavit, narrante Lactantio in *lib. 7. de Justit. c. 16.* & H. Grot. in *Prolegom. §. 6.* cujus rationes, si quid valent, res debitorum stulti essent de credita pecunia usuras solventibus æque utiles, juxta ac subditi sine extremæ stultitiæ nota non essent principibus tributa pendere. E contrario Epicurus omnino eandem adstruit, adversus quem Cicero disputationis jecit in *l. 2. de Offic. c. 3. seq.* Epicuri partes vicissim tuente Petro Gassamplissimæ eruditionis Philosopho in *Philosophia Epicuri p. 1527.* Quorum loca aggregare & argumenta solvere præfuerit, cum id tam multi fecerint viri judicio longe præstanti, ut in immensum excreverit dissertationem nostram non fuerit, si vel potiora allegare, animus esset. Et vero occupata

patet pridem est ea opera ab Illustr. Viris DN. de Puffend. *in* *libro*
de J. N. & G. c. 3. §. 10. seqq. passim mōnente, neque Hobbes
 alienum ab hac opinione gerere animum & DN. D. Coccejus
Disp. P. J. N. II. V. & A. §. 18. seqq. p. II. quorum sententias
 summo veneremur cultu, judicium tamen liberum eo eripi non
 haudquaquam patimur, quominus cum Celeb. DN. Thomasio
Inst. I. D. l. 1. c. 2. §. 96. in posterum distinguamus inter utilitates
 singulorum hominum, & totius generis humani: illa perseverans
 hypothesis prædictorum Philosophorum; nos vero hanc eligimus
 Quemadmodum enim publica utilitas in qualibet civitate habet
 norma privatæ, ita utilitas totius generis humani præbet normam
 & peculiari sociorum & singulorum hominum utilitati. Quæ
 tranquillitatis validissima figit munimenta, qui commoda sua
 rum commodis coördinat, in primis autem commodo generis
 mani subordinat: ubi enim hujus læsio, ibi juris naturalis violatio
 Sic in latronibus & privatis hanc deprehendimus, criminis
 inter se conjunctis, *Grot. l. 3. c. 3. §. 2. n. 1.* quam in aliis negligens
 utilitatem, eam alii rursus contra ipsos negligunt. Nam ut
 coetuum singulorum cedat utilitati magnæ hujus universitatis
Grot. in Proleg. §. 17. Quanquam utilitas videatur DN. D. Ma-
 tio in *Diss. de Princip. J. P. sect. 2. §. 22.* constituto jam J. N. accen-
 re (scilicet in executione) nihilominus utilitas, si naturæ ductum pro-
 ponderamus primum est (puta in intentione) quod homo in
 functione cum aliis victurus quærit atque etiam quærere de-
 ne otiosum, actum committat, nedum vero talem statum sine
 sciat. Hinc æquo ferent animo impugnatores hujus hypothese
 ut dicamus: Omne naturaliter justum esse utile: quantumvis
 mne utile non statim pro naturaliter justo arripiamus.

§ VII. Producamus autem illorum quoque hypothesi
 utut Theologiæ quodammodo tangant confinia, certissimam
 bis polliciti excusationem, cum inviti ab auctoribus, qui eas
 anxio tractant labore huc trahimur. Sic Sarn. Rachelius
 mentum Legis naturalis esse providentiam divinam passim
 str.

in *Dissert. de J. N. & G. cum primis in Diss. 1. lib. 30. 32. seqq. p. 29.* Quæ Viri alias doctissimi sententia ideo nullum meretur
 plausum, prout hypothesein, neque re probata priorem exhibeant, neque ei sufficientem. Refellit prioritatem hæc ratio, quia providentia divina rebus jam creatis providet, & ita actus creationis posterior est. Omnium vero consensu, ne Rachelii quidem excepto. *l. c.* lex naturalis cum creatione hominis cœpit, neque ullum temporis spatium excogitari potest, in quo homo fuerit creatus, ut non fuerit concreta lex naturæ. Sufficientiam huic deficere hypothesei itidem nobis liquet, actus divinæ providentiæ serio persequentibus, ut consistunt in scientia dirigente, voluntate imperante, & potentia exequente. At horum actuum nullus fontem erit J. N. unicum & adæquatum: De Scientia nemo dubitatur, voluntate autem imperante id propter non acquiescimus: quia nihil principium est juris div. positivi, non solius naturalis, teste audato Rachel. *l. c.* §. 32. p. 29. Tandem de potentia exequente item certi sumus, hanc non posse fundamenti loco adhiberi in J. N. probando, quia pariter effectuum pure naturalium causa est. *ibid.* fat cognitis ad opinionem Lamberti Velthusii oculos nos convertimus in *dissert. de Principiis just. & decori p. 964.* statuis, ex fine mundi conditi ejusque ordine J. N. præcepta & ingenua & defendenda esse. Verum enim vero eadem ex causa obscuritatis, tum insufficientiæ facile impugnari potest. *ibid.* obscuritas in eo latet, quoniam homo propriæ naturæ claræ ac distinctæ non habet cognitionem, adeoque in se sibi ex asse convenientem ægrè penetrat, prout varia Philorum de S. B. disidia luculenter id commonstrant, nedum rerum, à mundi opifice sapientissime productarum, oraculo scopum certo assequatur. Cum ipsa mundi creatio in re facta, hoc rerum ordine & talibus circumstantiis non inter aut secundum demonstrationem, sed probabiliter dumtaxat lumine naturæ cognosci possit. Quare Gentiles sibi tametsi naturæ ductum secuti, colligere utique valent, non cœpisse à DEO, quomodo autem creatus fuerit, num
 in

in tempore, num ab æterno, cum ignarissimis ignorant. Si-
dem ipsis sufficit nosse, dari effectum, atque illum referri ad
causam. Neque alias necesse est, ut effectus sua causa tempo-
re posterior sit; potest enim eidem esse coævus, ceu ex ra-
diis solaribus egregie cognoscitur. Similiter in finibus rerum
creatarum perscrutandis ultra conjecturas vix procedere so-
let. Unde communes ipsarum fines in communicatione be-
nitatis divinæ, declaratione sapientiæ & potentæ, ac promo-
tione utilitatis humanæ, relucentes utcunque intelligimus.
sed cujusque rei propriis eo modo ac ordine, quo intenti fue-
runt, perspicere nunquam possumus, cum ipsa quoque utilitas
ex parte hominis singulares & valde ambiguos admittat gradus.
Verum his misis, insufficientiam præsentis hypotheseos excusa-
mus paucis, quæ hinc apparet, quod non omnis ordo naturæ scilicet
jus naturæ. Nam ordo humanus itidem à natura pendet, id quod
in consuetudine satis deprehenditur, in alteram naturam abeunte.
Deinde cum ordine divino hic in pluribus permiscetur negotia
quæ ab Hugone Grotio *in lib. 1. de J. B. & P. c. 1. §. X. & c. III. §. 1.*
Gvilielmo Grotio *in Enchirid. J. N. cap. II. §. 5.* propterea dicuntur
J. N. esse non absoluti, sed hypothetici, e.g. dominia, judicia, pacta
& similia. Tacemus, non omne illud esse contra Jus naturæ,
quod militat contra ordinem naturæ, uti ex hominis nutritione
per clysteres, aliosve actus indifferentes pro more suo accuratius
me deduxit Celeberr. DN. D. Thomasius *in Disput. de Funda-
ment. caus. Matrim. insuff. §. 42. p. 14.* Par fere repetendum est etiam
men circa principium, quod multa disceptatione Sfortia Pallavic-
cinus *in Libr. de Bono cap. 3.* defendit: Justum esse, quicquid natu-
ræ placet. Naturæ autem nomine intellexit principium motus
& quietis in mundo, quod necesse est, sapiens esse, quia motus tam
pulcher ordinatusque est. Conf. Illustris DN. D. Leibnitz *in N. N.
Method. discend. docend. Jurisprud. Part. Spec. §. 71.*

§. VIII. Multis prima fronte videbimur hic actum agere
Thomæ Hobbessii hypothesin tot refutantium telis confossam
lucem revocantes, quippe qui modo conservationem sui, modolite-
rum

um naturalem, bellum omnium in omnes designantem, in demonstrandis juris naturalis conclusionibus urget ac tuetur. *Conf. de Civ. c. 1. §. 2. c. XIII §. 7. Leviath. c. XIII.* Et quamvis in allegato libro *de Civ. cap. 2. §. 2.* ipse profiteatur, Legem naturæ huic quoque inni- fundamemo: quædam esse pacem, ubi haberi possit, ubi non possit, quærenda esse belli auxilia; nihilominus cum non communem, totum genus humanum felicitate sua beatam atque constantia; sed tantum particularem, atrocissimis bellis partam, intellexerit, ei assensum nostrum non immerito recusamus. Multominus vero sese nobis probant paulo ante enarrata hypothes- ses: quarum una de conservatione sui, brutorum instinctus, in amore vitæ, metu mortis, fuga doloris, desiderio utilium, procrea- tione & educatione sobolis, pariter regit ac moderatur. Nul- lum enim animal ad usum sui rude est. *Senecæ epist. 121.* Et consu- laris Orator, Cicero, maxime notabile hujus conservationis præ- bet testimonium in *lib. 1. de officiis cap. 4.* Principio generi animan- tium omni est à natura tributum, ut se, vitam, corpusque tueatur, declinetque ea, quæ nocitura videantur, omniaque, quæcunque ad vivendum sunt necessaria, inquirat & paret; ut pastum, ut la- bula, ut alia ejusdem generis. Commune autem animantium unum est conjunctionis appetitus, procreandi causa, & cura prædam eorum, quæ procreata sunt. Quibus inducti testimonii- bus credimus Bœclero, Argentinensium magno Philosopho, de Hobbesio judicanti eum, nisi ipse summus admirator sui, quam- vis auditor veterum esse maluisset, ad maximorum ingeniorum glo- riam perventurum fuisse. Neque altera, quæ bellum omnium in- ducens eligit, à nobis recipi debuit. Certè in tali statu totum ge- nus humanum periclitatur, & parum abest, quin per illum funus datur, quod recte metuit DN. D. Hedingerus in *Conspectu J. N. §. 4. p. 30.* Cum enim vim & dolum in illo statu bellicoso vir- tutes cardinales esse contendens, eas non quidem ad cavendi pru- dentiam, quod in Hobbesio æque tolerari potuisset, atque in Hu- g. Grotio *Proleg. §. IV. & in lib. 1. de J. B. & P. c. 11. §. 1. n. 6. Lib. III.*

c.1. §. 6. sed ad perpetuum jus nocendi referat in *Leviath. c.1. et*
 inde citra ulla ambages liquidissime apparet ex Hobbesii mente
 hominem homini insidiari fas esse, cui tamen arcta isthæc neces-
 situdo & cognatio, quam inter nos natura constituisse, dicitur.
 JCro Florentino (*in L. 3. ff. de J. & J.*) semper repugnat. Idem
 comprobat Seneca in *controvers.* neque feris, ac inter se bella sunt
 nec si forent, eadem hominem deceant, placidum proximumque
 divino genus. Quæ tanta vos fert ira, cum una stirps, idemque
 sanguis litis? Hæc satis erunt ad confutandam Hobbesii opinio-
 nem, quam multo prolixius instituerunt Viri in Republica libera
 ria immortalem nacti gloriam, DN. de Puffendorff. in *Lib. 2. de J. N.*
& G. cap. II. §. 16. 17. 18. Illustris DN. D. Obrechtus in *Tr. de Spont.*
ribus Pacis tb. II. p. 50. DN. D. Thomasius in *Inst. J. D. lib. I. c. IV. §.*
 Neque ita pridem DN. D. Hertius in *Disp. de Socialitate, primo J.*
principio c. 1. §. VIII. p. 11. DN. D. Becmannus in *Mediat. Polit. cap.*
§. 4. D. Samuel Strimelius in *Orig. Morali Disp. V. §. 11. p. 173.* DN. D.
 Samuel Andreæ in *Disput. Polit. fundamenta Politica Hobbesiana in*
bro de civæ jacta dissentiente, ejusque analysin accuratius instituit.
 Interim videat DN. D. Samuel Strimelius qua veritate & candore
 in *Orig. Moral. Disp. V. §. 14. p. 179. seqq. in Praxiologia Apodictica*
§. 10. p. 89. exprobraverit B. DN. de Puffendorff, quali statum natu-
 ralem, sed bellicosum Hobbesii amplexus jus naturale eidem in-
 destruxerit. Sed enim vel sola lectio librorum, Puffendorff
 probationem hanc fictam esse quemque edocebit. Faciamus
 tamen B. Puffendorffio aliquando verba excidisse (uti DN. Stri-
 melius propterea, illius *l. 2. de O. H. & C. cap. 1. §. 2. 3. 4. & 5.* notavit)
 statum adstructura naturalem; magis tamen ad convincendos ac-
 versarios, ac ut necessitatem societatis tranquillæ fortius inculca-
 ret, quam ex propria mente ea protulit. Quandoquidem statum
 in Præfatione allegati libri huc collineavit, nempe si e statu huma-
 nis declaranda esset Lex naturæ, non integrum, velut plane igno-
 tum, sed minimum eligendum esse corruptum: quia Decalogus
 quem plerique dissentientium habeant pro repetitione Legis natu-
 ræ

aralis, singula fere præcepta isti statui applicuit. Quot in eo ex-
ant prohibitiones, tot argumenta præstantur proclivitatibus huma-
narum ad vitia prohibita. Unde etiam de hominibus in universum
Seneca, et si Paganus Philosophus *lib. i. de beneficiis cap. XI*. Semper
de nobis, inquit, pronunciare debemus malos nos esse, malos fuisse,
in vitium adjiciam, futuros esse. Vis amplius dicam? Homo est o-
mnium animalium pessimus ac deterrimus, quo nihil pejor ac
atrocitatis.

§. IX. Multorum etiam animos invasit opinio, quasi fun-
damentum sit juris naturalis intrinseca actuum humanorum ho-
nestas ac turpido. DN. D. Velthemius in *Introd. ad H. Gratium*
de J. B. & P. l. 1. c. 1. qu. 1. p. 195. & qu. 4. p. 257. DN. D. Sam. Rache-
nius de *J. N. & G. Disp. I. §. 32. p. 29.* DN. D. Osiander. in *An-*
not. ad H. Grot. O. 5. p. 59. DN. D. Joh. Jac. Müller in *Inst. Moral. Pr.*
c. 2. quibus præfuit H. Grot. *l. 1. de J. B. & P. c. 1. §. 10.* hac nota,
ut, jus naturale distat non ab humano tantum jure, sed à Divino
voluntario, quod ea præcipit aut vetat, quæ per se & suapte natura
ut debita sunt, aut illicita. De horum auctorum sententia, si ea
libertate nobis uti permissum est, quam ipsi in refutandis aliorum,
pe etiam veris sententiis usurparunt, fatendum erit, nullas dari
actiones posse suapte natura honestas ac turpes, quia actiones se-
cundum naturam suam spectatæ sunt mera potentia naturalis in-
ter exercitia, per se ad bonum & malum indifferentia, ut de-
bitæ per impositionem Legislatoris habita ratione conditionis e-
i præscribuntur, aut prohibentur, honesta aut turpia evadant.
neque in circulo, in quem ejusmodi hypothesi incidit, nent-
tur honestum, vel turpe: quia est jure naturali præceptum ac prohibitum, quia per se
bonum aut turpe: quia est jure naturali præceptum ac prohibitum.
B. DN. D. Mævius, at quantus justitiæ sacerdos! hoc vitavit in
Methodom. Jurisp. Gent. insp. 2. n. 38. statuens, jus naturæ esse quidem
mutabile, non tamen supra Deum esse evectum, ut Deus ei sub-
sit,

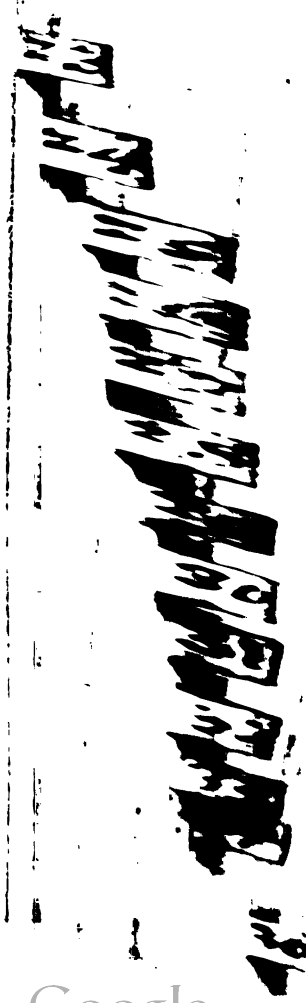
lit, & aliquando ex malo bonum efficere non possit. Certe hoc asserto Dominium ac jus absolutum in omnia Legislatori summo adimitur, nec non Deus ipse dependens a rebus redditur ab ipso dependentibus. Quod probe animadvertens Petr. Poirettus *Lib. 2. Cogit. Rat. c. 10. dixit*: Deum gloria sua spoliante, quosquor acturam humanorum bonitatem & malitiam ejus placitum antecedere, aut non primo ipsi Deo deberi existimant. Propterea non facimus cum Moralistis, Ludov. de Molina *l. 2. de 3. & 7. Disp. III. n. 3.* Roderico ab Arriaga *Tr. de LL. Disp. XVI. sect. 3. n. 3.* Bernh. Morlano *in Disp. Est. 3. Dub. 1. p. 675.* diserte asserentibus, Legis naturalis obligationem ex objecto oriri, & se diffundere in præceptum.

§. X. Quanquam ex supra dictis facile pelluceat, quæ hypothesis sit, ac sententia nostra circa juris naturalis investigationem & demonstrationem; altius tamen hanc repetendam esse æquum duximus ob varios alios de socialitate injectos Grotio & Puffendorffio scrupulos, ut recentiores tantum commemoremus. DN. D. Samuel Reihherum, *Mathemat. & Jctum celeb. in not. ad Scharockium libb. de Officiis secundum 3. N. L. 3. c. 3.* DN. D. Strimefium Theolog. ac Philol. insignem *in Fontibus Moral. Disp. 2. §. 4.* & quem omnibus præponere debuissimus, nominis gloria ac constantissima solida eruditionis fama, nos satis cohortante, Illustrer quendam Jctum *in novissima Disp. de Unico Vero & Adequato Juris naturalis principio*, quod in sola Dei voluntate quærit, *l. c. §. 34. seqq.* rejecta societatis custodia, tanquam oppido falsa & impia. *l. c. §. 15. & 23.* Antequam rationum pondera, quæ nostram stabiliunt sententiam in veritatis lance examinamus, necessitas atq; rei gravitas exigit, ut, quid socialitatis nomine intelligamus, quæ sæpius cum societate ipsa confunditur, paucis tradatur. Nimirum Socialitas est communis quædam propensio, humano generi a Deo indita, vi cujus desiderat vitam cum aliis hominibus tranquillam & beatam. Brevius a DN. D. Thomasio describitur *in Disp. de Fundamentorum definiendi causas Matrimon. insufficientia §. 49. p. 17.* Socialitas est amor humani generis, genuinum vero juris naturalis fundamentum esse socialitatem præter DN. Puffendorff. *in Jurispr. univers. Elem. O. 4.*

§. 4. §. p. 40. seqq. & in L. 2. de J. N. & G. c. 3. §. 15. seqq. in Specim. Con-
 trov. c. 8. & in Apolog. §. 23. Quocum ex asse consentit DN. D. Ni-
 colaus Hærtius, J. Crus Giffensis in Dissertat. ad L. 3. ff. de J. & J. in
 qua solide tuetur socialitatem primum juris naturalis esse cogno-
 scendi principium. Id quod etiam evincunt singulæ ejus condi-
 tiones (1) ex solo lumine rationis innotescit ejus veritas. (2) a quo-
 ibet admittitur, quamcumque demum circa Religionem habeat
 reservationem. (3) Omnia juris naturalis præcepta in se comple-
 titur, ut ex socialitate facili negotio deduci, in eamque feliciter
 deduci possint. B. DN. de Kulpis in Collegio Grot. Exerc. 1. §. 4. Ne-
 que a veritate semel agnita nos argumenta Viri Illustris deterrent,
 nisi quibus, quod pace ejus dixerimus, societatem humanam per-
 nutat cum socialitate, neque jus naturæ distinguit a jure morali &
 universalis positivo, quo de alibi dicendi campus se ostendet. Ma-
 time autem obijcit (1) Genus humanum posse societatis custodiæ
 renunciare, & ita extinguere totum jus naturæ *disp. cit. §. 15.* Resp.
 id valeret, si societatis custodia obligationis, non probationis prin-
 cipium esset. Quod vero ex quorundam ingeniorum pravitate ac
 emeritate, propriæ tranquillitatis munimenta sibi rescindentium,
 venit, non attribuendum est naturæ proclivitati. Deinde socialitas
 non quamcumque utilitatem complectitur, sed eam, quæ necessari-
 cum naturæ humana habet connexionem, cui nemo sine re-
 nunciatione propriæ naturæ, & degeneratione in brutum potest
 enunciare? Renunciare itaque utilitati tantum illi licet, quæ non in-
 olvit necessarium respectum ad ipsum renunciantem, & quoties
 non solius renunciantis favorem introducta est. Neque porro ad rem
 pertinet Eremitarum (*Disp. cit. §. 31.*) vivendi ratio, quo magis super-
 titione nixa est, eo minoris valet probatione ac imitatione. Certe
 in conjunctione cum aliis tranquilla ideo tenemur omnes vivere,
 quia neuter sibi sufficit. Nullum solamen in solitudine, nullum ad-
 iumentum in negotiis, nulla sine socio jucunda possessio, nulla pro-
 tectio adversus injurias, Baco de Verulamio *de A. S. L. 8. c. 4.* & Seneca
4. de Benef. c. 18. Fac nos singulos, quid sumus? Prædæ animalium

& victimæ ac vilissimus & facillimus sanguis. Athei itidem Deo renunciant, quem alii tanquam summum bonum venerantur, & beatioris vitæ desiderio non dimittunt ex animo suo, Ergone Dei voluntas definit principium esse juris naturalis? Neque tollitur hæc difficultas in *Disp. cit. §. 40.* ubi dicitur, ab illustri viro: atheos dari re ipsa vix credimus: cum tamen tristissima aliud doceat experientia: licet illustri viro id largiamur secundum animi convictionem, non vero secundum oris professionem ac vitæ improbz continuationem. (2) Ex socialitatis custodia scelera inferri, uti adulteria Massagetarum, Spartanorum furta, Tartarorum latrocinia non turbasse, sed conservasse hominum cum aliis conjunctionem *Vid. l. c. §. 23.* Resp. Equidem societas mater esse poterit scelerum, non & que socialitas: quoniam hæc divinitus insita est ad vitæ tranquillitatem. Senecam producimus testem in *epist. 95.* ab Illustri Viri allegatum *l. c. §. 25.* Natura, nobis inustum amorem indidit, nos sociabiles fecit. A Deo igitur naturæ opifice, imo ex mente Stoicorum ipsa natura existente, nequeunt, nisi bona in genere suo provenire. Et Grotius juxta ac Puffendorffius, quando jura naturæ demonstrarunt e natura hominis sociali, non certe talem hominum conjunctionem intellexerunt, qualem inter se habent latrones qui criminis causa sociantur. *H. Grot. l. 3. de J. B. & P. c. 3. §. 2. 1.* sed penitus excluderunt, quod hæc potius hominum naturæ sociali disconveniat. Imo si accurate philosophari velimus, istiusmodi malorum hominum confluges, factio ac globus, ne quidem societatis nomen merebitur. Nemo enim facile iis se adjungit quibus jus, fas, fidesque vilia putantur. *H. Grot. in Proleg. §. 27.* Quare igitur Vir Illustris *l. c. §. 41.* ita invehitur in H. Grotium, nullam hanc profaniorum, in vita humana perniciosiorem, quæque profanis latius fenestram eludendo juri naturali aperiat, sententiam esse: dat jus naturæ, etsi Deus non sit; recte illam emendans Vir illustris melius dici, principium juris naturalis esse ipsum Deum, aut eius voluntatem: tunc non consentientem solum, sed præeuntem etiam habuit H. Grotium. Hæc enim sunt illius verba in *Proleg. §. 12.* natura

ale jus, sive illud sociale, quanquam ex principiis homini internis
 profuit, Deo tamen adscribi merito potest. Et paulo post in *lib. 1. de*
B. & P. c. 1. §. 10. jus naturale refert ad auctorem naturæ Deum,
 atque idem confirmat in *annotat. suis ad jam allata ex Proleg.* verba
 testimonio Chrysofomi & Chrysippi. Quorum sana nos repe-
 rentes dogmata verus istud cupidæ legum naturalium juvenuti in-
 entidem inculcamus: Deum sequere. Senec. *Lib. de Vita Beata. c.*
 (3) Quod præcepta naturalis religionis officia hominis solitarii
 um erga se, tum erga bruta nequeant ex socialitate probari. Resp.
 ingula etiam ex hac probantur, si non directe; attamen indirecte,
 r ne huic probandi modo evidentia deficiat. Quandoquidem re-
 gio societatis vinculum præbet metu numinis, tanquam auctoris
 itæ socialis, incusso. Homo autem in solitudine degens non in præ-
 enti socius est hominis certi, sed tamen manet sociabilis, imo a
 magna illa mundi societate nequitam se excludet. Tandem brutis
 anquam societatis, humanæ utimur instrumentis, ne promiscuo il-
 orum interitu, vel ipsa specie vel laborum nostrorum auxiliis pri-
 emur. Unde etiam in bruta delinquere & injuriosum esse homi-
 rem posse confirmamus cum Excellentissimo DN. Henr. Bodino,
 elicissimo juris naturalis interprete, in *aurea Dissert. de jure mundi*
. 21. p. 130. quamvis ipse ex violato naturæ ordine, veram istius de-
 icti rationem eruat. Pulchre hæc omnia complectens responsio-
 ni nostræ adsentire videtur DN. Borgesius in *Enodat. J. N. c. 1. §. 10.*
 licens: consideramus Deum, ut Regem, mundum, ut communem
 urbem, & civitatem illam magnam hominum, ac unumquemque
 nostrum ejus partem ac civem. (4) Si nullum esset naturæ jus, nisi
 n respectu ad societatem humanam, quid fiet eo tempore, quo A-
 damus solus ante productos alios homines vixit? sane nullis natu-
 æ legibus obstrictum fuisse secundum hanc sententiam dicen-
 dum fuerit, atque adeo integrum illi per hanc opinionem relin-
 quitur, eo quidem tempore colere Deum, vel non colere, patrare
 fœda alia, vel non patrare, quod absurdum esse nemo facile videt.
 DN. D. Ericus Mauritius in *Diss. de Princip. J. P. G. c. 4. sect. 3. §. 32.*
p. 84. Resp. absentia actualis societatis non tollit socialitatem, seu
 pro-

30 CAP. II. DE DISCRIMINE JURIS NATURALIS
proclivitatem in conjunctione cum aliis hominibus tranquille
vendi. *Quamvis* girus sub initium productionis suae Adamus non
fuit constitutus in actuali hominum societate, arctissimo tamen
Deo jungebatur consortio, & cum solus adhuc terram incoleret, in
semet ipsam cogitationes reflectens, evidenter intelligere potuit,
se conditum esse ad societatem cum aliis a Deo producendis ali-
quando ineundam, ac pacate transigendam. Propterea Deo A-
damus adhuc solus existens cultum debuit praestare, tanquam op-
fici suo, amorem tanquam S. B. similiaque officia, ne vinculum so-
cietatis, quod inter Deum & ipsum intercederet, aliquando ab-
rumperetur. Et sane respectus ad futuram hominum societatem
jamdum praestruxit fundamentum officiorum, erga se ipsum obli-
vandorum. Neque Adamo licuit foedae committere scelera, partim
ut idoneus cultor Divini Numinis, partim, ut commodum & ut
membrum societatis evaderet. Reliqua dissentientium argu-
menta in aliud tempus rejicimus, quo melior nobis occasio les
offeret, ut iis solvendis, immoremur.

CAP. III.

De discrimine Juris Naturalis ab aliis juribus & nominatim a virtutum praecipis.

§. I. *Necessaria est Legum separa-
tio. Jus Natura a reliquis dif-
fert (1) obligatione (2) promul-
gatione, (3) justitia. In primis
vero a Jure Dei positivo univer-
sali, quod Grot. indicavit, Puf-
fendorff. subinde usurpavit,
DN. Thomaf. probe vindicavit.
Characteres illius juris. Inter
quos non esse Dei abominatio-
nem cum DNN. Strykio & Bud-
deo asseritur. 2. Num juris Di-*

*vini universalis ignorantia ex-
cuset? Falsa hypothesis celeberrimi
cujusdem Viri refutata. Modus promulgationis expr-
mitur tam Legis naturalis, quam
positivarum, praesertim veterum
manarum. In justitia contra-
J. N. cum positivo Dei univer-
sali, non autem cum humanarum.
Rationes de injustitia LL. hu-
manarum 1) a Rerumpubl. cor-
ruptione 2) a neglecta juris*

turalis observatione. Hugonis Grotii distinctio inter jus & justitiam laudatur.

§. II. Legis Naturalis discrimen a lege morali exhibetur (1) in modo promulgationis (2) in officiis & praeceptis (3) in adjunctis, sc. promissionibus Divinis & foedere gratia. Inter Deum & hominem societatem esse lumine naturali cognoscitur; non foedus. Contra Zieglerum illa societas defenditur. (4) in fine: Legis moralis est aeterna, juris naturalis vero felicitas temporalis. Scrupulus de immortalitate animae excutitur. Decalogum totum non esse juris naturae typum ostenditur occasione quorundam praeceptorum e. g. de fabricandis imaginibus, colendo Sabbatho, fugienda prava concupiscentia. Laudatur DN. D. Thomasi sententia. De Legibus ceremonialibus & forensibus paucis agitur. DN. D. Eiseharti opinio probatur.

§. III. A jure natura non differt jus Gentium pro lege aut jure positivo humano proprie dicto acceptum. Ratione id probatur. Auctores & dissentientes & consentientes catervatim allegantur. Objecta: illorum solvuntur

(1) a gentium pacto. Resp. Illud non tam condit, quam supponit legem. Applicatio inter pactum expressum & tacitum refutatur. DN. Tesmari opinio laudatur.

(2) ab illarum imitatione. Resp. insufficientia hujus ex ortu & usu satis elucet. Quale jus gentium in jure Romano ut plurimum intelligatur? (3) a gentium moribus. Resp. occasio non juris statim est productio Jus gentium non esse consuetudinarium contra. Moralistas defenditur.

Distinctio inter gentes moratas & barbaras, ob judicem ac testes hic deficientes rejicitur. Unde Turcos non tam esse, quam videri barbaros, luculento ostenditur exemplo. Distinctiones inter jus gentium primum & secundarium. it. inter jus justitiae & utilitatis remissive. Notatur Hackmanni sententia & Hedingeri recipitur distinctio inter conclusiones juris naturae nudas & vestitas. Tandem jus gentium pro facultate agendi, jure natura permissa, acceptatur, & juxta mentem DN. D. Gletle explicatur, illicito autem veneni usu in bellis illustratur.

§. IV. Differentia inter jus & virtutem indicatur, (1) ratione fi-

nis: illud magis ad externam, hac vero ad internam vita innocentiam tendit. Laudatur DN. Cellarii sententia. (2) ratione objecti, virtus circa id, quod nostrum, jus vero circa id, quod alteri debitum versatur: Adeoq; non illius, sed hujus violatio sapit injuriam. Exemplis illustratur. Prodigum non delinquere contra jus natura cum DN. Tesmaro defenditur contra H. Grot. (3) ratione adjuncti: jus cogit, virtus monet: illud pœnas minatur, hac premiis cultores suos remuneratur. Virtutum premia ex Arnolde Guling. remissive. Quicquid coacte fit, nomen virtutis perdit. Varia Seneca proferuntur testimonia. Q. Num detur actio ingrati? Contra Bæclerum hanc promiscue asserentem, distinctione solvitur inter a) actum simplicem & prægnantem: illamque iterum vul-

garem & eminentem: Ex la. enim uti bellum in statu naturali, ita actio in statu civili datur. Sententia nostra a suspitione novitatis excusatur calculo Justiniani Imperatoris, Seneca & H. Grotii.

§. V. Legem natura distinguere: consilium necessarium. Illustratur exemplis, de hostis vindicta, it. de certa elemosynarum numero. Legis & consilii convenientia est intuitu regule, differentia a) ratione principii, id est voluntas imperantis; hujus ratio persuadendi b) ratione effectus: Lex libertatem costringit, consilium eandem relinquit. Hobbesii hac in re testimonium. Consilia Evangelica ab H. Grotio passim defensa Theologis refutanda permittuntur. DN. D. Osiandri decisio laudatur. Conclusio totius Disputationis.

§. I.

Quam intricata & per omne genus obscurandæ veritatis agitata sit hæc controversia, quæ jurium inter se discrimina sistit, non eget demonstratione nostra, sed deploratione. Neque, paulo diligentius nobis eam consideraturis ignotæ possunt esse causæ, quæ partim a diversis hominum studiis, partim a Jurisprudentiæ naturalis depravationibus, interpretum erroribus, aliisque veritatum deliquiis pendent. Nobis igitur in metiendis ac circumscribendis Jurisprudentiæ naturalis finibus adhuc occupatis,

patis, illa ignavo non omittenda fuerunt silentio, quæ ad separa-
 tionem hanc ab aliis legibus commode pertinet, ne admiffa con-
 fusione, fœcunda vitiorum errorumque matre, ea, quæ annuente
 Deo, cum summis vigiliis & alacri industria perfecimus, penitus
 verteret. Quod igitur ad modo dictam attinet differentiam, jus
 naturale separantem ab aliis juribus, illa partim in obligationis o-
 rigine, partim in promulgationis modo, partim in adjuncto, nem-
 pe justitia, a justis & æqui consultis observatur. Equidem jus natu-
 ræ etiam obligat ex voluntate supremi imperantis, nempe Dei,
 quem non approbatorem, sed autorem ejus supra defendimus;
 verum tamen obligationis exercitium demum sese exerit habita
 socialitatis ratione, ad voluntatem Divinam recte cognoscendam
 suum conferentis B. DN. de Puffendorff. *de J. N. & G. lib. 2. c. 3. §.*
1. Qua nota distare jus nature putatur non ab humano tantum jure,
 utpote quod a voluntate humana dependet in origine & duratio-
 ne, H. Grot. *de J. B. & P. l. 2. c. 20. §. 24.* sed & a divino voluntario
 s. positivo, quod ex mero Dei bene placito vim obligandi & pro-
 bandi habet, & quoniam illud est summe liberum atque ea, quæ
 necessariam connexionem cum hominis natura sociali non ha-
 bent, præscribit, exinde quoque concludimus, abs Deo id pariter
 mutari posse, imo illius contrarium præcipi. Primus vero hujus
 discriminis auctor H. Grot. *l. 1. de J. B. & P. c. 1. §. 15.* Quamvis in ar-
 duis controversiis id postea neglexerit, quod etiam Puffendorffio,
 vestigia Grotii presse legenti, accidisse, ut ne distingueret sempere,
 quæ jure hoc positivo prohibita sunt, ab illis, quæ sub juris naturalis
 cadunt dispositionem, animadvertit Celeberrimus DN. D. Tho-
 masius in *Instit. Jurispr. Divin. l. 1. c. 7. §. 141.* qui in singulis capi-
 tibus, ut ingenuè promissit, ita optime præstitit, quo accuratius di-
 scerneret actus juris naturalis ab aliis, quos jus Dei positivum uni-
 versale sibi vindicat, in primis consulatur *L. 3. Instit. Jurispr. Div. cap. 3.*
 Neque evagabimur extra oleas prædicti juris condiciones nunc
 designantes tanto instructi duce in *Instit. Jurispr. Div. c. 4. §. 79.* Qua-
 rum (1) ut scriptura indicet, legem istam Dei pertinere ad omnes
 homines, (2) ut actum præceptum ac prohibitum esse sola ostendat,

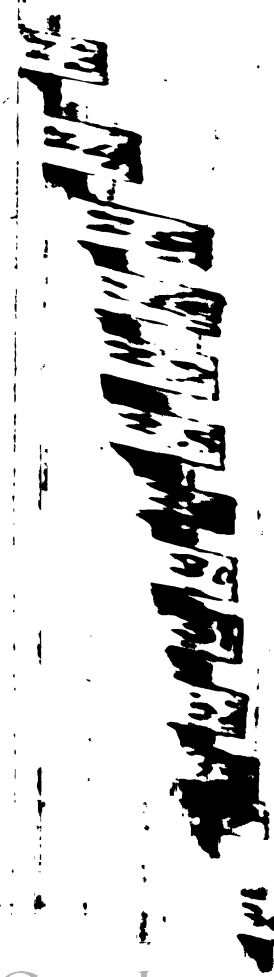
(3) ut iste actus ex socialitate deduci non possit. Quibus nonnulli adjiciunt Dei abominationem, quam in gentilium moribus testatus est Deus, contra hanc licet positivam legem suam, universalem tamen commissis eosque propterea se terris expulsurum minatur. Verum illam non perpetuam esse hujus juris conditionem præter Illustr. DN. Strykium in *Not. ad Lauterb. Compend. Jur. p. 13.* demonstrat DN. Buddeus in *peculiari Disp. de abominat. Div.* Ecce non excusamus populos, ad quos plena istius notitia non pervenit, quod fecit Vir Illustris in *Disp. de P. J. N. U. V. & A. §. 3.* ubi Grof supra allegatum §. 15. hoc modo interpretatur. In promptu causæ est, quia jus Dei positivum universale negat, & plerosque ejus actus ad J. N. reducit, ea nixus ratione, quasi Deus nullum toti hominum generi jus constituisset præter naturale: quæ tamen sponte sua corruet, dummodo considerentur leges, mysteria Divina atque poenarum genera complexæ, de quibus in præcedentibus quoque diximus. Nos reversi ad propositum nostrum, in promulgationis modo etiam discrimen quoddam investigamus. Jus enim naturale per dictamen rectæ rationis promulgatur. Puffend. *de J. N. & G. l. 1. c. 6. §. 13. & l. 2. c. 2. §. 13.* Jac. a Ryffel in *lib. 1. de J. N. & G. cap. §. 13.* ut ipse homo matura ætate & sana mente ex contemplatione naturæ atque conditionis suæ ea cognoscat, quæ faciendæ vel fugiendæ sunt. E contrario Leges positivæ seu Divinæ, sive Humanæ per promulgationem publicæ & perspicuæ factam in subjectoram notitiam perveniunt: illæ quidem peculiari revelatione in sacris literis comprehensæ; hæc vero vel voce ipsius Legislatoris vel autographo, vel per ejus delegatos civibus publicantur. Puffend. *de O. H. & C. Lib. 1. c. 2. §. 8.* Quemadmodum igitur omnes Leges præstationem officii exigunt, ita etiam necessario cognoscendæ erunt. Nam actionem suscipere, quam quis non cognoscit, et sine intellectu & voluntate se gerere, quod brutorum, non hominum est proprium. Talis autem cognitio non obtinetur, nisi promulgationis interventu. Atque hæc sunt, quæ de promulgationis modo delibavimus. Restat illud discrimen, a justitiæ adjuncto petitum, quod nunc eruemus. Ubi de Lege divina positiva natu-

um nobis est dubium, cum a Deo lata sit, quæm constat esse justissimum & infallibilem. Neque circa Legis naturalis justitiam hæsitamus, quippe quæ a Deo ipso animis nostris inscripta est. Deum autem illis nil inscribere, nisi bonum, illius arguit bonitas. De Legibus itaq; humanis nobis sermo erit, de quarum essentia non esse justitiam acutissimus omnium Politicorum Hermannus Conringius in *Dissertat. de Jure th. 36.* demonstrat e Rebus publicis corruptis, quas dari tam certum est, quam solem splendere, cum sudum est. Leges vero injustæ sunt adminicula, quibus Respublicæ instituantur, conservantur & augentur, ut proinde, quales sint Respublicæ, tales debere esse Leges, necessum sit. Accedit, quod de peculiari Reipublicæ administratione natura nihil propemodum inxerit, sed humanæ illam prudentiæ & libertati reliquerit; & quamvis aliquem certum ordinem velit, quem in procurandis civilis vitæ negotiis sequi debeamus; nullum tamen definivit, sed humanæ hunc potius industriæ reliquisse videtur, ut pro ratione mentium ipse viderent homines, quæ e re sua sit futurum maxime, ut loquitur iterum Hermann. Conring. in *Præfat. ad Tacit. de Moribus Germ. p. 39.* & in *Disp. de summa potestat. subjecto th. 23.* Cum igitur in propatulo sit, Leges etiam Reipublicæ statum immediate concernentes, juris naturalis haud esse, sed omnes esse mere positivas: Sequitur aliquas esse leges, quæ cum ex jure naturali non nascantur, etiam sint injustæ, atque eo nomine à jure naturali plane distinctæ. Vid. D. Petr. Musæus in *Tr. de LL. c. 2. §. 43.* Adamus Conringius in *lib. 5. Polit. cap. 3.* Bœclerus in *Institut. Polit. lib. 2. c. 3.* Virgilius nunc, quo pertineat H. Grotii distinctio in *Lib. 3. c. 4. §. 2.* ad esse, jura spectare, aliud justitiam, cujus rationem allaturus in *ib. 3. c. 10. §. 2.* quia jus accipit id, quod in judiciis externis viget.

§. II. Longe maximum vero discrimen ac indicatu summe necessarium est, quod inter legem naturalem intercedit ac legem naturalem stricte dictam. Et si enim utraque Deum habet auctoritatem, ac mores vitæ dirigit; nihilominus plane altioris est ordinis Divina moralis, quam naturalis: Illa revelatione supernaturali a verbo, hæc inscriptione cordis præmulgata: illa officia hominis

86 CAP. III. DE DISCRIMINE JURIS NATURALIS
minis, qua regentis & spiritualis: hæc officia hominis, qua ho-
mo aut civis est, inculcat: illa in præceptis & interdictis suis my-
steria supponit, quæ tamen hæc non attingit. Sic pravam cor-
cupiscentiam vetat Lex moralis, quam Paulus legis naturalis cal-
lentissimus, noscere sine divina revelatione haud poterat. (*Rom.*
VII. 7.) Quæ autem ratio sibi relicta perspicere nequit, illa extra jus
naturale esse, nemo facile negabit. Accedit porro, quod lex mor-
nalis innexam habeat divinam promissionem, & quandam ratio-
nem foederis inter Deum & homines, abs qua consideratione Jus
Naturale abstrahit, quoniam ista proficiscuntur a peculiari Dei re-
velatione. Neque sufficit inter Deum & hominem esse societate-
tem, lumine naturæ non ignotum, uti Cicero *in lib. 1. de Legibus* ait
Prima homini cum Deo rationis societas, frustra obloquente DN.
Zieglero *ad H. Grot. lib. 1. de J. B. & P. c. 1. §. 3.* sive deficientem bo-
norum communionem, quippe quæ intra dominum & mancipium
quoque cessat, salva societate; sive essentiæ divinæ & hu-
manæ diversitatem, quæ non societas, sed sociorum æqualitas re-
latur, respiciamus. Conf. DN. D. Thomasius *in Instit. Jurisprud. Natu-*
ral. l. 1. c. 1. §. 94. & *in Disput. de Philosophia Juris cap. 1. §. 8. seqq. p. 174.*
Henniges *ad H. Grotium p. 55.* inde tamen foedus inter Deum & ho-
minem nondum evincitur, quoniam istud inicitur gratia Dei sacrifi-
fica in verbo & sacramentis exhibita & per vinculum fidei conter-
vatur. Denique nec finis prætereundus est utriusque legis, e quo
non exigua apparet discrepantia. Nam Lex moralis intendit om-
nimodam puritatem omnium facultatum & actionum in ho-
mine, & præterea vitam æternam tanquam fructum perfectæ obe-
dientiæ. Ex adverso Lex naturalis tantum intra ambitum hujus
vitæ continetur, atque homini hanc præfigit metam, ut cum aliis
in conjunctione tranquilla vivat, & ita temporalem consequatur
felicitatem. Neque æternitatis desiderium, quod in ho-
minum animis deprehenditur, certo & liquido demonstrat, sta-
tum separationis, in quo animæ à corporis nexu liberatæ vel præ-
mia capiant, vel luant supplicia. Siquidem illud desiderium aut
innatum est aut elicitum: Si innatum, minus probat: quia hæc pro-
pemptio

ensio singulis rebus naturalibus fere communis est, ut appetat
 se, quam non esse. Renatus Cartesius *pr. 2. art. 37.* ait: nihil ad
 ii ipsius destructionem ex propria natura ferri potest. Cui ad-
 antur Claubergius *in Element. Ontosophia apb. 74.* & Daniel Sen-
 certus *in Hypom. Phys. 1. cap. 5.* illustraturus hanc opinionem, ita
 ribit: cum res quælibet sui conservationem postulet, eam con-
 quitur cum fuga contrariorum tum motus ad similia & similium
 tractio. Hinc ignis igni unitur, aquam vero, ut contrarium
 igit, & contra. Hinc parva flamma a majore velocissimè at-
 ahitur, aut minor ad majorem movetur. Idem fit in aere. Hinc
 illæ illæ in aqua fiunt, una ad aliam appellit, & eo velocius quo
 ropior fuerit. Hactenus aurea Sennerti verba! Sin vero elici-
 im sit animæ desiderium, plus probat; quia eodem multa optan-
 ir ab hominibus, quæ tamen ipsi non consequuntur, uti de varis
 nstatur votis, in quibus declarandis operosus est DN. D. Becman
lineis moral. cap. VI. §. 4. & in *Consp. Moral. c. IV. p. 63.* Sed re-
 undorum nostrorum ipsi memores finium, prolixius hæc non
 xponimus legis moralis & naturalis discrimina, quibus evolgen-
 is omnem adhibuit industriam. Vir Celeberrimus DN. D. Tho-
 afius *in Inst. Jurisp. Div. Dissert. Præmial. §. 47. seqq. p. 50. & 51.*
 ii non refragaratur DN. D. Osiander *in Typo legis naturalis. §. 44.*
p. 167. seqq. in *Theolog. Moral. c. 12. tb. 1. seqq. p. 320.* His igitur
 obe cognitis nulla nos cogit necessitas, ut subscribamus Viro
 idam Illustri *in Disput. de P. J. N. U. V. & A. §. 3.* neganti disse-
 ntiã omnem, quam jus Divinum morale habet a Jure naturali.
 ulto minus illorum ad stipulabimur, sententiæ, qui cum Philippo
 telanchthone *in Epitom. Moral. Philosoph. p. m. 96.* Bœclero in
 omment. ad H. Grot. *p. 4.* Rachelio in *Tr. de J. N. & G. Dissert. 1. §.*
p. 117. & DN. D. Jægero *in Tr. de Lege Natura quæst. 15. p. 209.*
 ngula juris naturæ capita ex Decalogo depromunt. Verum con-
 a hanc disputari poterit, non omne, quod in Decalogo compre-
 enditur, juris naturalis esse strictè dicti: cum interdictum de non
 bricandis imaginibus, quod primo annectitur præcepto, juris
 ositivum esse ab omnibus existimetur: tertium præceptum de Sab-
 batho

88 CAP. III. DE DISCRIMINE JURIS NATURALIS
batho colendo sit intra controversiæ aleam positum, sit ne cere-
moniale an morale? Propterea in eo accurate distingui debent:
Dei cultus (2) colendi modus (3) cultus divini tempus; ille est ju-
ris naturalis, quia Deus multum superior imperio ac perfectione
homine, Ergo ab eo colendus erit: iste est juris moralis, quia mor-
dus Deum colendi externus, nisi revelatus, electitius est: hoc vero
juris ceremonialis, quia determinatio temporis in electione
septimi erat mera solennitas, judaicum obligatura populum, ade-
que inter Christianos mutata fuit. Petrus à S. Joseph. in *Summa*
Cas. Conscient. in Decalog. cap. 3. de tertio præcepto. ars. 4. p. 20. DN.
D. Osiander in Loc. Theolog. loc. de Lege & Conscientia 14. lib. 76. p. 20.
DN. D. Simon in not. ad Guil. Grot. cap. 4. §. 7. p. 91. Ziegler in no-
ad H. Grot. p. 4. §. 7. p. 91. B. Ziegler. in notis ad H. Grot. p. 474. DN.
D. Becmann. in Conspectu Morali c. 14. p. 141. & 142. Et licet ce-
cedamus, totum Decalogum excepto saltem tertio præcepto, est
juris naturalis typum, admittere etiamnum debemus, & prom-
issionem longævitas in terra Canaan, in quinto præcepto in-
sam, juris naturalis esse, quam tamen ipse gentium Doctor & op-
mus Legum sequester Paulus, penitus omittit (*Eph. IV. 23.*) & præ-
viam concupiscentiam eodem jure prohiberi, quod identidem
nobis refutatum est. Quare perseveramus in pristina assertione
Celeberrimum DN. D. Thomasiū secuti, qui aliis ad hanc
risprudentiam cognoscendam præluere, & accuratus præ
quis non videri solum, sed esse etiam studuit in *lib. 1. c. 2. §. 3. in p.*
p. 51. & §. 140. p. 94. ac intrepide dicimus: Legem naturalem, mor-
ralem & decalogum nec esse synonyma, imo illos semper confus-
dere fines, qui prædictas leges in se distinctas pro synonymis con-
plectuntur. Interea, ne quidquam omisisse videamur, paucissi-
mis tantum verbis monemus, ideo nos Legum forensium ac Cere-
monialium, tametsi a Deo conditarum, nullam adhuc fecisse men-
tionem, quia ceremoniales in quantum exhibent beneficia Mestis
in sacrificiis adumbrata, magis ad evangelium pertinent, quam ad
legem, facienda & omittenda imperantem, quamvis respectu ho-
rum quoque legum censu illas non eximamus. Forenses vero
cum

am spe & specie Judaicæ Republicæ extinctas minus attendimus. H. rot. l. 1. de J. B. & P. c. 1. §. 16. & cap. 11. §. 7. quia nec nobis lata, nec à nobis recepta, ratione igitur doctrinæ in sacris literis recensentur, non pro ad legalem auctoritatem & observantiam à Christianis evectæ fuerunt, tantum abest, ut facile ad fori praxin transferri possint, quoniam destituuntur, interpretationum ac decisionum copia, quæ juris Romani um magis certum & luculentum reddiderunt, juxta mentem DN. D. Iffenhart in *Repres. J. N. c. 1. §. 19. 20. & 21.*

§. III. Ut feliciter emergamus ex opinionum fluctibus, circa jus gentium excitatis, quando alii jus gentium statuunt distinctum a jure naturali, tanquam peculiare jus voluntarium ac positivum, alii vero asserunt, hæc duo jura inter se extrinseca duntaxat denominatione differere: ut idem jus naturale integris civitatibus, nationibus, sive gentibus applicatum demum evadat jus gentium, quatenus civitates semel institutæ induunt proprietates hominum personales; ita expeditissimum erit in hac differentia, super qua inter eruditos non satis convenit, osteriori sententiam, utpote tutiorem, nunc amplecti cum Thom. Iobbesio de *Cive cap. XIV. §. 4. seqq.* Scharockio in *lib. de officiis securum J. N. instituendis. c. 10. p. 129.* B. DN. Puffendorffio de *Jure nature & gentium, lib. II. c. 3. §. 22.* DN. D. Thomasio in *Instit. J. Div. l. 1. c. 2. §. 103.* DN. de Ryffel de *jure N. & G. cap. 7. §. 16. seqq.* Siquidem jus gentium debet species esse aut juris divini, aut juris humani; Non illius, quia hoc modo desineret esse jus gentium; Neque hujus, quia jura humana postulant legislatorem hominem, qui imperio superior est, juri suo subjiciendis: Talem autem gentes in statu mutua æqualitatis viventes, proprius excludunt. Cum vero ultra jus naturæ & positivum intermedia species fingi nequeat, in primis quod Jus Naturale ex una lege fundamentali non privatos tantum, sed & Principes & liberos populos inter se ad justa facienda obligat, quæ inter jus naturæ & gentium expectatur spes differentia plane decollat. Equidem contrariam tuituri opinionem, quod jus Gentium sit jus positivum proprie dictum & a jure naturali separatum, ad varias confugiunt rationes, quas legere licet apud Alberic. Gentilem de *Jure Belli l. 1. c. 1.* Zuchæum de *Jure Feicali pr. 1. sect. I.* Hug. de Roy de *eo quod justum est Tit. 3. §. 7.* H. Grotium l. 1. de *J. B. & P. c. 1. §. 14.* DN. D. Obrecht in *Comm. ad H. Grot. p. 1046.* D. Wolfgangum

Textorem in *Synops. J. G. c. 1. n. 20. & 21. D. Jacob Müllerum in Jur. Gent. c. 2. pag. 33. seqq. D. Rachelium de J. N. & G. Diss. II. §. 86. seqq.*
 Et vehementer objiciunt (1) pactum gentium. Resp. Pactum sine lege non obligat; quoniam ibi nulla est obligatio, ubi nullus adest imperator superior, adeoque nullum obligat pactum, nisi jure naturali ac civili confirmetur. Fac etiam, merum pactum sufficere ad jus gentium, omnium pacta, quibus se privati invicem obligant, jura quoque politica proprie dici possent, quia gentes singulæ inter se loco privatorum sunt. Deinde, aut expressum intelligunt pactum, aut tacitum. Expressum accipi non possunt sive ex gentium comitiis, sive ex pacti hujus tabulis universales cessantibus. Tacitum vero, si adesse putent, non minor eos premetur cultura. Unde enim præsumunt consensum tacitum, nisi ex jure naturali sed istud jus gentium, quod ex juris naturalis præsumptione erit, præsumitur non satis juri naturali contradistinguitur. Aliud incommodum præsumptio suppeditat circa tacitum gentium consensum DN. D. Jo. Tesmar in *Conspectu ad H. Grot. p. 20.* dicens: Obligatio juris gentium non est in tacito gentium consensu ponendum: tolli quippe ille contrario consensu potest adeoque everti jus Gentium. Denique omne jus positivum & ex voluntate humana ducens originem suam, fertur in vitis, quia jussum est, sed etiam hominum voluntas potest gentes, ut gentes sunt, cogere. (2) Gentium rationem. Resp. Neque hæc ad Jus Gentium sive probandum, sive determinandum a jure naturali conducit: Tum, quia universalitate caret. Continuum, tum quia non ubique consilio aut consensu, sed sæpe casu constituit, tum quia ejus respectu jus civile inter gentes distributum etiam gentium foret. H. Grotius de *J. B. & P. l. 2. c. 8. §. 1.* Atque huc spectant præsertimque privatorum modi acquirendi, qui Juris Gentium dicuntur in Institutionibus Justinianeis. DN. D. Thomasius in *Instit. Jur. Div. l. 1. c. 2. §. 1.* Fortassis ex nimia persuasione, dum J. Cti Romani putarunt, quicquid gentium erat, id populi Romani jure esse subjectum, adeoque leges gentium nil nisi gentium jus esse (3) mores Gentium vero arbitrarios. Resp. Mores non sunt jus ipsum, sed juris producendi occasio. Atque mores Gentium, si quod conderent jus, non possent, nisi consuetudinem aliquam condidissent. Enimvero extra Remp. hanc frustra quærimus, licet ad universalem & communissimam consuetudinem referant jus Gentium non pauci Moralistarum, Franciscus Amicus in *Tr. de Legibus Diss. 5. §. 1.*

chus de Curte *Tr. de Consuetudine* sect. 5. n. 5. Joh. Abellius in *Tr. de Legibus*,
 sect. 4. Ludovicus de Granata *Lib. 7. de J. & G. cap. 4.* Nobis veritatem o-
 præponentibus autoritati humanæ, & ab horum dissentire assertionem
 bit, ratione nixis non contemnenda: quia omnis consuetudo et tacito
 verantis consensu & approbatione dependet, qua deficiente, meri est
 ti. Ubinam inter gentes, summa se tuentes æqualitate aliquis Impe-
 tum conspicietur? Periculosa igitur distinctio inter gentes barbaras
 noratas. Nulla enim gens salva hac æqualitate & pace communi al-
 im juxta se barbaram declarare poterit, iudice ac testibus barbarie de-
 uta: Judicem non habent gentes, quippe quem illarum paritas excludit:
 que testibus omni exceptione majoribus uti poterunt, quia qualibet
 vel defensores vel imitatores morum suorum invenit. Conf. H. Gro-
 do *J. B. & P. lib. 1. c. 1. §. 12.* Puffendorff. *de J. N. & G. l. 2. c. 2. §. 7.* Joh. Jacob
 yssel *de J. N. & G. cap. 27. §. 4.* Accedit, quæ apud unam gentem, par-
 infamia, partim humilia, & ab honestate remota ponuntur: Contra a-
 d alteram decora atque honesta reputantur. Notius est, quam ut ex-
 catione egeat, Turcos barbaris accenseri gentibus, cum tamen vel ea
 isa hanc labem in ipsis eluat, qua nullam in precio habere dicuntur no-
 itatem, nisi quam virtuosa facta alicui pepererunt. Sic enim de Turcis
 trus Bellona *in L. 2. O. P. c. 96.* Maxima illorum laus est, quando dicere
 ssunt, Parens meus fuit agricola, vel operarius, vel pecoris pastor, ego
 rute, labore, & industria hunc mihi dignitatis gradum acquisivi. Cla-
 s eximios hosce Turcorum mores adumbrat Busbequius in *Epist. 1. Le-*
Turcic. his verbis: Nullus in tanto Janizarorum conventu nobilis,
 i suis virtutibus ac fortibus factis: Natalibus nemo a reliquis distin-
 itur: Honor cuique pro muneris & officii, quod administrat, ratione
 fertur. Similia enarrant Salomon Schweigger *in lib. 2. seiner Reise cap.*
 & *Autor Status Turcic. l. 1. cap. 16.* Quamvis nonnulli cum Joh. Besol-
 in *Diff. II. de jure Ord. Civit. c. 9. §. 6.* talem nobilitandi morem ad ratio-
 m Status Imperatoris Turcici referant, ut nemo fiat magnus, nisi per
 um principem, & ita ei magis sit devinctus, nihilominus quod ex pro-
 io cujusque merito nobilitatem inter alias nationes æstimant Turci
 signe moratarum gentium dederunt specimen, quod a nemine re-
 ehendendum erit. Plura adferre hujus rei exempla possemus, nisi no-
 ra sint, quam ut ignorari, clariora, quam ut negari, & firmiora, quam ut
 strui possint. Ceterum nolumus omnia dissentientium argumenta ad
 vum refecare, ne ab instituto nostro longius discedamus. Qua de causa
 mittimus etiam examen distinctionis inter jus gentium primarium &
 cundarium, inter jus justitiæ & jus utilitatis, quibus tamen Dn. Joh. Hack-

mann. Rintelensis Professor in *Philos. Publica universa cap. 11. n. 28. p. 77.* omnibus sese explicaturum dubiis nimis confidit, etiamsi aliquoties jus gentium parum caute declaret per meram licentiam, uti loquitur, non intra, sed extra conscientiam obligantem. Si quis vero etiamnum gentium moribus, fere arbitrariis, & conclusionibus ex utili & justo remotioribus, robur suum in jure Gentium confirmando tribuit, ei commendamus distinctionem DN. Hedingeri in *Disp. de jure Virtutis, corrol. 2.* inter conclusiones I. N. nudas & vestitas. Sic enim olea prætenfa, vexillum album & fimula petita pacis & colloquii signa tacito pacto nituntur: hoc violare, illam repellere in bona fide agentibus naturale nefas existimatur. Et huc usque jus gentium pro lege acceptum prolixè impugnavimus, non differentiam jus gentium pro attributo personæ, sive facultate usurpatum, quam gentes natura permittente exercentes ad communem felicitatem & convenientem rerum communicationem inter se dirigunt, ac propterea non ex numero nationum, sed ex fine æstimatur, uti tradidit Vir de arte æquihæ in Academia Salisburg. dudum meritissimus DN. D. Joseph Bernhard Gelle in *Jurispr. fundam. lib. 1. Tit. 2. §. 4. n. 3.* Sicut enim jus naturæ generale est, continet principia generaliora: ita illorum restrictio deinceps pactis moribusve gentium & legibus civilibus permittitur salva tamen ejus perfectione. Illustris DN. D. Obrecht in *Obs. ad H. Grotium l. 1. c. 1. §. 14. p. 104.* Quem fugit adversus hostem facultatem quandam moralem in inimicis nobis jure naturali indultam esse? H. Grotius *lib. 2. de J. B. & P. c. 1. §. 10.* Hæc idem autor fusius explicat in *Lib. 3. c. 4. §. 99.* sed ipse pro dexteritate sua manuit jure gentium pro facultate accepto, non licere hostem interficere veneno in *lib. 3. c. 4. §. 15.* quod mortis causam hic belli modus geminat, deinde dendi copiam hosti adimit, bellique naturam prorsus destruit, quippe quæ status hominum est vim sibi mutuo inferentium. Cæteroquin de modo videlicet servando etiam in bello celebre extat Ciceronis testimonium *lib. 1. de Offic. c. 11.* sunt quædam officia etiam adversus ea servanda, a quibus in terram accepimus: Est enim dicendi & puniendi modus. Aliaque his similia, congesserunt Viri perpetuos in hominum animis triumphos acturi Americus Gentilis de *J. B. lib. 3. cap. 2. p. 474.* H. Grot. de *J. B. & P. lib. 3. c. 11. §. 10.* Illustr. DN. Ulricus Obrecht in *Tr. de Ratione belli c. 1. §. 5. p. 13.* Illustris DN. D. Henricus Coccejus in *Disp. de armis illicitis thes. 34. seqq.*

§. IV. Quamquam virtus & jus non videntur inter se differre, utriusque nomen suum induxit DN. D. Hedingerus in *Disp. de jure virtutis.* non tamen obstante utriusque obligatione ad faciendum vel omittendum, haud levem deprehendimus differentiam. Siquidem virtus magis ad internam, jus vero ad externam, vitæ innocentiam pertinet. Ita pravæ cogitationes

ad alios JURIBUS ET NOMINATA &c. 93
voluntatis decretum & approbationem antecedentes virtutum præceptis
verfantur licet cum jure naturali strictè dicto non pugnent, circa actio-
nis hominis externas potissimum occupato, neque ad eas, quæ intra pe-
nus latitant, nec aliquem effectum aut signum foras prædunt, non facile
inetrante: Nam nudis animi actibus efficientiam juris tribuere non sive
congruum naturæ humanæ, quæ nisi ex signis actus cognoscere potest.
Grot. de J. B. & P. Lib. 2. c. 4. §. 3. Ceterum, quod ad internam attinet
mi puritatem, ab ipsa virtute promanantem, gratulamur nobis de con-
itu Summi Philologi ac Philosophi longe meritissimi in Academia no-
DN. Christophori Cellarii qui in *Programm. 25. de virtute præcipua atque
virtutis unitate* verba faciens mentem suam ita exprimit & concludit:
nam habet, reliquarum non omnino expertus est, quia virtutem ex
te voluntatis metimur, quæ nulla est, si vitiiis aliis contaminata sit,
ta mens in honestatem feratur. Deinde virtus discrepat a jure in
rtute id, quod nostrum est, vel perficimus, vel in alium conferimus;
tem alteri, quod illius est, tribuimus. Conf. Illustr. DN. Coccejus
J. N. & G. pos. ult. Quare accidit, ut si ea, ad quæ stricto jure obli-
vel plane omittamus, vel aliter faciamus, statim a nobis injuria
atur, quæ vero contra virtutem perpetrantur, nemini infligunt
Exemplo illud optime demonstrari poterit, sit quispiam ava-
hnil pauperibus elargiatur, non potest ideo dici iis injuriam face-
n possunt eidem bona propter tenacitatem auferri: cum nihil
neque id alicui suum est, ad quod aptus est. H. Grot. l. 2. de J.
7. §. 2. & l. 3. c. 11. §. 7. Similiter, si prodigus res suas dilapidet,
a naturali nascitur obligatio, ut res in priorem statum restituantur,
ebus suis uti & abuti quisque dominus pro lubitu potest. Quo
Grot. in l. 2. c. 11. §. 10. adferentem, prodigam donationem con-
2. DN. D. Tesmar his castigat verbis in *Comm. p. 286.* quo minus
t omnia bona, futura & præsentia, impedimento non esse pu-
sed civitatis potius. Nos vero rationem ex ipsius H. Grot. l.
am si in casu plane dissimili datam hic inferimus: quia civili
vendam tranquillitatem (rerumque sufficientiam) instituta,
jus quoddam majus in nos & nostra nascitur, quare nus ad
cessarium est. Denique jus aliqui separaturi a virtute, ar-
d coactionem admittere, quam tamen hæc repudiaret: Il-
onem comitari pœnas, hujus vero observantiam præmia,
linx *Erbic. Tr. 5. p. 347. seqq.* copiosissime enarrat, ad quem
iptorem ablegamus quosquos lectores. Et huic potius in-
ntia, necesse omnino esse, ut sponte fiat, & in præcipuis
quod

99 CAP. III. DE DISCRIMINE JURIS NATURALIS
quod virtutis nomen obtineat, juxta Gronovium non contemneret
Grotii Paraphrasen *in not. ad L. 2. c. 20. §. 20.* ubi cum eo advertimus
H. Grotium quibusdam duntaxat virtutibus. e. g. liberalitati, misericordie
hoc tribuere, ut earum natura coactionem omnem repudiet, quod tamen
omnibus ac singulis proprium erat. Nemo enim casu aut coactione
natus ac virtutibus præditus est, sed probe discenda & libere exercenda
virtus est, (Senec. *epist. 123.*) Heliunem largiori abstinentem potu obli-
brim, & ex Medici præscripto, sobrium esse, nullus dixerit, quamdiu ita
actus abstinet. Sane laudatur, qui sponte facit, quod facere debet,
qui cogitur ad officium. Quod si enim coactio accedit, res pia & honesta
alias illaudabilis omnino fit e. g. stipem dare pauperi res est optima, si
coactus faciat, perit gratia rei. Fusissime hoc argumentum pertrat-
Stoicz Philosophiz facile Princeps, Seneca, *in lib. 3. de benef. c. 13.* ubi
minuitur gloria ejus officii cui diligenter cautum est. Et *in L. 6. de ben-*
7. agens de castitate iterum sententia nostræ clarissimum præbet testi-
nium, inquit: Ne dicam pudicam, quæ amatorem, ut incenderet
pulis, quæ aut legem, aut virum timuit, ut ait Ovidius:

Quæ quia non licuit, non dedit, illa dedit:

Non immerito in numerum peccantium refertur, quæ pudicitiam
præstitit, non sibi. Idem Sen. *in l. 3. de Benef. c. 18.* ingratum vocat,
quis metu gratus est. Qua occasione nobis succurrit controversia,
eruditi inter se agitant, de actione ingrati: ideo brevibus etiam dirimi-
da, ut magis utilitas distinctionis nostræ inter jus & virtutem appar-
Equidem Joh. Bæclerus, Argentinenfis Academiz ornamentum, *inter*
Dissert. hanc actionem propugnavit a nobis tamen nunquam impetra-
ut ei ad stipulemur, subinde confundenti ingratitude simplicem
prægnante, ab Illustr. DN. Puffend. *in l. 3. de J. N. & G. c. 3. §. 16. & 17.*
D. Thomasio *l. 2. c. 6. §. 55.* satis inculcatam, quarum illa si vulgaris fuerit
cum quispiam tantum beneficii obliviscitur, & oblata occasione id
negligit, actio non solet dari, ne beneficium abiret in creditum; sin
minens & prægnans, cum injuria adversus benefactorem conjuncta fuerit
sicut in statu naturali causam belli subministrat, ita quin actionem in
civilis pariat, nullum est dubium; quamvis revocationem donatorum
(*L. 10. C. de R. D.*) susceptam a donatore, non tam pœnam, quam pœnam
etiam esse, alii statuunt. Conf. DN. D. Hedingerus *in Comm. ad Inst. de*
donat. §. 9. p. 63. Atque hanc omnem fere Philosophorum sententiam
contra DN. Hedingerum *in Disp. de Jure virtutis*, latius ostendi potu-
nisi propositum foret, per compendium agere, litesque minus neces-
resecare. Inter omnes vero sapientiz assertores; bonæ, causæ Patris

neca redeat, *l. 1. de In c. 27.* ac pronunciet: Quam angusta innocentia est, Legem bonum esse? quanto latius officiorum, quam juris patet regula? inimo qui omnium primum produci debuisset, Sacratissimus Legum iditor, Justinianus, eandem differentiam subinnuit, §. 1. *Inst. de Fideic. editat.* Ideo, ait, fideicommissa appellata sunt, quia nullo juris vinculo tantum pudore eorum, qui rogabantur, continebantur. Agmen ium claudit H. Grot. *in lib. 3. c. 13. §. 4.* affirmans, latius dilectionem ere, quam juris regulas, ut multa vetet, quæ ex jure stricto sint licita, ita enim distinguuntur modo in ea, quæ impune fiunt, nec tamen sine o, & in ea, quæ vitio carent, etiamsi talia non facere, sit alicujus virtutis. *St. l. 3. de J. B. & P. c. 2. §. 6.* Sic inopem debitorem omnibus suis reclus utere a virtute alienum est: item persequi rem suam cum cæde debi- *s. H. Grot. de J. B. & P. lib. 3. c. 2. §. 6.* Multa igitur virtus exigit, quæ i laudabilia tantum sunt, sed omitti etiam sine culpa nequeunt, ut i indicare adventuras merces, ut nostras carius vendamus. H. Grot. *c. 12. §. 7.* Nihilominus, monitorem eodem Grotio *in l. 2. c. 12. §. 6.* jus prie non convenit ei, cui hinc aliquid debeatur.

§. V. Poterant hæc utcumque sufficere ad eruendum Juris natura- scrimen, quod imperio divino innititur & ex sana ratione probatur; niam vero ex hoc principio deductæ conclusiones haud raro con- duntur cum naturæ consiliis, & hæc etiam certis limitibus circumscri- peropuisse videtur. Quandoquidem consilia Legis naturam induere compertum est, ubi deberi stricte incipiunt, hoc autem interprete Hedingero *in Consp. J. N. Tit. IV. §. 11. p. 25.* eveniet, si societatis tam terminatæ, quam determinatæ domus, civitatis, fœdere junctorum, tra & finis id exigat, in quo, nisi confestim adjuventur, collapsura fo- Verum appellamus consilium id omne, quod ex probabili ratione ii suadetur contra imperium & inde ortam necessitatem: licet etiam ex eemplatione finis obtinendi resultet, nihilominus, quia cum fine & im- o non dicit necessariam ubique & inevitabilem connexionem, proinde legis haud assequitur. Ita consilium erit, jus in hostem infinite pro- endum non esse, sed tentanda pacis remedia, quippe bellum sæva res umulumque secum trahit injuriarum & insolentiarum. Grot. *lib. 2. c. 24. §. 10.* itur prosequens jure, Grot. *l. 2. de J. B. & P. c. 4. §. 10.* sin condonas. silio facis, & laudem reportas. Similiter certo numero eleemosyna- se obstringere consilii est, non debiti, rectius tamen fit, quam non fit, anquam ex his quodammodo intelligi possit, quantum distent inter se & consilium, animi tamen fert cupido, id clarius ac meliori propo- e ordine. Nimirum Lex & consilium in eo conveniunt, ut regulæ sint actio-

96 CAP. III. DE DISCRIMINE JURIS NATURALIS & actionum humanarum. H. Grot. de J. B. & P. l. 1. c. 1. §. 3. sed in hoc plurimum differunt, quia consilii ratio petatur a re ipsa, quæ præscribitur. Legis vero ratio sumatur a voluntate præcipientis. Unde majorem æquum habet consilium, quam legis imperium: quoniam illud cum ratione persuadendi conjunctum est, at imperium sola imperantis autoritate movet jubendo, aut vetando: ibi evidens est agendi ratio; hic vero invidetur. DN. D. Eisenbarth in Repræs. Jurispr. nat. cap. 1. §. 54. p. 114. His accedit, quod consilium libertatem faciendi relinquit; quam Lex personis subjectis non permittit, sed illas obligationis vinculo valde constringit, id quod Valentinianus & Marcianus de sacratissimis Constitutionibus suis olim dixerunt in L. 9. C. de LL. ad naturalem etiam legem commode transférimus, nempe Leges constringere hominum vitas. Ex professo hoc Legis & consilii discrimen tradidit Thom. Hobbesius de cive c. 14. §. 1. p. 170. ubi inquit: Facere id, quod lege præcipitur, officii: quod consilio, arbitrii est. Consilium dirigitur ad finem ejus, cui præscribitur; Lex ad finem ejus, qui præcipit: Consilium non nisi volentibus datur; Lex etiam nolentibus. Consiliumque jus consiliiarii tollitur arbitrio ejus, cui consilium datur; jus legislatoris non tollitur arbitrio ejus, cui imponitur Lex. Sed plus sanctorum de consiliis dictum est nisi ea cum eum consiliis Evangelicis Perfectorum turba confictis, H. Grotius in egregio suo de J. B. & P. opere perconfunderet, finesque Jurisprudentiæ naturalis ita turbaret, uti legem in lib. 1. cap. 2. §. 5. cap. 3. §. 3. lib. II. c. 1. §. 4. 10. & 13. cap. 5. §. 13. c. 13. §. 20. §. 10. liquido apparebit. Quemadmodum vero hæc in spiritualibus imprimis in virtutibus christianis tanquam vitæ perfectioris regulas commendare venerandus protestantium Theologorum chorus non permittit, quorum consiliorum refutationem ex acto illorum judicio quam lubenter sine relinquimus, ita nobis B. DN. D. Joh. Adam. Osiandri de illis prædictam decisionem hanc adscribere libuerit in Observ. ad Proleg. Grot. §. 5. dicantis: in sacris consilia superiora præceptis non dantur. Si enim in spiritualibus homo non potest præcepta adimplere, quomodo poterit consilia assurgere? Tentet prius quis iter in montem Sinai & tunc deum scalis admotis plus ultra. Neque nos ulterius progrediemur finium necesse, quos transilire, ut probro vertitur; ita sæpius cedit damno. De interim gratias agimus immortales pro viribus in arduo hoc negotio nobis benigne concessis, ejusque auxilium porro imploramus, ut quolibet nostrorum incrementa ad Nominis sui gloriam perducant.

ERRATA.

Pag. 33. l. 4. leg. vellent inimici. P. 34. l. 30. Sanchez. P. 36. l. 27. leg. lados. P. 37. l. 12. ex delcatur. P. 39. l. 1. leg. istas. P. 30. l. 11. leg. nunquam.